Bharucha, Dadabhai Sheriarji
Ervad
Parasikadharmadivisayakasams-
kritapustakasamgraha

COLLECTED SANSKRIT WRITINGS OF

THE PARSIS,

Consisting of Old Translations of Avesta and Pahlavi Pâzend books as well as other original compositions

WITH

VARIOUS READINGS AND NOTES.

Collated, Corrected, and Edited

BY

ERVAD SHERIARJI DADABHAI BHARUCHA,

HON. FELLOW OF THE UNIVERSITY OF BOMBAY.

PART V.—ARDA-GVÎRÂ.

PUBLISHED BY

THE TRUSTEES OF THE PARSEE PUNCHAYET FUNDS AND PROPERTIES.

PRINTED BY RAMCHANDRA YESU SHEDGE, AT THE NIRNAYA-SAGAR PRESS,

23, KOLBHAT LANE,

BOMBAY.

1920. A. D.

COLLECTED SANSKRIT WRITINGS OF

THE PARSIS,

Consisting of Old Translations of Avesta and Pahlavi Pâzend books as well as other original compositions

WITH

VARIOUS READINGS AND NOTES.

Collated, Corrected, and Edited

BY

ERVAD SHERIARJI DADABHAI BHARUCHA,

HON. FELLOW OF THE UNIVERSITY OF BOMBAY.

PART V.—ARDA-GVÎRÂ.

PUBLISHED BY

THE TRUSTEES OF THE PARSEE PUNCHAYET FUNDS AND PROPERTIES.

PRINTED BY RAMCHANDRA YESU SHEDGE, AT THE NIRNAYA-SAGAR PRESS,

23, KOLBHAT LANE,

BOMBAY.

1920. A. D.

पारसीकधर्मादिविषयकसंस्कृतपुस्तकसंग्रहः

संशोध्य

भरुचा इत्युपनामधारिणा एर्वद इति धर्मपदयुतेन

दादाभाई सुतेन शहिरियारजिना प्रकटितः

पंचमखण्डः

(अर्दाग्वीरा)

मुम्बापुर्यां

निर्णयसागर मुद्रालये मुद्रितः

सन १९२०.

OFFICE OF THE TRUSTEES OF THE PARSEE PUNCHAYET FUNDS AND PROPERTIES.

The Trustees of the Parsee Panchayet Funds and Properties had made arrangements to get the texts of the Sanskrit Writings of the Parsees prepared by the late Ervad Sheriarji Dadabhoy Bharucha. Ervad Sheriarji had prepared all the texts, and, out of the seven parts in which he divided them had seen through the Press the first four. He died on 1st September 1915 while the fifth was being printed. The work was delayed because the Press had not the Nagari script used in the manuscript H, which he followed for the Gujarati version of the Arda-Viraf-Namak. Owing to his sad death the work of seeing the Gujarati version through the press was kindly undertaken by Mr. Muncherji Pestonji Khareghat who has prepared a copy of the version in modern Nagari, seen it through the press, added notes, a preface and appendix and also contributed towards the cost of printing, for all which his colleagues tender him their best thanks.

The Trustees regret very much the sad loss which Parsee scholarship has suffered by the death of Ervad Sheriarji, a very sound scholar of the first rank. The Trustees could not have entrusted the work of editing the texts to abler or better hands and their expectations were more than fulfilled by the zealous and scholarly way in which he did his work. Fortunately the texts to be contained in the remaining two parts also have been prepared by him and the Trustees will see that they pass through the Press under the guidance of a capable hand.

BOMBAY.
23rd January, 1920.

JIVANJI JAMSHEDJI MODI,
Secretary.

PREFACE.

" *Ardâ-Gvîrâ* " and अर्होग्वीरा are the Pâzend and Sanskrit readings always met with in the manuscripts, instead of the Pahlavi word *Ardâ-Vîrâf*, which is the name of a pious ancient high priest of the Parsees. He is said to have seen a vision, the narrative of which constitutes a book. The original of this book is called in Pahlavi *Ardâ-Vîrâf-Nâmak*, *i. e.* the book of Ardâ-Vîrâf, who is also briefly named Vîrâf.

The narrative consists of an account of the soul of Vîrâf journeying in a dream said to have been brought about by means of a certain consecrated soporific drink, wherein he saw the happy condition of the departed souls of the virtuous persons in heaven and punishments inflicted on the souls of sinners in hell.

Ardâ-Vîrâf is spoken of as the most pious Zoroastrian of his time. It is not certain at what time he flourished, for according to some he lived in the time of King Gushtâsp after the demise of the prophet Zarathushtra; while according to others he flourished after the time of Alexander the Great when the faith of the Irânian people began to waver as regards the truth of the Zoroastrian religion and of the reward and punishment of souls after death in the invisible regions of heaven and hell. Again there are others, chiefly the writers of the Ravayets in modern Persian, who assert that he was a contemporary of Ardashîr Bâbakân. But it is certain, as Dr. Haug has pointed out in his introductory essay to the Book of Ardâ-Vîrâf, published by the order of the Government of Bombay, 1872, page LXXIII, that* "there can be no doubt that Ardâ-Vîrâf must have been living after the time of Âdarbâd Mâhraspand; for he is mentioned as being anterior to Vîrâf (1, 16, 33, 34). Now, the celebrated Zoroastrian divine [Âdarbâd Mâhraspand] lived at the time of Shâpur II, the son of Hormazd (A. D. 309-379), as we learn from a statement contained in the Din-kard......... Vîrâf might, therefore, have been flourishing in the 5th or 6th century A. D., or at least before the downfall of the Sasanian dynasty in the seventh century."

The Pahlavi text of this book which is longer than other texts seems to have been abbreviated and rendered into Pâzend, Sanskrit, and modern Persian, both in prose and verses, and also in old, as well as current Gujerâti of our time.

---

* Haug's sentence begins "If we consider the introduction which opens the Pahlavi text as published here, as that one which was prefixed to the earliest edition of the work, there can be no doubt". In the preceding paragraph Haug has said "From these different introductions to our work, it appears to follow that the original account of the visions themselves had, in all probability, no introduction at all,......"

It is in this Pâzend rendering that Vîrâf is said to have flourished in the time of King Gushtâsp, immediately after the death of the prophet Zoroaster. The Sanskrit and old Gujerâti texts are the translations of this Pâzend text, while all the modern Persian texts put Vîrâf in the time of Ardeshir Bâbakân (A. D. 226-240). Thus there is a great diversity of opinion about the exact date of Ardâ-Vîrâf.

Who translated the Pâzend text into Sanskrit and who rendered the Sanskrit text into old Gujerâti we cannot say, as we have no sufficient means to ascertain.

In preparing this text which forms the part fifth of our Collection, the following two manuscripts have been collated:—

1. H_1. Folios 93-160. *Arddâ-Gvîrâ nâma pustakam* with Pâzend, Sanskrit, and Old Gujerâti translations.

2. $E\ M\ U_{20}$. Loose folios, imperfect on both sides, belonging to Ervad Maneckji Rustomji Unwala. From folio 12 to 62 *Arddâ-Gvîrâ nâma pustakam* with Pâzend, Sanskrit and Gujerâti translations. All folios are very much decayed and weather beaten.

The Manuscript H_1 collated for this our Collection which was used previously by the late Dastur Hoshangji, and Drs. Haug and West in their joint work of Ardâ-Vîrâf is an excellent copy made by Rânâ, the son of Kâmdîn and has been described as to its details by these learned scholars as follows (Introductory Essays, page XI):—

"A third Pâzend version of the Ardâ-Vîrâf nâmak is accompanied by a translation both in Sanskrit and Old Gujerâti, the three versions of each sentence being written successively. Of this version Dastur Hoshangji possesses two copies. The first is in a very old MS., containing the Khurshîd, Mihir, Mâh, and Âtash Nyâishes, the Auharmazd Yasht, the Dahmân, Ardâ-fravash, and Gahanbâr Âfrîngâns, the Dhup Nîrang, a Patit and Âshîrvâd, all with a Sanskrit version; also the Ardâ-Vîrâf nâmak and Bahman Yasht, both with Sanskrit and Gujerâti versions. The date A. Y. 784 (A. D. 1415) is appended to the Âshîrvâd, and the Ardâ-Vîrâf nâmak has the following colophon:—*Yâdrisam pustake drishtañ tâdris'añ likhitam Mayâ: yadi s'uddham as'uddhañ vâ mama dosho na diyate ervada Rânâ (Râmena?) ervada Kâmdînasuta likhitam:* 'As seen in the book, so it was written by me; whether correct, or incorrect, no blame is attributable to me; written by herbad Râm (?) son of herbad Kâmdin'." [This is the same manuscript, the description of which is given by me in Part I of this our collection. See Introduction, page VII].

The book of Ardâ-Vîrâf is interesting and useful to gain, of course to a certain extent only, an insight into the Zoroastrian notions of meritorious deeds and sinful crimes. But as the Pâzend text is a very brief abridgement of the original Pahlavi text, it is imperfect in its details; and since the Sanskrit translation is not of the original Pahlavi but of this Pâzend rendering, it also is very inadequate. Those who desire to have a fuller information of the original Pahlavi text may read the excellent Introductory Essays given by the three late learned scholars Drs. Hoshangjî, Haug, and West in their joint work of Ardâ-Vîrâf referred to above.

As in the Part IV of our Collection, *viz.* स्कंदगुमानी-गुजार, we have also subjoined to this part the Old Gujerâti version of अर्दा-ग्वीरा, considering it useful for those who take a general interest in Old Gujerâti, and especially in that form of it which was in vogue among our nearer Indian forefathers.

Bombay,
31st August, 1914. } SHERIARJI DADABHAI BHARUCHA.

Preface to the Gujerati Version.

The Sanskrit text and notes thereon were printed in Ervad Sheriarji's lifetime and under his supervision. He had caused a copy of the Gujerati text to be prepared in the old Nagari script used in the manuscript H_1 and it was his intention to get it printed in the same script. The press however had no type for that script, and hence since his death a copy has had to be prepared in modern Nagari and the text printed therefrom. The division of the Sanskrit into chapters and paragraphs is Sheriarji's; the only division in the manuscript is into sections, each section usually consisting of a sentence in Pazand followed immediately by its Sanskrit and Gujerati versions. The printed Gujerati text has been divided in the same way as the Sanskrit has been by Sheriarji, but for facility of reference it has also been divided into sections noted in English figures at the end of each. Reference in this preface and the notes to the Gujerati text is by chapter and section. In accordance with Sheriarji's wish the Gujerati text has been printed as it is without emendation except in two instances.[1] For the same reason words in the Gujerati which are mostly repeated from the Sanskrit and are immediately followed by their equivalents have not been put into parentheses according to Sheriarji's usual practice, but are shown in a separate list.

As the manuscript H_1 is one of the oldest if not the oldest known containing Parsi Gujerati and in the opinion of Geldner as well as Sheriarji "very valuable" some facts with respect to it besides those given in Sheriarji's Preface to this Part as well as to Part I of this Series will not be out of place. A copy from it of the Arda Viraf Nama was furnished by Dastur Hoshangji to Dr. Haug and the latter has given in the Preface to his edition of the Pahalavi text a transliteration of the Pazand and Sanskrit of the first three chapters and translation of the Pazand of the same. The original manuscript was used by Geldner in the preparation of his Avesta Texts. He has called it H_2 and described it at page III of the Prolegomena. The Pazand text of the Arda Viraf Nama of this manuscript has been printed by Ervad E. K. Antia in his collection of Pazand Texts.

The manuscript is at present bound in brown leather the measures given by Sheriarji $9\frac{1}{2} \times 7\frac{3}{4} \times 1\frac{5}{8}$ being very nearly the external ones of the volume, whereas Geldner's measures $9 \times 7\frac{1}{2}$ are very nearly those of each folio. Two separate manuscripts are bound in this volume, one containing the Ashirvad the folios of which are numbered 1 to 6, and the other containing Avesta and other texts the folios of which are separately numbered 1 to 186. The Ashirvad begins on the second page of the first folio and breaks off in the middle of the Gujerati translation of

---

1. Both are instances of repetition. That in 20.8 is recorded in the notes. The other occurs in the fourth Chapter. After the word Âw in the Pazand of 4.20, the whole of the Pazand, Sanskrit and Gujerati of 4.13 to 4.19 and the incomplete part of Pazand 4.20 have been repeated. Ervad Antia has printed this repetition in the Pazand text, but Sheriarji has avoided it in the Sanskrit.

the 20th Section[2] at the end of the sixth folio. Very possibly the Ashirvad was originally complete but folios after the sixth were missing when the volume was bound. Folios 11, 15, 17 and 32 of the second manuscript are missing now; Geldner has noted only folio 15 as missing. On folio 186 is a table of the contents in Gujerati both the script and wording of which are later than those of the manuscript but not quite modern; it may have been written in the 17th or 18th century when perhaps the volume was bound.

Although the two manuscripts are distinct there are good reasons for believing that they were written by the same person. Both appear to have been written with the same backing, so that each contains 17 lines to the page each line $5\frac{3}{8}$ inches long, and the spacing between the lines is the same there being an interval of $7\frac{3}{8}$ inches from the upper edge of the top line to the lower edge of the bottom one. The handwriting both Pazand and Nagari seems to be the same in both almost letter for letter with one exception. The manner of writing the Ajju (sign of the short इ after consonants) is different in the two manuscripts, but the same writer may have used different styles on different occasions. The resemblances greatly outweigh the difference. This question is of importance for settling the period when the second manuscript of which the book of Arda Viraf forms part was written, as that manuscript contains no date. The period has to be inferred from the date given in the Ashirvad.

In the first part of the Parsi marriage service the year of the marriage has to be recited, and it is the custom of copyists to write in this place the year of making the copy as stated by Sheriarji in Note 268 to the Sanskrit Ashirvad (Part I.). In the present case the year given in Pazand is 784 of Yazdegird, and in Sanskrit[3] Samvat 1471. The former began in December 1414 A. D. if the Calendar was Kadmi and in January 1415 if it was Shahinshahi, and the Samvat year corresponds with 1414–15. Hence most probably the Ashirvad manuscript was written in 1414–15 A. D. As the second manuscript appears to have been written by the same individual, it may be safely inferred that it was written about the beginning of the fifteenth century. The writer Rânâ son of Kâmdîn may well have been a brother of Râm son of Kâmdîn who wrote the Pazand Sanskrit manuscript H_{18} of Haug's collection in Samvat 1466 (1410 A. D.), and uncle of Peshotan Râm Kâmdin who wrote the Pahlavi manuscript H_6 of Haug's collection in 1397 A. D.

The manuscript E. M. U_{20} used by Sheriarji for the Sanskrit text has not been available for the Gujerati. But use has been made of another

2. It is the 20th Section according to Sheriarji's division of the Sanskrit text in Part I of this Series. In the manuscript itself the sections of the Ashirvad are differently numbered and according to that numbering it is the 51st. In the second manuscript containing Avesta and other texts the sections are not numbered.

3. The Sanskrit reads=संवत्सरेषु चतुर्द [श] शतेषु संवत्सर ७१ वर्षे. Sheriarji does not seem to have noticed the figures ७१ and so mentions only the century, but there can be no doubt about the genuineness of the figures which are in the same ink and pen as the rest of the line.

very old manuscript kindly lent by Mr. Behramgor Anklesaria from the collection of his father the well-known scholar Ervad Tehmuras. This manuscript was written by a Parsi priest Lakshmidhar son of Bahirâm in 1450 A. D. at Navsari as appears from the following colophon on folio 101 at the end of the Ardâ Virâf Nâma:—

अध्यारू बहिरामश्रुत [सुतेन] अध्यारू लक्ष्मीधर [रेण] लक्षतं [लिखितं] ॥ संवत १५०७ वर्षे मार्ग्रसर [मार्गशीर्षे] सितात [सित पक्षे] द्वादिशी [दश्यां] तिथौ सोमदिने अश्वनी [श्विनि] नक्षत्रे वरैआन जोग्य [वरीयसि योगे] प्रवर्त्तमाने श्रीः नागसार [रि] कायां शुभं भवति [तु] ॥

"Written by Adhyârû Lakshmidhara son of Adhyârû Bahirâm in Samvat 1507 on Margas'irsha Sud 12 Monday when the As'vini Nakshatra and Varîyas Yoga were current at Shri Navsâri. Let there be happiness." The date corresponds to Monday 16th November 1450 A. D., and calculation according to the tables of Jacobi as well as Pillai shows that on the morning of that day the Nakshatra As'vini and Yoga Varîyas were current.[4] This manuscript seems to be the second oldest extant containing Parsi Gujerati, the first being H_1. The size of each folio is $9 \times 5\frac{5}{8}$ inches, and of the written part $7\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches, there being 15 lines to the page. The first five folios are missing. Folios 6 to 104 seem to have been once bound together but there is no cover left now and the binding has to be inferred from the remains of the thread. Folios 6 to 101 contain the book of Ardâ Vîrâf in Pazand, Sanskrit and Gujerati. Folio 6 begins in the middle of the Gujerati of 1.4 and hence probably the book commenced on folio 5. Folios 102 to 104 contain matter in old Gujerati in Nagari script in Lakshmidhar's own handwriting, and it is interesting among other reasons from the fact that it probably represents Lakshmidhar's own language of his own time, whereas the language of the texts being only copied by him is older perhaps even by a few centuries. On folio 102 (a) is an account of the number of Ahunavars from 1 to 13 to be recited on different occasions. On folio 102 (b) is an enumeration of the number of Jots of different fires; the Jot seems to be a sort of measure of the dignity of a fire, that of the Vâzishta fire (lightning) being 15000, the goldsmith's fire 100 and so on. On folio 103 (a) the Jot of the fire from a burning ground is stated to be 1000 and the method of collecting such a fire is described evidently for the purpose of constituting the sacred Atash Bahiram. Folios 103 (b) and 104 (a) and (b) contain the names and lengths of reigns of all the kings of Persia from Gayomard to Yazdegird Shahriyar including eleven Askanians.

In the same collection of Ervad Tehmuras are to be found folios 105 to 128 evidently in Lakshmidhar's handwriting and intended to be a continuation of the above manuscript, but bound up with a different manuscript written by some other person. These folios 105 to 128 contain Neriosangh's usual introduction to his Sanskrit version of the Avesta, and the whole of the Khorshed Nyâyish with its Sanskrit and Gujerati versions exactly as in the manuscript H_1.

---

4 A copy of this manuscript with its colophon made in 1788 A. D. by Ervad Shapurji son of Faredunji in the possession of Dastur Hoshangji has been referred to by Haug at page XII of the preface to his book of Ardâ-Virâf, but by an oversight the writer is called Bahiram son of Lakshmidhar.

The book of Arda Viraf is divided into the same sections in Lakshmidhar's manuscript as in Rânâ's, and the two agree word for word almost throughout. The passage 4.13 to 4.20 is repeated in both and the same parts of Chapters 37 and 38 are missing from both. Most of the mistakes[5] in Rânâ's manuscript occur also in Lakshmidhar's and there are some more in the latter. It is possible that Lakshmidhar copied from Rânâ but it seems more likely that they both copied from some common manuscript as there are a few differences.[6] Both admit they were only copyists by quoting the Sanskrit couplet beginning with "यादृशं पुस्तके दृष्टं" at the end of the Sanskrit version.

The Pazand version of the book of Arda Viraf differs from the Pahlavi in various particulars besides the preface. The description of what befalls good and bad souls respectively on the Chinvat bridge shortly after death given in Chapters 4 and 17 of the Pahlavi, as well as the descriptions of Hamistagan and of the various heavens and their occupants in Chapters 6 to 15 are absent from the Pazand. The number of sinners and punishments described is also not as large as in the Pahlavi, and they are arranged in a different order. Yet in each particular case the descriptions in both versions are so alike as to leave little doubt about their common origin.

The Sanskrit version is an almost word for word rendering of the Pazand and gives the meaning of the original with fair accuracy. Many of the defects in the present text are probably due to ignorant copyists. The name of the Sanskrit translator is not known. It is unlikely to have been Neriosangh Dhaval for his usual introduction is absent. Instead the Pazand begins with the first two couplets of Firdausi's Shahnama written in the Pazand script. It is true that this Sanskrit translation shows many of the peculiarities of Neriosangh's style pointed out by Ervad Sheriarji at page IV of the Introduction to Part I of this Series and various others such as अमरा गुरुतरा: for Amesha Spentas, मुक्तात्मनाम् वृद्धय: for Asho Farohars et cætera. But that may be either because the translator flourished later than Neriosangh and copied him, or because they were the common peculiarities of the scholars of that period Neriosangh's predecessors as well as contemporaries.

The Gujerati translation has been made from the Sanskrit and not directly from the Pazand. The name of the Gujerati translator is not known, but he could not have been the same person who translated into Sanskrit. This is

5. Most of the obvious mistakes are in the spelling of Sanskrit words. Sheriarji has noted some in the text but he has not taken notice of others which occur pretty often. They consist in the use of स for श, स्छ for स्थ, प for ख, आ for अ, अ for आ, use of Visarga and Virâma where not required and omission of them where required, writing the vowels इ and उ separate from the consonants they follow et cætera. Thus we have सोचयाम: for शोचयाम:, स्छान for स्थान, पादितुम् for खादितुम्, आत्मानाम् for आत्मनाम्, आत्मनन् for आत्मानम, तमिन for तस्मिन्, कुरुत् for कुरुत, चकार: for चकार, चक्रु for चक्रु:, नइरीक्षयति for निरीक्षयति, मउक्ति for मुक्ति et cætera.

6. As instances may be quoted the non-repetition of the words in 20.8, and use of पड़िप instead of पडपि in 46.6 for the Sanskrit प्रतिष्ठ.

evident from the large number of cases in which the Sanskrit has been misunderstood and mistranslated as pointed out in the notes to the Gujerati. For a few glaring instances reference may be made to 2.24, 4.30, 43.3, 53 8, and 56.5.

It is not possible to state exactly when the translations into Sanskrit and Gujerati were made. Both must have been made before the 15th century in which the existing manuscripts were written, and the Sanskrit some time before the Gujerati. Very possibly the Sanskrit is not older than the time of Neriosangh Dhaval, who according to Dr. West as well as Dr. J. J. Modi flourished about the beginning of the 13th century[7]. Some light is also thrown on this point by the peculiarities of the Gujerati, such as the invariable use of the verbal form अछइ and the absence of the dative ending in नइं.[8]

A sketch of the grammar and linguistic peculiarities of the Gujerati text is given below chiefly with the object of facilitating its study for Parsi scholars.[9]

Phonetics.

1. The vowel अ must be understood to follow every consonant which does not bear the mark of any other vowel or virâma, and thus words like अनइ and तउ must be read as "anai" and "tau", not as "ani" and "tu". This hiatus is characteristic of the Prakrita and Apabhraṁs'a from which Gujerati is derived, and so common was it in old Gujerati that, as pointed out in a previous note, ignorant copyists have even imported it into Sanskrit words where it does not exist. At a later stage the hiatus tended to disappear, and thus in later Gujerati we have the forms अनि and तु which have become the modern અને and તો. Sometimes in our text we have both the earlier and later forms. When the later form is rarely used, as in the case of अनि, its insertion may well be attributed to a copyist. When both are freely used the presumption is that both were used by the translator himself as common in his time.

2. इ and उ in terminations in old Gujerati are often represented by એ and ઓ respectively in modern. Thus for the noun in the instrumental पुरुषइ and in the locative प्रदेशइ, the verb in the third person present कहइ, the masculine singular adjective मोटउ and past verb कीधउ, and the verb in the imperative second

---

7. See Dr. Modi's Iranian Essays in Gujerati Part III p. 197, where Dr. West's letter on the subject is also printed.

8. अछइ has become the modern Gujerati છે through the intermediate forms छइ and छि, and नइं the modern ને through the forms नइ and नि. The forms छइ and नइं are to be found in the Gujerati translations of some of the Avesta texts in H_1 and in the Mugdhâvabodha a grammer of the Sanskrit language written in Gujerati in A. D. 1394 and edited by Mr. H. H. Dhruva in 1889.

9. Dr. Grierson has published a sketch of the grammar of old Gujerati based on the Mugdhâvabodha at pages 353 to 364 of Vol. IX Part II of the Linguistic Survey of India (1908). He has also published a sketch of the grammar of modern Gujerati in the same volume. Both these sketches are referred to in what follows.

person plural द्दिउ we have in modern Gujerati પુરૂષે, પ્રદેશે, કહે, મોટો, કીધો and દેઓ respectively. Sometimes non-terminal इ and उ also become એ and ઓ, and thus for विहिन, वइसइ, वइठा, लिउ and चउथइ we have now બેહેન, બેસે, બેઠા, લેઓ, ચોથે.

3. The ખ of many modern Gujerati words is represented in the text by प. Thus we have पाद्य, पाउं (2.21), पाधउं (2.27), पाइवा (1.9) for ખાદ્ય, ખાઉં, ખાધું, ખાવા, देपइ (20.12), देपाडउं (4.25) for દેખે, દેખાડું, रापे (4.22), रापयां (33.9) for રખે, રાખ્યાં, वपाणु (3.36) for વખાણ, सउप (4.30) for સુખ, शीपामण (7.5) for શીખામણ, आपइ (10.2) for આંખ, पपवाडइ (11.1) for પખવાડ્યે, भूप (11.2) for ભૂખ, पीला (14.1) for ખીલા, पीजवइयां (16.6) for ખીજવ્યાં, सरीपी (19.5) for સરીખી, दुप (20.8) for દુખ, काप (23.2) for કાખ, अणशीपवविंकरी (25.19) for નશીખવવેકરી, परड्या (29.7) for ખરડયા, लांपीइ (27.1) for નખાઈ, पणइ (36.1) for ખણે, पेडणहार (48.8) for ખેડણાર, लाप (53.4) for લાખ, नप (53.6) for નખ, सपाईआ (56.15) for સખા, पुइतूअदथ (45.4) for ખએતવદથ, पून (54.4) for ખૂન[10]. Sometimes there are also forms with ख in the text e. g. खाद्य (41.5), खाधउं (57.5) खाइवा (4.12) सखाईआ (4.24) सउखउ (4.24), दुःख (2.2.).

4. When a ग is preceded by र् another र is added after the ग, so that we have forms like स्वर्ग्र, दुर्ग्रति, मार्ग्र, दुर्ग्रंध.

5. The cerebral ळ is not used in the text, and words containing that letter in modern Gujerati have the dental ल instead.

6. There are various other peculiarities some of which are probably due to mere clerical errors of the copyists, but others probably represent laxity in the current language of the time of the copyists or the translator.

(*a*) Thus there is a good deal of irregularity in the use of the Anusvâra, many of the instances of which are noted below in connection with the various parts of speech.

(*b*) In some cases there is transposition of a vowel from one syllable to another, so that we have सकुर्म्मवंत (1.1) for सुकर्म्मवंत, मुंधि (3.35) for मधुइं.

(*c*) मनुक्ष (48.6) is sometimes written for मनुष्य.

(*d*) The visarga is sometimes inserted after nouns and verbs *e. g.* पुरुषः (1.20), ऊठ्याः (1.26), आव्यः (3.2), आव्युः (3.3).

Nouns.

7. Many nouns have the same form for the plural number as for the singular in every case, but some have not, and this distinction serves to divide them into two classes for the purpose of declension.[11]

---

10. The last two words come from Persian in which the consonant is Khâ, and the rest from Sanskrit in which the consonant is ख, क्ष, or श.

11 The division is practically the same as in modern Gujerati, the second class comprising masculine nouns ending in the nominative singular in ઓ, and neuter nouns in ઉં, and the first all the rest. Grierson calls the nouns of the second class "strong" and those of the first class ending in अ "weak".

8. The first class embraces all nouns not included in the second, *i. e.*, all feminine nouns, and the great majority of masculine and neuter nouns. The number and gender of such a noun have to be determined from the sense, or from the form of the adjective or verb agreeing with it.[12] Thus we find पुरुष, कोप, निग्रह, राजा, पति, स्वामी to be masculine, शीपामण, इच्छा, गाइ, स्तुति, स्त्री, मत्तु feminine, and वचन, पाप, पाणी, लोही neuter.

9. Nouns of the first class undergo no change before the case-terminations, except nouns ending in अ which sometimes drop the अ before certain terminations as noted below.[13]

These nouns take no case termination for the nominative and accusative save those ending in अ which optionally take the termination उ. Before this उ the final अ is usually dropped, but not always. Thus we have वचन (2. 12), वचनु (2.2), निग्रह (7.2), निग्रहउ (6.3).

The usual termination for the instrumental save for nouns ending in आ is इं or इ.[14] before which the final अ is usually but not always retained, e. g. पुरुषइं (2.17), पुरुषइ (3.12), स्त्रीइं (16.6), स्त्रीइ (17.6), पापइ (11.5), कलत्रि (3.7). Nouns ending in आ add only an Anusvara for the instrumental e. g. राजां (2.17), इच्छां (13.6), सत्यतां (1.25). Sometimes the modern ए is used for इ e. g. स्त्रीए (2.28), शरीरे (7.2.), पगे (24.2). In rare cases अं is used, e. g. स्त्रीअं (25.3), एकअं (23.1).

The usual termination for the dative is रहइं or रहइ. It is usually equivalent to the modern ने, and is sometimes used in the same way for the accusative (2.14, 2.15). In same cases it conveys the sense of the modern માટે (41.5). The modern ने and its predecessors नइ and नइं for the dative are entirely absent.[15]

---

12. Sometimes there is no indication, as in the case of धातु. Sometimes the indication is doubtful, as for आत्मा, it being coupled with masculine forms in some passages (1.11, 1.14), and neuter in others (41.1); one may presume it was used in both genders. Sometimes in the same sentence both masculine and neuter forms are used with the same word *e. g.* with छोरू in 16.6, दुबला being masculine and कीधां neuter. This is a mistake due to carelessness in the use of the Anusvâra. From 20.7 and 20.8. छोरू would seem to be neuter.

13. The instrumentals दृष्टइ (13.5) and वृद्धइ (56.22) of the nouns दृष्टि and वृद्धि must also be regarded as exceptions to this rule. The form अमरितु (3.14) in which इ is inserted before the termination, and the forms पुरुषुइं (1.22), देवउंतणउं (27.4) and नइग्रहउतणउ (4.42) in which उ and उं are so inserted would seem to be only clerical mistakes.

14. Grierson gives only इं as the termination of the instrumental, but the present text furnishes many examples with इ also.

15. Grierson gives रहइं as a genitive termination but at least in the present text it seems to be used only for the dative or accusative, and is in each case capable of being translated by ने or માટે. It is true that in many cases the Gujerati noun with रहइं represents a Sanskrit noun in the genitive, but that is because the Sanskrit expresses a dative idea by the genitive; thus a noun denoting a person to whom a thing is given or shown is put in the genitive (2.33, 3.10, 4.25, 4.27). रहइं also expresses various relations which although not necessarily dative are usually expressed

The usual termination for the ablative is तउ or तु in the sense of the modern થી or પાસેથી *e. g.* स्वामीतु (1.4), स्वामीतउ (4.31).

The usual termination for the genitive is तणउ, declined like an adjective agreeing in gender, number, and case with the noun which governs it as in modern Gujerati. Sometimes the termination is नउ from which the modern નો is derived *e. g.* सातइनउ (2.7), सउवर्णनउं (4.7), भालांनइ (4.20).

The usual termination for the locative, save for nouns ending in आ, is इ before which the final अ is optionally dropped *e. g.* समयि (1.4), प्रदेशइ (1.10), प्रदेशि (1.24). Nouns ending in आ add an Anusvara for the locative *e. g.* अवस्थां (46.7).

Nouns of the first class usually take no terminatain for the vocative, *e. g.*, पुरुष (4.12), ईअउद (4.13), but in 59.13 we have मउदईअरतु with उ.

10. The second class consists of some masculine nouns which take the termination उ[16] in the nominative and accusative singular and आ[17] in the plural; and some neuter nouns which take the termination उं in the same cases in the singular and आं in the plural. The final अ is usually dropped before आ and आं, but not before उ and उं. Only four masculine nouns in the text can be definitely stated to belong to this class, *viz.* पीलउ (14.1, 23.3), मेलावउ (9.6, 47.5), दिहाडउ (4.5, 53.13), and बेटउ (57.5, 58.2). The neuters of this class in the text are nouns ending in the abstract suffix पणउं like साचपणउं, verbal nouns like

---

in modern Gujerati by the dative in ને, as in 1.1, 3.19, 4.26, 4.28 4.31, 5.3, 7.4, 14.4, 25.5, 55.2. The only cases in which at first sight a genitive rendering seems necessary are 3.24 and 15.2. But in 3.24 most probably the locative termination इ has been dropped by mistake after हाथ; the Sanskrit हस्ते is in the locative and in all similar cases (4.19, 4.33, 56.1, 56.14, 58.14, 59.1) it has been rendered by हाथइ the object of the verb being the man and not the hand. In 15.2 हेठइ and ऊपरइ may well be regarded as adverbs and not postpositions after तींह the rendering being "તેઓને હેઠેથી ધુમાડો કીધો છે અને ઉપરથી પથર મુકયા છે.

Even in the cases quoted by Grierson from the Mugdhāvabodha रहइं can be rendered by the dative માટે.

No doubt ने is derived from नइं which is probably the oblique form of the genitive termination नउ, and which probably meant originally "in the possession of" just like तणइ in 11.7, but later came to mean "to the possession of, to." It is possible रहइं has a similar genitival origin. All that is asserted is that in the present text it is not used as a pure genitival termination any more than ने in modern Gujerati.

16. The modern masculine termination ઓ is derived from this उ. It must be distinguished from the optional nominative termination उ of the first class which is used for neuters as well as masculines *e. g.* वचनु (2.2), स्थानकु (1.12). The two terminations have probably different origins.

17. There seems to be nothing in the text corresponding to the modern plural termination ઓ.

खाइवउं (11.7), वाहविउं (4.37, 23.9), and the nouns हींउं (4.13, 31.2) माथउं (20.2 20.3), शीसउं (20.2, 35.2), मुहुं (20.3, 31.1) and अंधारुं (53.12, 56,26). [18]

For cases other than the nominative and accusative, the same terminations are added to these nouns as to those of the first class. Before the ई and इ of the instrumental and locative cases the उ and उं of the nominative are dropped. Before the remaining terminations the उ of masculine nouns is changed to आ in both numbers, and the उं of neuter nouns is changed to आ in the singular and आं in the plural. Final अ is usually dropped before आ and आं, and final इ or ई is optionally changed to इय or ईय. Thus we have for the nominative and accusative plural पीला (14.1), बोलिवां (25.6), instrumental साचपणइं (3.26), dative पापीयांरहइं (55.3), ablative आथइपणातउ (4.30), genitive पापीआतणा (5.1), माथातणइं (49.1), locative दिहाडि (4.5).

11. As in modern Gujerati, postpositions are appended to nouns to express relations similar to those expressed by case-terminations. The following is a list of such postpositions used in the text with their modern equivalents arranged in the order of the cases with which they correspond more or less :—

करी, करीनइ (53.8, 54.2), करीतनि (46.2) for કરી, કરીને (by means of), वडइ (53.8) for વડે (by), सउं (18.5, 31.2), सरसउ (20.11, 27.2) or सरिसउ (20.3, 59.8) for સહ (with, or by means of), जोग्य (3.31) or योग्य (41.5) for જોગું (to), प्रतइ (58.6) or प्रति (1.22) or प्रतिइं (58.18) for પ્રતિ (to or towards), अर्थइ (17.7) for અર્થે (for), विषइ (1.29) for વિષયે (about), वेहेरइ (25.8) or वेरहइ or वेहरहइं (56.19) for વરે (about), कन्हइ (15.6, 36.7) for કણે (near, to, or from), थकउ (53.6) for થી (from) with combinations उपरथकु (3.4), मांहिथकउं (4.21), पांहइ (56.17) for કરતાં (than), टाली (25.18) for ટાળી (leaving, except), पापइ (33.9) for પાસેથી (aside, away from), जाण (55.5, 53.6) for સુધી (upto), मांहइ (4.35) for માંહે (within), वाहरि (48.2) for બાહેર (without), लगइ (21.1) for લાગીને (near), ढूकडउ (4.20) for ઢુકડો (before, forward), आगलइ (2.3) for આગલ (in front of), पूठइ (53.2) for પૂઠે (behind), सामुहउ (4.9) for સામો (opposite), ऊपरइ (9.6) for ઉપર (above or upon), हेठइ (2.10) for હેઠે (below), विचालइ (2.10) for વચમા (between), पापलि (2.37) for આસપાસ (round about).

Some of these are slightly varied in form by the addition or omission of the Anusvâra, or the dropping of the अ before इ or उ, so that we have forms like माहि (1.8), मांहि (3.3), आगलि (2.3), थकु (3.5), सरिसु (59.8) etc.

---

18. To determine with certainty whether a noun belongs to this class at least two out of four forms are necessary, *viz*, (*a*) the nominative or occusative singular, (*b*) the nominative or accusative plural, (*c*) the instrumental or locative, (*d*) one of the other cases. But for masculines (*b*) and (*d*) will not suffice. We have in the text the necessary forms for the nouns mentioned above. It may be conjectured from the analogy of the coresponding words in modern Gujerati that the following forms also belong to nouns of this class, *viz.*, masculine भाला जेवडउं (53.7), पूलउ (48.7), कूउ (53.4), अंगुठाथकउं (53.6), अंकूरा (58.3), neuter सुंपणउं (2.23), लगटां (11.7), भाडउं (15.6), लोहडानु (28.3), लाकडां (53.5) उजऊआलउं (53.6), धूपणउं (53.7), गूनातणा (59.6). From the Anusvara in भालांनइ (4.23) it would seem to be neuter, but perhaps that is a mistake. सखाईआ (4.24) would seem to belong to this class. Declinable adjectives are declined in the masculine and neuter genders practically like nouns of this class, and when used as nouns they belong to this class.

सरसउ or सरिसउ, थकउ, and ढूकडउ are declined like adjectives, so that we have forms like सरसी (2.29), सरइसी (17.7), थकी (19.6), थकां (53.5), ढूकडा (3.11) etc. The rest, except perhaps सामुहउ, are indeclinable.

The noun preceding करी, करीनइ or करीतनि, usually takes the instrumental termination, but sometimes not, *e. g.*, पापइकरी (11.5), पापिकरी (29.2), पापकरी (5.3), अंधारइकरी (53.12). The noun preceding सउं sometimes takes the instrumental termination and sometimes not, *e. g.*, स्त्रीसउं (10.5), पुरुषइसउं (18.5). The noun preceding अर्थइ, विपइ or वेहरइ, takes the oblique genitive termination तणइ. Before the rest of the postpositions, nouns of the first class take no case-termination and those of the second class take the oblique termination आ or आं, *e. g.*, पुरुषढूकडा (3.11), हीयालगइ (21.1), हीआमाहइ (31.2).

ADJECTIVES.

12. As in modern Gujerati, some adjectives remain unchanged, whatever may be the gender, number, or case of the noun qualified, while others undergo change to agree with the noun. The first class consists of adjectives borrowed unaltered from Sanskrit, like निष्पाप, उत्तम, दुर्गतिमंत[19]; the rest belong to the second class.

Adjectives of the second class take the termination ई before feminine nouns which remains unaltered for all numbers and cases. The adjective पापी has the feminine forms पापणी (17.1), पापिणी (19.1) or पापइणी (36.7). Thus we have साची वाणी (6.5), भली दृष्टइ (13.5), पापणी स्त्रीतणउ (17.1). These adjectives take the terminations उ and उं respectively before masculine and neuter nouns in the nominative and accusative cases in the singular number, and आ and आं respectively in the same cases in the plural, ई or इ and sometimes ए before nouns in both genders and both numbers in the instrumental or locative case ending in ई, इ or ए, and in all other cases the termination आ before masculines in both numbers and neuters in the singular number, and आं before neuters in the plural. Final अ is usually dropped before the terminations आ and आं, and final इ or ई is changed to इय or ईय. Thus we have मोटउ निग्रह (7.2), मोटउं पाप (13.2), तीह्ना पीला (21.2), घणां वचन (12.5), स्त्रीतणइ[20] शरीरइ (20.4), स्त्रीतणे शरीरइ (17.4), भला पुरुषरहइं (25.5), अनेरांतणां बालकरहइं (16.7), रूडा सउपतउ (4.30), विरूआ मार्गथकु (58.1), नवा पल्लवतणा (58.3), रूडइ धर्म्मि (25.3), घोरा नरकमाहि (53.5). Although the last two

19. On rare occasions adjectives of the first class are declined like nouns of the first class, even though not used clearly as nouns, *e. g.*, पुण्यवंतु (1. 20), पुण्यात्मकि (56. 14); these may be mistakes. Adjectives ending in ई, derived from Sanskrit words ending in इन्, are sometimes treated as of the first class and sometimes of the second; and in the same way when used as nouns, they are sometimes declined as of the first class and sometimes as of the second. Thus we have as an adjective of the first class पापी मनुक्ष (41. 6), and nouns of the first class पापीरहइं (4. 8), पापीतणा (6. 1), as adjectives of the second class दानशीलीया दातारतणउं (4. 29), दुराचारीउ पुरुष (44. 3), and nouns of the second class पापीआतगा (5.1), पापीयांरहइं (4. 32), असत्यवादीयांतणउं (4.29) etc.

20. In these examples genitive forms ending in तणउ have been treated as adjectives, as they practically are so.

examples are both of the locative case the adjectives have different terminations, just as in modern Gujerati we have સારે ઘરે but સારા ઘરમાં. Before a noun in the vocative also such an adjective takes the oblique form terminating in आ, *e. g.*, मज्दईअस्नतणा दूत (56.4).

Adjectives are sometimes used as nouns; and in such cases adjectives of the first class are declined like nouns of the first class, and those of the second class like nouns of the second, *e. g.*, सदाचारवंतरहइं (1.1), पापीतणा (1.14), दुर्बलरहइं (25.5) of the first class, and कूडउं (12.4), रूडां (14.4), पापकर्म्मियांरहइं (4.28) of the second class. In the last example the noun is in the neuter plural, as both males and females are included just as in modern Gujerati.

Adjectives are sometimes used as adverbs, *e. g.*, रूडइ (4.22), साचइ (4.37).

PRONOUNS.

13. The forms of the first and second personal pronouns found in the text are given below. As in modern Gujerati, the genitive is declined like an adjective, and there is no separate form for the accusative, its place being supplied by the dative. The forms of the first person singular are:—nominative हऊं (4.13) or हूं (1.24), instrumental मइं (4.37) or मइ (9.1), dative मउझरहइं (4.40), मुझरहइ (1.24) or मूरहइ (25.3), genitive महारउ (55.4), महारुं (55.3), महारइ (53.5), महारा (25.14), and before postpositions मुझ (58.6) or मू (58.5). The forms of the first person plural are:—nominative आह्मा (1.15), अह्मइ (2.7), अहमइं (56.11) or अह्मउं (4.43), instrumental अहमइ (57.5), dative अह्मरहइ (1.16), or अमरहइं (36.8), genitive अह्मारा (3.21).

The forms of the second person singular are:—nominative तऊं (4.42) or तूं (4.18), instrumental तइं (3.23) or तइ (4.12), dative तउझरहइ (4.24), तुझरहइं (3.22) or तूरहइ (25.3), genitive ताहारुं (3.21), ताहरु (59.11), ताहरुउं (4.12). The forms of the second person plural are:—nominative तह्मो (2.6), तहमइं (55.6), instrumental तमहइं (55.3) or तह्मइ (55.5), dative तह्मरहइं (2.14), genitive तह्मारां (2.16), तह्मारइ (1.23). तमहइं is probably a mistake for तमहइं as in all the other forms the ह precedes the म.

As in modern Gujerati, the pronoun of the third person is the same as the demonstrative ते.

14. The simplest forms of the demonstrative pronouns are ए or ईं (this) and ते or तीं (that), and of the relative जे or जीं (who or which). All are declined in a similar fashion, and all are used either by themselves as pure pronouns or with nouns as pronominal adjectives. A good many forms of these are used and there is much irregularity in their use, but the inferences from a majority of instances may be stated as follows:—ए or एउ, ते or तेउ and जे or जेउ are used for the masculine and feminine genders for both numbers in the nominative and accusative cases, and ईं or ईंउ, तीं or तींउ and जीं or जींउ for the neuter gender for both numbers in both these cases. ईंणइ, तींणइ and जींणइ are used for all genders and both numbers in the instrumental and locative cases, and तेहे and जेहे for the masculine

and feminine genders for the plural number in both these cases. Before all other case-terminations and postpositions not requiring the instrumental, the forms एह or ईंह, तेह or तींह and जेह or जींह are used in all genders and both numbers.[21]

As noted above there is a great diversity of forms. In all forms with the Anusvâra it is sometimes dropped, sometimes shifted to the last syllable and sometimes put on both; so that we have forms like ती, तीहं, तींहं, तिउं, तीणइ, तीणइं, तींणइं. Sometimes with feminine nouns in place of ईंणइ, तींणइ, and जींणइ we have ईंणी (57.2), तींणीं (25.3) and जीणि (45.4). In 11.1 and 27.1 ये is used for जे. In 2.21, 3.5, and 3.26 तउ is used for ते or तीं, and in 3.19, 3.25, and 4.28 जउ for जे or जीं, although usually in this text तउ and जउ are conjuntions corresponding to the modern તો and જો. In 2.12 and 20.8 तअं is used for the neuter singular तीं.[22]

15. No form of the simple interrogative pronoun is to be found in the text, but the interrogative adjective कइसउ is very common.

The indefinite pronoun has, as in modern Gujerati, different forms for persons and things. The forms for persons are for the nominative and accusative cases कोइ (1.8) or कोए (53.11), and in the dative (57.2, 41.5), ablative (59.16), and genitive cases (59.24) कुणहऊं or कुणहूं. The forms for things are in the nominative and accusative cases कांई (11.9) or कांईं (15.5). अनेरउ कोइ (11.12) means "some one else," and अनेरउं कांई "something else." सहू कोए (53.11) means "every one" and जींकांई (59.23) "whatever". केतलाइ (5.1) or केतलाएक (52.1) means "several."

Of the reflexive pronoun proper we have two forms, the instrumental आपणपइं (18.5) and the dative आपणपारहइं (36.8), corresponding to the modern પોતે and પોતાને. The genitive is आपणउ (4.3) declined as an adjective like the modern પોતાનો.

Of reciprocal pronouns we have the forms अन्योन्यइं and आपण आपणमांहइ (22.4). The same purpose is served by the combination of एक and बीजउ, or एक and एक (53.9) as in modern Gujerati.

Of the pronominal adjectives बिहुं (25.1) or बेहू (9.6), like the modern બેઉ, undergoes no change for gender or case. सर्व has the forms सत्रे (1.6), सव्हे (1.18),

---

21. Most of these pronouns are so common that examples seem unnecessary, but exceptional cases must be noted. No examples can be found of the use of ईं, ईंउ or जीं in the plural, only one of तीं (56. 26), and two of तींउ and जींउ (58. 19, 59. 5). There are no examples of the use of ईंणइ and तींणइ in the plural, but there are some of जींणइ *viz.* 5. 5, 18. 4, 54. 2 and 54. 7. The corresponding modern forms એણે, તેણે, જેણે are confined to the singular. As examples of irregularity in use may be cited the employment of ई for ईह (50. 2), जे for जेहे (19. 6), तेह for ते (20. 12), जेह for जेहे (28. 6), तेहे for तेह (35. 2), जेहे for जेह (25. 5, 45. 1, 52. 1).

22. तअं is the usual form for the neuter in the Mugdhâvabodha. In 5. 3 ईहउंतणइ is used for ईहतणइ, in 6. 1 जेहउ for जेउ, and in 5. 5 तीहअं, in 6. 1 तीहउ, and in 7. 1 तीअह, all for तींह. All or most of these may be mistakes of the copyist. The forms ईंणी, तींणीं, जीणि for feminines seem to be the predecessors of the modern એણી, તેણી, જેણી; but the former are in the text confined to the instrumental, whereas the latter are nominative.

सहूए (4.30) or सहऊए in the nominative and accusative, and सविहु (1.20), सविहुं (1.1), सविहउ (1.28) and सविहउं (1.7) for the instrumental and before other case-terminations.

The following pronominal adjectives are regularly declined, viz., इसउ or rarely असउ (57.3), तइसउ or तिसउ, जइसउ or जिसउ, कइसउ or किसउ for the modern એવો, તેવો, જેવો and કેવો respectively, एतलउ (2.2), तेतलउ (56.27), जेतलउ (56.26), केतलउ (5.1) for એટલો, તેટલો, જેટલો, કેટલો respectively, एवडउ (9.3), जेवडउ (58.16) for એવડો and જેવડો, अनेरउ (1.6) for ન્યારો (other), सवलउ (25.14) or सगलउ (48.6) for સઘળો.[23]

16. The pronominal adverbs to be found in the text are जइम (4.30) जिम (2.17) or यम (1.10) for જેમ, तिम (1.21) for તેમ, कांइ (25.15) for કાંએ, इंहां (4.40) for હાં, तिहां (1.11) or तइहां (4.9) for ત્યાં, जिहां (4.17) for જ્યાં, तांजाण (20.13) for ત્યાંસુધી, जांजाण (20.13) for જ્યાંસુધી, तेडीवार (4.38) or तीवारि (59.18) for ત્યારે, जेडीवार (4.38) or जहींइं (1.4) for જ્યારે. Some of these are also used as conjunctions.

NUMERALS.

17. We meet in the text with the cardinal numbers एक (1.6), त्रिणि (4.3), च्यार (58.10), पांच (53.13), सात (2.7), नव (53.14), दस (30.1), सउ (4.20), सहस्र (57.5) लाप (53.4), and with the ordinals पहिलउ (3.29), बीजउ, त्रीजउ (58.11), चउथउ (4.5), and सातमउ (3.2). The former are treated as adjectives of the first class, and the latter as adjectives of the second. त्रिहु (3.36) seems to be used in the sense of "all three" just as बेहू or बिहु is used for "both".

VERBS.

18. To explain the construction of verbal forms which are in actual use grammarians have devised roots. Roots are not used as such in common language, but verbal forms in actual use may be adopted by grammarians as roots. Thus in modern Gujerati the second person singular imperative of a verb is usually regarded as its root. In this sketch the roots adopted for verbs are the same as or, as far as possible, similar to those in modern Gujerati, with this difference that roots ending in consonants in modern Gujerati like કર "Kar", આવ "Âv" are regarded as ending in अ as कर "Kara", आव "Âva". The few imperatives in the text which take the latter form seem to have this final अ there being no Virâma after them (See paragraph 29).

19. The infinitive is usually formed by adding to the root इवउं before which the final अ is usually dropped, *e. g.* बोलिवउं, ग्वाइवउं, जोइवउं. Sometimes only वउं is added, *e. g.*, देवउं, ऊठवउं. It is a verbal noun and declined like a neuter noun of the second class *e. g.* नींपजावइवानइं (15.5).[24]

---

23. आइस in 5. 4 is perhaps a mistake for अइसउ, and एतु in 57. 5 for एतलउ. कइ in 4. 42 may be another form of काई. केथउ in 53. 9 may be an adjective meaning કેથો, or an adverb meaning કેથે. कइसउ in 25. 3 is an adverb meaning " how ", and कइसउं in 4. 37 "somehow." कइसा कारण (25. 3) and किसा कारण (55. 3) mean શા કારણે, the simple form कारण being used for the instrumental कारणइ.

24. This is the oblique form of the genitive of the infinitive of the causal root नीपजाव formed from the root नींपज. The context is पाक नींपजावइवानइ कारणइ " for the

The infinitive denotes the act expressed by the verb and sometimes the object of the act *e. g.* ऊठवउं (20.13) "the act of rising", बोलिवां (25.6) "speeches", खाइवउं (11.7) "food". Its oblique form is used with other words to denote various ideas; thus in खाइवा दीधउं (4.12) "gave for the purpose of eating", करिवा बइठा (3.34), जीविवा जाउं (59.9) it denotes purpose; it is also used with words implying desire *e. g.* जोइवा वांछइ (20.12), आविवा अभिलाष (59.7), ability *e. g.* जोइवा समर्थन (56.7), ऊतरवा सकीइ (56.20), application or commencement *e. g.* देवा लागा (5.4), time *e. g.* आविवा समय (59.11) and with the impersonal verb वूझीइ equivalent to the modern જોઇએ *e. g.* करिवा न वूझीइ (25.16).

A verbal adjective declined like an adjective of the second class, the neuter singular of which has the same form as the infinitive, is used to express necessity or fitness *e. g.* जाणिवु (1.2) "should be known" or "fit to be known," देवउं प्रीछवउं (4.22). This form may be either regarded as an adjective with the verb अछइ understood, or as a verb proper.[25]

There is no instance of the use of the infinitive to form a future participle like the modern કરવાનો.

20. The noun of agency is formed by adding णहार and sometimes णाहार to the root *e. g.* करणहार (59.24) "doer", पेडणहार (48.8), उलवणाहार (7.4). It is declined like a noun of the first class, and used only as a noun of agency and not as a future participle like the modern કરનાર.

21. The present participle is formed by adding तउ and sometimes इतउ to the root, *e. g.* धरतउ, देतउ, रडइतउ (17.8). It is a verbal adjective and declined like an adjective of the second class.

It may be used in connection with any noun or pronoun in a sentence either as a qualificative adjective as in विहिता पाणीमाहिं (52.4), जीवती अवस्थां (39.7), or as a predicative as in जीवती नींपनीं (3.8), रडइतउ मूंकयं (17.8). Although an ordinary qualificative adjective precedes the word qualified, such a participle qualifying the subject of a verb is usually put after such subject and close to the verb as in धरतउ जाउं (1.24), काढती आवइ (20.1) (About its other verbal characters see foot note 24 above).

It is employed to form the past continuous and past habitual tenses, and with the negative नथी and prohibitive रखे. (See paragraphs 27, 32 and 33).

---

purpose of effecting cooking." The infinitive although a noun takes the object पाक because it retains its verbal character. In the same way in modern Gujerati an infinitive may take a subject, an object, or an agent *e. g.* ઘર પડવાથી or માણસોએ ઘર પાડવાથી નુકસાન થયું. ઘર is the subject in the first case and object in the second and માણસો are the agents. The same character belongs to participles which are verbal adjectives and gerunds which are verbal nouns both in old and modern Gujerati.

25. This adjective has the same meaning as the Sanskrit verbal adjective in तव्य and is probably derived from its Prakrit form, and the infinitive is probably its neuter singular used as a noun.

It is combined with हूतउ or थकउ[26] or both to form what may be called a past continuous participle, *e. g.* जीवती हूंती (40.4) "while she was living", जीवती थकी (51.4), जीवितु थकु हूतु (48.6), मइं नमतइं थकइं (53.8) "by me who was bowing." Such a compound participle is absent from modern Gujerati.

22. The present gerund is formed by adding तां to the root *e. g.* जातां (4.24), अछतां (4.43). करतां (13.4). It is indeclinable and used in the same way as the modern gerund.[27]

23. The past participle is usually formed by adding to the root इउ before which the final अ of the root is optionally dropped. It is an adjective and declined like an adjective of the second class, and इ becomes usually इय् before the terminations आ and आं. Thus for the three genders and both numbers we have the forms बोलिउ (1.22) or बोलइउ (15.4), बोली (25.13), बोलिउं (1.7) or बोलइउं (25.3), बोलिया (21 5) or बोलइया (8.5), रही (2.5), बोलियां (12.5) बोलइयां (14.4).

Modifications of the ordinary forms occur caused by the dropping of इ as in धूजउ (4.38) पूछउं (6.2), लागा (5.4), भूपआं (24.5), or by the change of इ to य् as in आव्यु (4.9), ध्यायु (55.5), आव्या (1. 27), बोल्या (16.4), पूज्यां (25.10), or by the change of इ to य as in बोलयउ (4.1), बोलयउं (4.15), or by the addition of visarga as in आव्युः (3.3), आव्याः (3.11).

The past participle of कर is कीधउ, खा खाधउ, दे दीधउ, ले लीधउ, देष दीठउ, बइस बइठउ, बीह बीहउ (4.38), सु सूतउ (44.3), मर मूउ (11.12), तप तातउ (20.2), विणस विणठउ (20.7) नीपज नीपनउ (3.8). These are all declined regularly without the insertion of य् before आ and आं. From जा we have the forms गिउ (2.26), गयउ (4.5), गई (25.17), गेई (2.3), गइया (53.13). From था we have थिउ (1.21) and थई (2.2).

The verb हु "to be" has two past participles हूउ and हूतउ. The forms of the first to be met with in the text are हूउ (36.7) or हूअ (1.5) or होउ (4.2), हुई (2.1),[28] हूआ (1.18) or हऊआ (7.4); those of the second are हूंतउ (25.14) or हूतउ (25.8),

26. हूतउ is the past participle of हू "to be", and थकउ would seem to be the past participle of a verb, possibly थक, "to exist, to be." Besides the instances of the use of थकउ quoted above others may be seen in the note to 18.5, and in sections 32.7, 53.1, 53.5, 4.21, 30.1, 27.4, 3.4, 3.5, 53.6, 53.7, 19.6. थकउ probably originally meant "existed, been," and eventually it has also come to mean "from"; the intermediate meanings seem to have been "existing", "existing in", and "coming from". The above passages show that it was used in most of these senses by the translator. It is possible that there is no verb थक, and that थकउ is only an irregular past participle of था as suggested in the note on 18.5. See footnote 29 below.

27. This gerund is probably derived from the Prakrit equivalent of the locative singular of the Sanskrit noun with the suffix ति, *e. g.* જતાં from यात्याम् "in going" or "while going" the locative of याति.

28. हुई occurs four times in the text and in each case with the short उ, whereas all the other past participial forms have the long ऊ. It must be distinguished from हुइ the third person of the present equivalent to the modern હોય. The root is assumed to have the short उ because the forms of the imperative as well as the present have it short.

हूती (36.8) or हूंती (25.12), हूतउं (4.17) or हूतुं (42.6), हूता (1.6) or हऊंता (7.5), and हूतां (32.6). Either participle is used when हु is a substantive verb standing by itself but only the second when it is an auxiliary. Both may come together to form the pluperfect of हु *e. g.* हूआ हूंता (9.6) "had been". We meet with no past form of अछ "to be" and probably there was none in use.

We also meet with a form of the past participle ending in य or sometimes यं which seems to undergo no change for either gender or number. Thus we have in the masculine singular आराधय (2.27), चालइय (53.2), वालइय (25.2), धरय (4.19), झउवावइय (48.2), बोलइय 2.21, मानइय (5.5), neuter singular जाणइय (4.37), धरय (4.7), देपाडय (4.35), पूछइय (8.3), पूछइयं (5.2), पूछयं (9.2), बोलइय (53.3), भूपइयं मूकयं (17.8). feminine plural गइय (2.18), सांभलयं (4.38), neuter plural विणासइय (26.6). This form is used in most of the ways that the past participle can be used, both as a participle proper as well as in forming a verb proper.

Past forms with લ like the modern મારેલો, મારેલ are absent and were probably not in use, for there are many occasions when they could have been used but have not been.

24. The past participle like the present may be used with any noun or pronoun in a sentence either as a qualificative adjective as in कीधां कर्मतउ (55.6), मूर्का छउरी (57.1), or as a predicative as in लाजइउ रहइउ (25.19), वइणासइयां कीधां (16.6). Owing to its verbal character there is the same tendency as with the present participle to place it after the qualified subject and close to the verb as in वइठा रापइ (2.36).

It is used to form the past, perfect, and pluperfect tenses. (See paragraph 27.)

It is combined with थकउ or हूतउ to form what may be called a pluperfect participle as in पीडइयां थकां (32.7) "who had been afflicted", छेद हूइं हूतइ (33.9) "when wounds had occurred". In the last instance हूउ the principal and हूतउ the auxiliary are both in the locative singular the construction being the locative absolute[29]. Such a compound participle is absent from modern Gujerati.

It is used in the sense of the verbal noun and must then be regarded as a singular neuter noun of the second class, *e. g.* नरक दीठातउ 4.42 "from the act of seeing hell", सांभलयापछी 2·2.

25. The conjunctive participle is formed by adding to the root ई, before which the final अ is usually dropped, *e. g.* सांभली (1·21) "having heard", जाई (20·8). Sometimes the conjunction अनइ is appended to this form as a separate word, and sometimes united with it after dropping the initial अ to form a single

29. This seems to be the only instance of the locative absolute construction in the present text although it is common in the Mugdhávabodha. The rendering પીડાયલાં છતાં in the note on 32.7 is an approximation; પીડાયલાં થયલાં would be more exact. Similarly in the note on 53.1 થયલાં would be more exact than થતા. See footnote 26 above.

word *e. g.* विमार्सी अनइ (1.7), सांभली अनइ (20.11), करीनइ (4.43), बोलीनइ (4.33).[30] From जा we have both जाई and जई (1.11), from ले लेई (59.16) and लई (59.22) and from था थई (27.8). This participle is indeclinable like its modern equivalent, has the same primary meaning and is used in the same way so far as that meaning is concerned. But there appear to be no instances of its use to form compound verbs of which we have such a large number in the modern language (Intensives with જવું, આવવું, નાખવું etcetera, Completives with રહેવું, ચૂકવું etcetera) save the potential with सक as in लई सकइ (59.22), लेई सकीइ (59.16).

26. The first person of the simple present tense both singular and plural is formed by adding उं to the root, *e. g.* अछउं (3.28) "I am", जाउं (1.24) "I go", अछउं (2.7) "we are", करउं (1.17) "we do". From दे we have दिउं (1.9). There are only two instances in the text both singular of the second person of the simple present,[31] viz, लेसइ (4.40) and बीहसइ (4.42) and they show सइ to be the termination. The third person singular of the simple present is formed usually by adding इ and sometimes इं to the root, and the third person plural by adding either इ or इं.[32] The final अ of the root is as a rule retained before the terminations उं and इ or इं.[33] From जा we have both जइं (57.1) and जाइ (45.1) from ले लइ and लेइ (25.3), and from दे दइ (6.4).

---

30. The postposition करी and adverb वली (1.25) are in origin conjunctive participles, and their respective equivalents करीतनि (46.2) and वलीतनइ (43.3) or वलीतनि (59.9) are probably the same. It is possible that जाईतणइं in 36.7 and मारीतणइं in 36.8 are instances of the same form the न being erroneously altered by the copyist to ण.

31. In both these instances the verb is used in the sense of the imperative with the prohibitive म, but we know from other texts that these are forms of the simple present, and from this text as well as others that the proper forms of the imperative are different.

32. According to Grierson इ is the termination of the singular and इं of the plural. This rule is in accordance with etymology and probably prevailed originally, but an examination of all the instances of both the simple and compound present shows that the rule has to be greatly modified for the present text. अछइ is used in the singular 56 times and in the plural 35 times, and अछइं in the singular 10 times and plural 38 times. Of 90 verbs other than अछ used in the singular 5 end in इं, and of 106 used in the plural 70 end in इ. Similarly in the perfect अछइ occurs with 11 past participles in the plural and अछइं with six in the singular. The instances of plurals without Anusvara are far more-numerous than those of singulars with it, but still even the latter are so many especially in the case of अछ that it is difficult to regard them as merely mistakes. The text seems to represent a stage of the language when the significance of the Anusvara as the sign of the plural had been almost lost and its use had become irregular with a tendency to drop it. Of course it is possible that this was the state of the language in the time of the copyists and not the translator.

33. Final अ is dropped before उं in only one instance out of 29 *viz.* करुं in 56.11; in other places it is करउं. It is dropped before इ in only six cases out of over 240, *viz.* उच्चरि (2.36), बोलि (3.27), गलि (7.1), घालि (24.1), आवि (59.9), भावि (59.14). In other places we have उच्चरइ, बोलइ, गलइ, आवइ. The dropping may well be due to the copyists.

The compound or definite present is formed by combining the simple present of the principal verb with the simple present of the auxiliary अछ, *e. g.* मारइ अछइ.[34]

हुइ the simple present of हु is used only in the subjunctive mood like the modern હોય.[35] Other simple presents are used both in the subjunctive[36] and indicative moods, but the tendency appears to be to use the compound tense much oftener than the simple for the indicative as in modern Gujerati. The compound tense is usually employed in the indicative only.

27. The simple past tense consists of the past participle as in modern Gujerati, and its construction is similar. The past of an intransitive verb agrees with its subject in gender and number, e. g. सव्हे ऊठ्या (1.26) स्त्री गेई (2.3); that of a transitive verb agrees with the true (or logical) object which is put in the nominitive case,[37] the true (or logical) subject being put in the instrumental e. g. पुरुषइं इजिसि कीधी पाच पाधउं (2.27). The past tenses of कह, पूछ, and जो are sometimes construed in a way which may be regarded as impersonal being put in the neuter singular *e. g.* [38] तेहे कहिउं (3.25), मइ पुछइउं (7.2), मइ जोइउं (56.25) The verb बोल

---

34. तोडइं करइं अछइं (9.1) and भेदइं करइं अछइं (43.1) may possibly mean તોડ્યા કરેછે and ભેદ્યા કરેછે as suggested by Sheriarji in his note on the first passage, but both passages are doubtful having regard to the Sanskrit. There is nothing else in the text corresponding to this modern frequentative form.

35. In 4.32 and 57.2 we have the compound present हउइ अछइ equivalent to હોય છે which must be regarded as indicative.

36. The subjunctive mood expresses conditionality, doubt, or futurity and has often to be translated into English with the help of the auxiliaries "may, should, would" etcetera. It usually occurs in sentences commencing with the conjunctions जइ or जइकमइ "if", जउ or जिम "so that", जांजाण "until" etcetera. The passage 1.8 to 17 furnishes good examples of the use of this mood. The verb देषाडउं in 4.25 and following sections is in the subjunctive the meaning being "Come (so that) we may show you"; जिम (so that) is understood in these sections whereas it is expressed in 58.6. Out of 47 instances of the simple present derived from verbs other than अछ and हु 21 at the most are in the indicative, while there are at least 130 instances of the compound present where the simple present could have been used had it not been for the tendency noted above. Instances of the simple present indicative may be seen in sections (1.3), (3.6), (4.4), (6.1), (20.1,2,9,12) etcetera.

37. The object is not put in the dative as in the modern Gujerati મને ધર્યો, મને લીધો, the words of the text being always हूं धरइउ, हूं लीधउ (56.2). Nor is the subject ever put in the ablative as in the past of the modern passive potential મારાથી થયું.

38. The text reads कहिउ but that seems to be mistake for कहिउं. It is possible that in the case of कह पूछ and बोल some such word as इसुं is the real object but understood; it is sometimes expressed as in the instance of बोलिउं given above, and as with जाणइउं (56.26) and मानइउं (53.7). In the case of जोइउं (56.25) the word हेठउं may be taken to be a neuter adjective used as a noun and the real object of the verb. Thus it is doubtful whether in any of these cases a true impersonal construction was intended. The doubt is strengthened by the fact that there is no example in the text of the impersonal use of a truly intransitive verb.

takes all three constructions *e. g.* श्रोश अनइ् आदर बोलइ्या (8.5), तेहे इसुं बोलिडं (1.19), तेहे स्रीए् बोलिडं (2.6).

There is only one instance of the simple past subjunctive, viz. हूं करत (25.15) "I would have done," the form and construction being the same as now.

The perfect indicative is formed by combining the past participle of the principal verb with the present of the auxiliary अछ *e. g.* पाठवइ्उ अछऊं (56.10) "I have been sent," धरय अछइ् (4.7).

There are three instances of the perfect subjunctive formed as now by combining the past participle of the principal verb with the present tense of हु viz., दीठउं हउइ् (4.30) "thou mayest have seen," कीधउं हउइ्, खाधउं हउइ् (57.5).

The past continuous or imperfect is formed as now by combining the present participle of the auxiliary with हूतउ the past of हु. There is only one instance of its use as a verb proper, viz. हींडता हूंता (6.6), but there are several instances of the use of the same combination as a participle as noted in paragraph 21 above.

The past habitual or frequentative is formed by dropping the हूतउ of the past continuous, and it is used both in the indicative and subjunctive. Instances of the former are देतु (4.14) "used to give," मूकतउ (4.17), करती (26.7); there are only two instances of the subjunctive viz. देता and लेता (15.6).

28. There is no instance of the future tense proper in the text, although verbs in the subjunctive like देपाडउं (4.25) imply futurity. As future forms proper are to be found in other texts in H_1 their non-appearance in the present text is probably due only to want of occasion for their use and not to their non-existence in the time of the translatior.

29. The imperative second person singular is usually formed by adding इ् to the root, *e. g.*, करइ् (2.25), कहइ् (3.23). The final अ of the root is usually retained before the इ् but in two instances it is dropped, viz. बोलि (3.26) and वालि (4.40). In four instances the root by itself is used for the second person singular imperative viz. हउ (4.16), आव (4.25) प्रचउर (4.24), and जा (56.11). The second person plural imperative is formed by adding उ to the root, *e. g.*, करु (2.6); from दे we have दिउ (1.23).

The third person singular and plural used in a precative sense are formed by adding उ or उं to the root *e. g.* लिउ (2.14) "May it seize", खाउं (2.15) "May they eat".

It is possible to regard सोधउं in 1.8 and दिउं in 1.9 as imperative first person plurals in the sense of "let us seek", "let us give"; but they can also be regarded as present subjunctives in the sense "we should seek" "we should give".

There is no instance in the text of a future imperative like the modern [illegible].

30. The passive root is usually formed from the active by adding ई before which the final अ is dropped, *e. g.* काढीइ् (2.11) "it is drawn." From कर we have कीजइ् (5.3) and from ले लीजइ् (53.14). In 27.3 we have the forms प्रक्षेपीयइ् and

लांपीअइ, but in 27.1 we have the ordinary form लांपीइ. The passive root usually occurs in the simple and compound present; there is no need for it in the past as the past participle has itself a passive sense. The only other passive form in the text is the present participle कीजता in 55.1.

There is no instance of a passive or potential formed with the suffix आ like the modern મરાય, nor of one with the help of the verbs જા and આવ like the modern માર્યાં જાય or મારવામાં આવે.

31. The causal is formed usually as in modern Gujerati by the addition to the root of one of the suffixes आव, अव, आड, or आर, *e. g.* रहाव (18.4) from रह, नीपजाव (15.5) from नीपज, जणाव (2.31) from जाण, शिषव (25.19) from शिष, पीजव (16.6) from पीज, फेरव (16.2) from फिर (2.37), देषाड (4.25) from देष, सुआर (2.34) from सु. Some causals are practically the same as in Sanskrit, such as मार from मर, पाड from पड (Sanskrit पत्), वाल from वल, विणास from विणस, निवेस from निविस.

32. The negatives used with verbs are न, नही, and नथी. न and नही are used with all tenses the former more frequently than the latter *e. g.* न करउं (1.17), न दीषउं (15.5), नही हुइ (4.42), नहीं हूती (36.8). नही is twice used without any verb viz. in 1.17 and 4.24. नथी is commonly used without any verb in the sense of "is not"; it is also used with the present participle to form the present negative as in modern Gujerati *e. g.* नथी देषतउ (53.9)

33. The prohibitives are म or मअ and रापे. म is generally used with the imperative, *e. g.* म करु (2.6); but it is twice used with present indicative forms. (See paragraph 26 and foot note 31 above). रापे is used twice and both times with the present participle, viz. in 4.22 with मूकता and in 4.43 with वीहतउ.

Adverbs, Conjunctions and Interjections.

34. Many of these have been dealt with in paragraphs 16,32, and 33 above. Other adverbs are अजी (53.14) for હજી, गमागमइ (16.2) for આનીગમ પેલીગમ, अतइ अतहइ or अतइहइ for અતિ, निरंतर सदा सदईव for સદા, हवडां (20.8) for હવડાં, वली वलीनइ वलीतनि for વળી, जाणेकिरि (3.5) for જાણેકે. इ, ए, ज जउ or जि, and पुण or पण are subjoined to the words qualified like the modern બી, એ and જ. ए and इ are used in the sense of "all the" as in साते (2.37), सातइ (2.8). इ has also the sense of "even or only" as in पांचि (53.13), and "also" as in अनेराइ (1.6). ज, जउ, or जि has the sense of the modern જ "exactly" as in तिमज (1.21) "exactly then, at once," एकुजि (2.7) "exactly one, only one," एहज (20.13), साचुजउ (56.20). पुण or पण means "also" as in अह्मि पुण (3.26), ऊपध पण (33.9).

Other conjunctions are अनइ for અને, जउ (1.8) जु (1.23) or जअं (4.16) for જે or કે, तउ (1.23) or तु (1.17) for તો, जइ (1.17) जिकमइ (1.23) जेकमइ (15.6) जेकहमइ (53.5) or जेकहमिइं (59.9) for જો "if", पण (25.18) or पुण (20.12) for પણ, पछइ for પછી, and तोइ (53.9) or तोए (53.5) for તોએ.

The interjections are हे (3.21) and अहो (4.16).

Persian Influence.

35. Although the work is a translation from the Pazand, the Iranian influence both on the vocabulary and construction of the Gujerati is small. The Iranian words are mostly proper names, or words connected with the Zoroastrian religion. The proper names are those of God अहुरमज्द or दादार, the Devil अहर्म्मन, the prophet जरथुश्र स्पितमपुत्र, the archangel ग्वह्मन (58.15), the angels श्रोष आदर and others mentioned in 56.16, the devil बीजरस (57.3), king गुस्तास्प and his companions mentioned in 1.6, the mountain चकातदाइती the Chinvat bridge चंद्रोरपुहल, and the fire Bahirâm वहिराम आतश (54.5). Other Iranian words repeated in the Gujerati from the Sanskrit are अमिशास्पितं "archangel", ईजद्द "angel", देव "devil", मज्दईअस्न "Mazda-worshipping, Zoroastrian," दीनि "religion", अवस्ता and मांश्री "the sacred language," नस्क "the scriptures", इजिस्नि "the yasna ceremony", बहिस्त (59.7) "heaven", नावर एर्वद "religious degrees," मर्ग्रजान (57.5) "deadly (sin)," मर्ग्रजानी (54.4) deadly sinner, पूइतूअदथ (45.4) "Khaetva datha", त्राजऊं "the balance of the angel Rashna", द्रून "sacred bread," मिअज्द "sacred food," रोदी (42.3) "entrails or fat." ईजऊं "consecrated" and its Sanskrit एजितः seem to be derived from the Pazand "yast". Other Iranian words not to be found in the Sanskrit but only in the Gujerati are गाहि "the funeral ceremony," आतसकदह "fire-temple", पून "murder" (54.4), पूनी "murderer" (54.4).

The peculiar Sanskrit expressions अमरा गुरुतरा for Amesha Spentas, मुक्तात्मनां वृद्धि (56.22) for Asho Farohar, जलमूर्ति for Khordad, वनस्पतिमूर्ति for Amardad, त्रिधाप्रहरक for Sipâs are repeated in the Gujerati.[39] The peculiar Pazand idioms in 1.5, 2.1, and 3.21 are repeated in the Gujerati from the Sanskrit. The construction of the sentences and cases of nouns are affected by the Pazand preposition " Ez" in 4.30, 53.3, and 56.26, " pa" in 58.9, and 58.15, and " Andar" in 5.6 and 7.4. This sums up the whole of the Persian influence on the Gujerati of the text, and its slight nature will become apparent when one considers the large number of Persian and Arabic words employed in the modern language, not merely nouns and adjectives of common use but also adverbs, postpositions, and conjunctions.

M. P. Khareghat.

---

39. All the words in this paragraph for which special references are not quoted will be found in the first four chapters.

WORDS WITH SYNONYMS

The following words in the old Gujerati text being mostly repeated from the Sanskrit are followed by synonyms, and may therefore be dropped in continuous reading.

1·1 सकुर्म्मवंत
1·2 निर्म्मल
1·4 समयि
1·8 अपापतर
1·14 दुर्गतिमंत
1·16 प्रबोधता
1·17 अध्यावसाय
1·18 एकमत्त
1·20 अपापतर
1·23 स्पृहा
1·23 आस्फालइ
1·24 कामवंत
1·24 मुक्तात्मा
,, दुर्ग्रतिमंत
1·25 सत्यतां
1·27 अग्निभवन
1·28 आस्फालिउ
2·3 अपर
2·20 अपार
2·25 आदेश दीधउ
2·29 पात्रि
2·32 अपर
2·36 नस्क, उच्चरि
3·1 आत्मा
3·3 तनउ
3·6 उत्तम
3·7 भार्या
3·9 प्रणाम
3·13 प्रणाम
3·26 सत्यता
3·29 तनु
3·31 शीतल
3·35 पुप्पि

3·36 स्तुति
,, स्मरिउ
4·2 उत्तम
4·4 समुच्चरइं
4·8 द्रउग्रतिमंत
,, प्रकाशइ
4·10 कोमल
4·16 वाक्
4·17 घइरइ, सलइल
4·20 उदक
4·25 समृद्धि
,, उत्तमक्रीडा
4·26 आनंद
4·27 घोरांधकारं
4·28 विभन्न
4·30 शुद्धिप्रबोधियां
,, शबोच्छान
,, अस्तित्व, नास्तिकत्व
4·32 द्रउर्ग्रतिमंत
4·33 बांहिधरिउ
4·34 प्रकृष्ट
,, गिरि, सेतउ
4·37 रौद्र, आक्रंदउ
" धरइली, आकंपी
4·39 याचना
5·1,6·1,7·1 द्रउग्रतिमंत
and similar cases
5·3,6·3,7·2 तनउ
and similar cases
5·1 हेलामांहइ
6·3 दउकृतउ
" दुःसहतर
6·5 अनास्तिक्य वाणी

6-5 अलीकता
6·6 प्रतारिवा
7·4 अंतर
7·5 दुष्ट प्रबोधनइ
8·1 तनउ, शिर
,, छेदइयां
8·2 सदैव
8·4,13·2 दुकृत
and similar cases
8·6 स्वेच्छां, द्वेष
,, अपापी
9·1 त्वचा
9·6 सैन्य
10·1 देव
10·2 लोचन
11·1 नास्तिक्य
10·6 वइप्रतारि
11·2,12·1 सदईव
and similar cases
11·3 क्षउद्र, अपर, भेदीइ
11·7 पाद्य, वस्त्र
11·10 वपु, स्वामी
11·11 शीत
11·13 स्वीय
12·4 असत्य, समाचरइता
12·5 अनृत
13·1 मज्जां
13·4 नास्तिक्य
13·5 सउलोचनतां
13·7 सरौद्र
14·1 दृष्टि, निहइत
14·4 शुभ न अभइलइखइयां
15·1 हइमकण, अधोमुख

15·5 वाणिक, धर्माश्रम
,, थाली, तापइका, घर-इटका
16·1 तप्त
16·5 जातक, क्षीर
16·6 दुर्बल, विपन्न
16·7 छोरू, क्षीर
17·1 सन्मार्जइ
17·6 जातक
17·7 विश्रम, विलास
17·8 जातक, दीर्घकाल
18·1 फणी, हृदय
,, वइलपइ
18·5 मैथउन
19·1 तप्त तापिका
19·5 भर्त्तारहइं
19·6 निगूढ
19·7 भर्त्तार, लक्ष्मी
,, अपहरी
20·2 हइमलव, हइमोपल
,, उत्तप्त
20-2 च्छेदइ
20·7 अपत्य
,, विणठउं, कीधउं
20·9 अपत्य, धाइ
20·10 धार्ता, सीसखधातु
,, उत्तप्त
20·11 अपत्य, शीर्ष
,, छेदइ
20·13 सबोच्छान, तनउ
21·2 तीक्ष्णतरः
,, कीलक
21·7 अभिलाषी
22·1 नरु नारी
,, उत्क्षिप्त
22·4 पइशुन
,, अन्योन्यइं, कलह
23·1 अवलंबावइउ
23·2 पसूआडइ
,, वइलपइ
23·7 आदरिउं नही
23·8 तौल्य, माप
23·9 आक्रंदित
24·1 मंडक, शुनक
24·2 शुनक, विभाडइ
24·5 पाद्यतु, हणइया
25·1 नर, नारी
25·3 शुभ, सन्मइश्र
25·5 प्रतिकृति
,, मान्यता कीधी
25·6 सउमत, सूक्त, सुकृत
25·7 ध्याया
25·11 दुर्मत, दुःकृत
25·13 नारी
25·14 राजा
25·18 अनेरु
26·2 अधोमुखा
26·6 समय
26·7 आवाधा
27·1 उत्तान
27·3 तनु, प्रक्षेपीयइ
27·8 वइभइन्न
28·2 वइहुं लोचन
28·3 नइहइत
28·6 विप्रतारी
,, विभिन्न
29·1 रज रुधिर
29·5 आबाधी
29·7 पशु, विलिप्त
29·8 मुक्तात्मा, रजि
30·6 दुर्प्रतिमती
,, उत्क्षिप्त, धरइया
31·1 अधोमुख
,, अवलंबइया
31·2 हणीइं
31·5 पशु
32·1 शृंग
32·7 उष्णकालइ
,, नइउधियां
33·2 अधोमुख
33·6 चतुष्पद
,, आइयसइयां
33·8 षाद्य, निकृष्ट
33·9 पशु
34·1 मध्य, निबद्ध
35·1 विलपइं
35·3 उदर, वइभेदइ
35·6 खाद्य
35·8 उदक, आबाधा
,, पीडा कीधी
37·1 लोचन, उपाडीइं
37·2 अवलंबइउ
37·3 फणि
38·3 हीन
39·1 लोचन
39·2 निहित
41·4 लक्ष्मी चोरी
41·5 खाद्य, खाद्य
42·2 उदर
42·3 रोदी, शुनक
42·7 विलेपइवा
43·1 उपस्छा, वपु
,, विभिन्न
43·2 वपु
43·3 तनु, उष्णेतर
44·2 उत्तमशील, कलत्र
44·3 दुष्टशील
45·1 उपस्छ, तनु
,, आवइ
46·1 अंग
46·5 इच्छा, क्षीर
46·6 क्षीर
46·8 तनु
47·1 अधोमुख
47·2 निकृष्ट गंध
,, धूम
47·5 जीवइतावस्छां

,, संभोग
48·2 अवलंबिउ
48·3 अपर, पचीइ
48·6 जीवितावस्छां
48·8 हलवाहिउ
49·1 च्छेदीइ, मस्तक
,, आकर्षीइ
49·5 अनृत
50·1 नर, च्छेदीइ
50·4 नारी, असत्य
50·5 आत्मा
51·1 शिर, च्छेदइ
51·4 त्वचा, प्रभूत
52·5 उदक, पीडा
53·1 आगलइ
53·3 घोरांधकार नरकतु
53·4 नीचउ अछइ
53·5 काष्ट, दीप्ति
53·6 दीप्ति तेज
53·7 दुर्गंधि, किल
,, सउगंध, निक्षेपीइ
,, गंध परिमल
,, कर्ण, नासिका
53·9 निग्रह
53·12 क्षद्र जंतु
53·14 ऊफरा प्रक्षेपीइ
54·1 घणा प्रकारइ
54·4 मग्रेजानी
,, दुर्ग्रेतिमंत
54·5 हणइउं
54·6 सेतु

54·7 असत्य
54·8 हणी
55·2 उपहास्यु
55·5 नही ध्यायु
55·6 निरानंदतां
56·7 शक्त
56·8 जानू, प्रणाम
56·11 किल
56·13 सउकृतकर्म्मांयां
56·15 सेतु
56·16 प्रचउरतर
56·19 समाचारइउं
56·20 सत्यतु
56·21 सानंद
56·23 सेतु
56·24 सेतु
,, अधोविभागइ
56·26 उद्योत तेज
,, कर्णमूल, नाशिका
57·1 आकर्षीइ
,, नइन्नतर, तीक्ष्ण
57·2 निकृष्टतर, मलइन
57·3 निर्द्दय, कुरूपदेह
57·5 जातक, पुत्र
,, हणी, शइर
,, प्रभूततर
58·1 साहायइं
58·3 श्रीमंत
58·4 आलिंगउ
58·5 हृदय
58·7 गुरुतर

58·8 सन्नवेश
58·9 समाधान, शुभ
58·11 सलील, क्षीर
,, बहिस्त
58·13 सउंदरतर
58·16 उद्योत
58·17 दीप्ति
58·19 सुभ, समाधान
59·3 सुभ
59·5 सुगंध स्छानक
,, शुद्ध वस्त्र
59·6 सुवर्णमय
,, प्रभूत वृक्ष
59·7 बहिस्त, काम
59·8 गुरुतर
59·9 संपूर्ण
59·11 समय
59·13 शुभ, सुकृत, पाप
59·15 शुभ, समाचरु
59·16 शुभ, अपहरी
59·17 सविहुं समयइ
59·18 तनु, शुभ
59·19 पुण्य, समाचरु
59·20 पुण्य
59·21 चयु वृद्धि
,, उत्तम, पुण्यधर्म
59·22 अपहरी
59·23 शुभ, धर्म करइं
59·24 सुमता सूक्त सुकृत

अर्दाग्वीरा ।

अथेदानीमत्र अर्दाग्वीरा-नाम-पुस्तकं लिख्यते ॥

[१]

१. नाम मान्यता च [नाम्ना मान्यतया च] दातुः उत्तमस्य सर्वेषां च सुकर्मवताम्[1a] । अस्य [अस्याः]......[2] प्रबोधश्च उत्तमायाः निर्मलायाः दीने माज्दइअस्याः [भूयास्तां] इदं महत्तरा[3] अर्दाग्वीरा[4] इति नाम आकारयंति[5] ॥

तस्मिन् समये च कृतं......[6] यदा गुस्तास्पो राजा दीनिं उत्तमां माज्दइअस्नीं अहुरमज्दात् स्वामिनः प्रत्यकरोत् । पुण्यात्मा जरथुस्त्रो यः स्पितमपुत्रो भाग्येन गतः[7] । राजा गुस्तास्पो दलगश्च[8] गोस्पदस्तश्च[9] फिरशउस्त्रश्च मइदिओमाहश्च अपरे च मज्दइअस्या एकत्र सन्निविष्टा आसन् । समालोच्य अवोचत् [ऊचुः] । यत् शोधायामः[10] मज्दइअस्नेभ्यः एकं अपापतरं उत्तमतरं च । मंगीं[11] च खादितुं ददामि । यावत् [तस्य] आत्मा तस्मिन् प्रदेशे प्रयाति । निरीक्षयति आत्मानं यं स्पितमपुत्रस्य पुण्यात्मनो जरथुस्त्रस्य । निरीक्षयंति [निरीक्षयति] च स्थानं अहुरमज्दस्य अमराणां च गुरुतराणाम् । निरीक्षयति[12] च स्वर्गभुवनं चंदोरपुहुलीं च सेतुं रसं च इअज्दं सत्यम् । निरीक्षयति च नरकभुवनं आत्मानश्च [आत्मनश्च] ये दुर्गतिमतां नरकभुवने । विशेषतश्च जानाति इदं पुण्यं यत् वयं मज्दइअस्नाः कुर्मो हि अस्ति किं वा न । अस्माकं प्रबोधतायां [प्रबोधतां][13] समानयति । यद्यस्ति अध्यवसायं कुर्मो हि यदि नास्ति नो कुर्मो हि ॥

२. ते च तत्र एकमताः संजाताः । तैश्च उक्तम् । यत् अस्मत् मज्दइअस्नेभ्यः अर्दाग्वीरा पुरुष अपापतरः (पुण्यवान्) उत्तमतरश्च । पश्चात् अर्दाग्वीरा पुरुषः यथैव तद्वचनमश्रुणोत् [अशृणोत्] पादाभ्यां ऊर्ध्वः स्थितः । तेन च हस्तौ च कक्षायां [कुक्ष्योः?] कृतौ [कृत्वा] उक्तं च । यत् यदि भवतां मनसः स्पृहयति तथा (न गमयं [न गच्छेयं]) । मिंगीं मा दत्तः [दत्त] यावत् डुंगुरकं[14] आस्फालयति । यदि डुंगुरको मे समायाति कामवान् प्रयामि तं प्रदेशं यत् मुक्तात्मनां दुर्गतिमतां च । इदं च दूतकार्यं सुंदरतया नयामि सत्यतया च व्यावृत्य वः समानयामि ॥

३. पश्चात् गुस्तास्पो राजा अपरे च मज्दइअस्नाः समुत्तस्थुः । अंतश्च अग्निभुवने [अग्निभवने] समायान् ते च समवायेन डुंगुरकं समास्फालयन् । डुंगुरकं अर्दाग्वीरापुरुषे समायात्[15] ॥

[२]

१. पश्चात् ताः सप्त भगिन्यः या अर्दाग्वीरापुरुषस्य सर्वा अपि [यथा] भार्या अस्य [इव] संभूताः[16] संति तासां दीनिकोमला[17] नावरां[18] [नावरा] च कृत्वा [कृता] आस्ते ॥

२. यत् ताभिः तद्वचः श्रुतं एवं दुःखिन्यः संजाताः यथा किल तासां तत् यत् महा॰भारितरं दुःखं संप्राप्तम् ॥

३. ताश्च पुरो गुस्तास्पराज्ञो अपरेषां च मज्दइअस्नानां समाययुः । प्रणामं च अकुर्वन् । पादाभ्यां ऊर्ध्वं स्थिताः । ताभिरुक्तं यत् मा कुरुत यूयं मज्दइअस्नाः इदं किंचिदपि । यतो वयं सप्त भगिन्यो [भगिन्यः] स्मः असौ एक एव भर्ता [इव] । सप्तापि भगिन्योऽस्य भर्तुः भार्या अस्म [इव स्मः] । यथा गृहं एकं सप्तणं[19] [सप्तक्षणं] । तेषां क्षणानां अधः स्तंभैको [स्तंभ एको] मध्यविभागे कृत आस्ते । यदि सः स्तंभः समाकृष्यते सप्तापि क्षणाः संपतंति । पश्चात् गुस्तास्पो राजा यत् तद्वचनं अशृणोत् कोपं चकार । तासां च उक्तम् । यत् युष्मान् महावातो नयतु व्याघ्राः [युष्मान् वृकाः] खादंतु भवतीनां स्वानि अस्थीनि श्वा समाकर्षतु ॥

४. पश्चात् अर्दाग्वीरापुरुषेण यथैव दृष्टं यत् गुस्तास्पो राजा कोपं चक्रे संतोषः प्रदत्तः । स च पुरतो गुस्तास्पराज्ञोऽगच्छत् । हस्तौ कक्षायां [कुक्ष्योः] वइधात् [व्यदधात्] । स्तुतिं च प्रचुरां चकार । स च अवोचत् यदि आदेशो भवति खाद्यं भक्षयामि । आत्मानं आराधयामि । समर्पणां च करोमि । मंगीं पश्चात् दत्त । पश्चात् गुस्तास्पो राजा अवोचत् यत् इत्येवं कुरु ॥

५. पश्चात् अर्दाग्वीरा पुरुषः अग्निभवने स्वीये अव्रजत् । स च इजिस्नीं चकार आत्मानं च समाराधयत् खाद्यं च अखादयत् [अखादत्] । ताभिश्च भार्याभिः मंगिऊषधी प्रगुणीकृता । पात्रे च मधुभक्षइणा [मधुभक्षणे] निक्षिप्ता । अर्दाग्वीरापुरुषश्च अधस्तात् वस्त्राणां निवेशिनि [निविशति ?] । राज्ञो गुस्तास्पस्य अपरेषां च मज्दइअस्नानां प्रबोधः कारितः । पश्चात् गुस्तास्पो राजा अपरे च मज्दइअस्नाः समायायुः [समाययुः] । ते च अर्दाग्वीरा-पुरुषस्य मंगिऊषधीं [अ] ददुः । वस्त्रस्योपरि अस्वापयत् [°यन्] । एवंदांश्च सृजत [असृजत् ?][20] यथा वपुस्तस्य अर्दाग्वीरापुरुषस्य प्रहरकेण रक्षंति [रक्षेयुः] नस्कं च समुच्चरंति [समुच्चरेयुः] ॥

६. ताश्च सप्त भार्याः परिवर्तुलं अर्दाग्वीरापुरुषस्य वस्त्रस्य उपविविशुः । अवस्तावाणीं च समुच्चरंति यावत् सप्तमं अहोरात्रम् ॥

[३]

१. आत्मा च तस्य अर्दाग्वीरापुरुषस्य कायात् अगच्छत् चकातदाइतिनाम्नि गिरौ चंदोरपुहले च सेतौ । सप्तमे च अह्नि व्यावृत्य समागच्छत् । अंतश्च तनोः संमिलितः ॥

२. अर्दाग्वीरापुरुषः उपरिष्टात् उदतिष्ठत् । यथा किल तस्य सुखनिद्रायाः समुत्थितः । उत्तममना उत्तमानंदेभ्यः ॥

३. ताभिश्च भार्याभिः यथाऽसौ अर्दाग्वीरापुरुषो दृष्टः (किल उपरि निरीक्षितः) । अथ ता एवं उत्तमानंदाः समभवन् यथा किल जीवंत्य एव स्वर्गभुवने प्रणीताः संति । ते

च एवंदां पुरतः अर्दाग्वीरापुरुषस्य प्रणामं चक्रुः । जग्मुश्च पुरतो गुस्तास्पस्य राज्ञो दलगस्य गोस्पिदस्तस्य फरिशउस्त्रस्य मइदिओमाहस्य अपरेषां च मज्दइअस्नानां प्रबोधं च प्रददुः [प्राददुः] ॥

४. ते च आसन्नतरं अर्दाग्वीरामाययुः । अर्दाग्वीरापुरुषो यथैव गुस्तास्पराजानं ददर्श प्रत्यभिमुखं प्रचलितः । प्रणामं च चकार उवाच यत् प्रमाणः अहुर्मज्दात् दातुः[21] अमरेभ्यश्च गुरुतरेभ्यः । प्रणामश्च पुण्यात्मनो जरथुस्त्रात् स्पितमपुत्रात् । प्रणामश्च श्रोशात् पुण्यात्मकात् (आदेशपतेः) । प्रणामश्च आदरात् इअज्दात् । प्रणामश्च उत्तमायाः दीनेः माज्दइअस्न्याः । प्रणामश्च शुभात् समाधानाच्च यत् मुक्तात्मनां स्वर्गलोकेन ॥

५. पश्चात् गुस्तास्पो राजा उवाच । यत् आरोग्यं हृदयं ते हे अर्दाग्वीरापुरुष अस्माकं मज्दइअस्नानां दूत । नमोऽस्तु तुभ्यम् । त्वमपि तस्मात् यत् दृष्टमस्ति सत्यतया अस्माकं ब्रूहि ॥ ते च हस्ते विधृत्य सर्वे मज्दइअस्नाः एकत्र उपविविशुः । ते च अवोचन् यत् ब्रूहि तत् यत् त्वया दृष्टं स्वर्गलोके नरकलोके च चंदोरपुहले च सेतौ । एवं सत्यतया ब्रूहि यथा वयमपि जानीमः तत् यत् समय [समये[22]] गृहीतमस्ति ॥

६. पश्चात् अर्दाग्वीरापुरुषो ब्रूते । यत् बुभुक्षितस्तृष्णितश्च अस्मि[23] । प्रथमं तनोः खाद्यं ददत् [दत्त] पश्चात् प्रश्नं कुरुत कार्यं च आदिशत ॥ पश्चात् गुस्तास्पो राजा समादिशत् । यत् एतस्मै सुस्वादु खाद्यं शुद्धपक्वं सुगंधव्यंजनं शीतलं च सलिलं सुस्वादं च मधु समानयत[24] ॥

७. पश्चात् अर्दाग्वीरापुरुषेण द्रूणः यजितः । भोज्यं च भुक्तम् । मिअज्दश्च प्रचारितः । सुगंधैः पुष्पैः मधुना च मौनं विसर्जितम् । स्तुतिश्च अहुर्मज्दस्य स्वामिनः अमिषास्पितानां च त्रिधाप्रहरकश्च जलमूर्तेर्वनस्पतिमूर्तेश्च संस्मृतः । आशीर्वादश्च उच्चरितः ॥

[४]

१. स च पश्चात् उवाच । यत् अहं अर्दाग्वीरा आगच्छं [अगच्छं] यावत् सप्त अहोरात्राणि सुखतरः [सुखितरः] उत्तमानंदितरश्च । त्रीणि अहोरात्राणि श्रोशः पुण्यात्मकः दीनिश्च उत्तमा माज्दइअस्नी स च यो निजः आत्मा उपरिष्टे[25] उपविष्टाः आसन् । मम स यः आत्मा वार्णी मांथ्रीं समुच्चरति । चतुर्थे च अह्नि चकात्दाइतिनाम्नि गिरौ अव्रजम् । दृष्टश्च मया रश्नइअज्दो यः सत्यः । यः त्राजकं आरक्तं सुवर्णमयं हस्ते दधानः मुक्तिश्च [मुक्तिं च] मुक्तात्मनां दुर्गतिश्च [दुर्गतिं च] दुर्गतिमतां प्रकाशयति । आदरश्च इअज्दो मम अभिमुखं समायातः । यः श्वेतो यथा क्षीरं कोमलश्च यथा फन्नीयाकम्[26] ॥

॥ ५ ॥ १. EMU $_{20}$ समणा [समयेन ?]

॥ ६ ॥ १. EMU$_{20}$ तृषितश्च. २. EMU $_{20}$ omits. ३. EMU $_{20}$ तत्पश्चात्.

॥ ७ ॥ १. EMU$_{20}$ विसर्ज [विससर्ज].

॥ १ ॥ १. EMU$_{20}$ फन्नियाकं.

२. स च उवाच । यत् सुंदरं हृदयं ते हे अर्दाग्वीरापुरुष मज्दइअस्मानां दूत एन [येन] सनीरं काष्ठं मे भोक्तुं दत्तम् । अहं च उक्तवान् यत् सुंदरं हृदयं ते हे आदर इअज्द भुक्तकाष्ठ । यस्मै अहं काष्ठं सुगंधं च सप्तवार्षिकं तुभ्यं आदराय इअज्दाय भोक्तुं आददाम् ॥ [अददाम्]

३. उक्तं च आदरेण इअज्देन । यत् अहो त्वं वाक्पीडितो मा भव । तस्मिन् मंदिरे यत्र त्वं काष्ठं अमुच अधस्तात् सलिलं आसीत् ॥

४. तदेहि । दर्श[1] [पश्य] तदुदकं यस्मात् काष्ठात् यत् त्वया मह्यं भोक्तुं दत्तम् ॥ हस्ते [°न] विधृतोऽहम् । प्रकृष्टं तस्मिन् उदकप्रदेशे प्रणीतोऽहं यत्रोदकं शतकंतोश्रयं[2] [शतकुंतोच्छ्रयं[27]] अंतस्तिष्ठति ॥

५. उक्तं च तेन यत् इदं तदुदकं यत् त्वया अंतः काष्ठे गंधे च मह्यं आदराय इअज्दाय भोक्तुं दत्तं । अतश्चोर्ध्वं काष्ठं गंधं च एकवार्षिकमपि शोषिततरं मह्यं आदराय इअज्दाय भोक्तुं देयाः [दद्याः] ॥

६. पश्चात् आदर इअज्द उक्तवान् ।

७. यत् प्रचर यतस्तव सहायिनो भवामः स्वर्गलोके नरकलोके चंदोरपुहुले च सेतौ ॥

८. तव [तुभ्यं] दर्शयामः समृद्धिं समाधानं च शुभं च सुखं च उत्तमक्रीडां च सौगंध्यं[1] च यत् स्वर्गलोकस्य आनंदश्च [आनंदंच] यत् मुक्तात्मनाम् ॥

९. तव दर्शयामः घोरांधकारं महाभयवत्तरं [महाभयंकरतरं] च दुर्गंधत्वं [दौर्गंध्यं] च यत् नरकभुवनस्य निग्रहं च यं विभिन्नविभिन्नं यं देवा राक्षसीविद्यावतां पापकर्मिणां च कुर्वंति ॥

१०. तव दर्शयामः स्थानं यत् दानशीलानां[1] च सत्यानां तच्च यत् असत्यानाम् ॥

११. तव दर्शयामः स्थानं यत् शुद्धिप्रबोधिनां [शुद्धप्रबोधिनां] अहुरमज्दात् स्वामिनः अमरेभ्यश्च गुरुतरेभ्यश्च शुभाच्च स्वर्गलोकीयात् निग्रहाच्च नरकलोकीयात् भाव्याच्च शवोत्थानस्य तनोः अक्षयत्वस्य अस्तित्वाच्च इअज्दानां नास्तित्वाच्च देवानाम् ॥

१२. तव दर्शयामः प्रसाददानं यत् मुक्तात्मनां स्वर्गलोके(न) अहुर्मज्दात् स्वामिनः ॥

१३. तव दर्शयामः निग्रहं यं दुर्गतिमतां नरकलोके (न) आहर्मनात् देवेभ्यश्च देवीभ्यश्च ॥

१४. तेन च हस्ते विधृतोऽहम् ॥

१५. प्रकृष्टं च चकातदाइतिनाम्नि गिरौ अधस्तात् चंदोरपुहुले च सेतौ अंतश्च शून्यतायाः प्रणीतोऽहम् ॥

॥ ४ ॥ १. EMU_{30} दर्शय [पश्य] तदुदकं. २. H_1 शतकंतोश्रयं EMU_{20} शतकुंतोत्स्रायं.

॥ ८ ॥ १. EMU_{20} सुगन्धत्वं.

॥ १० ॥ १. Both the MSS. सत्यानां दानशीलानां च.

१६. मध्ये च तस्यां शून्यतायाः अधस्तात् चंदोरपुहलस्य सेतोः अंतः पृथिव्याः नरकं दर्शितम् । आहर्मनो देवाश्च [आहर्मनं देवांश्च] ॥ तस्माच्च महारौद्राक्रंदः बुंबा च [बुंबा च] महा [महती] समायाता यथा मया इत्येवं परिज्ञातं यत् किल सप्तद्वीपावती [० द्वीपवती] धरित्री आकंपिता । यदि [यदा] सा भीष्मवतीबुंबा महाक्रंदश्च श्रुतः [श्रुताः] त्रस्तोऽहम् ॥

१७. आदरात् इअज्दात् याचनां च चक्रे । यत् अहोऽत्र मां मा नय पश्चात् व्यावर्तयस्व॥

१८. आदर इअज्दः प्रत्यवोचत् । यत् मा बिभेषि यतस्ते कदाचिदपि अत्र भयं नो भवति ॥

१९. तेन च पश्चात् निर्भयतया नरकलोके प्रणीतोऽहम् ॥

[५]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनो दुर्गतिमतां एकहेलया कतिचित् । यान् हिमैः हिमकणैः धूलिभिः हिमोपलैश्च तत्र यत् भयानकं घोरांधकारं स्थानं पीड्यमानान् ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां तनुभिः किं महापापं अनुष्ठितं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां ये परलोकं नोनि-मेनिरे[28] । अंतश्च स्वामिनो उत्तमस्य च [अ] त्रिधा-प्रहरकिणो[29] बभूवुः ॥

[६]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनस्तेषां दुर्गतिमतां [ये] हदंति पुनर्गिलंति द्वितीयंच पुनर्हदंति पुनर्गिलंति च ॥

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां मनुभिः किं दुष्कृतं कृतं यत् आत्मनां एवं महादुस्सहतरः निग्रहः क्रियते ॥

ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां येऽनास्तिक्यां वाणीं अलीकतां च चक्रुः । अंतश्च पृथिव्यां प्रतारणायै प्रचरिता अभवन् ॥

[७]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनो दुर्गतिमतां यान् सर्पा खादंति गिलंति च ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां तनुभिः किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् दुस्सहतरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां ये अंतः स्वामिनो दीनेश्च अवलोप्तारो[30] बभूवुः । दुष्टप्रबोधनेन च अंतः पृथिव्याः मनुष्यान् शून्यहृदयान् चक्रुः ॥

॥ ३ ॥ १. H_1 अवलोचिप्तारः.

[८]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां येषां शिरस्तनोः छिन्नं विभिन्नं कृतं आस्ते। तस्य च जिव्हा बुंबां सदैव विधत्ते ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां तनुभिः किं दुष्कृतं कृतं (विलसितं) यत् आत्मनां एवं महान् दुस्सहतरनिग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एतेषां आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां ये स्वेच्छया राज्यस्य लोभेन च ईर्ष्यया च द्वेषेण च मनुष्यान् अपापान् निजघ्नुः ॥

[९]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनस्तेषां दुर्गतिमतां ये तनोस्त्वचां त्वचं तां यां स्वीयां सदैवं [31]क्रिंतंति[1] [कृन्तन्ति] ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां तनुभिः किं पातकं विलसितं यत् आत्मनां एवं महान् दुःसहतरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां ये अंतः स्वामिनां अकृतादेशाः संभूताः अभवन् । ब्यूहे च सैन्यस्य स्वामिषु दुष्टमनसो वभूवुः ॥

[१०]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनो दुर्गतिमतां यान् देवाः सदैव निघ्नंति । तेषां च वीर्याणि लोचनेषु नासिकासु च सदैव निक्षिपंति ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां तनुभिः किं दुष्कृतं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् दुस्सहतरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां ये अव्यापारतया मैथुनानि चक्रिरे । कलत्राणि अन्येषां प्रतार्य शून्यचेतांसि चक्रुः ॥

[११]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनो दुर्गतिमतां ये [32]नास्तिक्यात् अंत नरके पश्चात् पक्षे[33] सदैव धयंति[34] (?) [ययंति?] । तृष्णया क्षुधया शीतेन दाघेन च बुंबां सदैव विदधते । क्षुद्रजंतवश्च पृष्ठतः अपरेभ्यश्च अंगेभ्यः समग्रेभ्यः गाढं विभिंदंति[35] ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां तनुभिः किं महापातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् दुःसहतरः विग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां येषां पृथिव्यां खाद्यानि वस्त्राणि च शरीरात् प्रचुराणि बभूवुः । उत्तमेभ्यः योग्यतरेभ्यश्च नाददंत [नाददुः] । ये किंचिदपि [कांचिदपि] दक्षिणां नो चक्रिरे । ये च वपुः स्वीयं मनुष्यांश्च येषां स्वामिनो बभूवुः तृष्णितान् वस्त्रान्नहीनांश्च दध्रिरे शीतेन दाघेन शोषेण

॥ ९ ॥ १. H_1 क्रिंदंति.

क्षुधया च पीडितान् । पश्चात् एतेषु मृतेषु लक्ष्मीः अन्येषु केषुचित् तस्थे । आत्मनां च एवं महान् दुस्सहतरः निग्रहः क्रियते कर्मणः स्वीयाद् ॥

[१२]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनो दुर्गतिमतां यान् सर्पाः सदैव गलंति जिव्हां [जिव्हाः] सदैव खादंति ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां तनुभिः किं पातकं अनुष्ठितं यत् आत्मनां एवं महान् दुस्सहतरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्म्मर्षानां [दुर्मुखानां] ये पृथिव्यां असत्यतया प्रचरिताः । ये च अनृतानि नास्तिक्यानि प्रचुराणि अवोचत ॥

[१३]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकं दुर्गतिमतः यः अपत्यं स्वीयं व्यापादयति मज्जां च सदैव खादति ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् अस्य तनुना किं महत् दुष्कृतं कृतं यत् आत्मनः एवं महान् दुःसहतरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् अयं आत्मा तस्य न्यायपतेः न्यायकर्तुः यो नास्तिक्यं असत्यं च चकार । यश्च सुलोचनतया सत्यतया च उपरि वादिनं प्रतिवादिनं च न आलोकयत् । लंचेच्छया लोभकामेन च आलोकयत् । न्यायं च संमार्जयतां सकोपं च सरौद्रं च अजल्पत् ॥

[१४]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनो दुर्गतिमतां येषां कीलकाः काष्ठमया अंत लोचनेषु निहिताः संति ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां तनुभिः किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् भारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां यैः शुभानि अन्येषां नाभिलेषिरे ॥

[१५]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनो दुर्गतिमतां ये अधोमुखाः अंतः हिमकणेषु निक्षिप्ताः संति । तेषां च अधस्तात् धूम उपरिष्टाच्च पाषाणैः भारितरैः च [पाषाणा भारितराः] निहिता आस्ते [संति] ॥

२. अहं अपृच्छम् यत् एतेषां तनुभिः किं दुष्कृतं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् दुःसहतरः निग्रहः क्रियते ।

॥ ३ ॥ १. EMU_{20} दुमुखानां [दुर्मुखानां].

॥ १ ॥ १. EMU_{20} पाषाणो भारितरो विनिहित आस्ते. H_1 पाषाणे भारितरो च.

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां ये[36] पृथिव्यां भिक्षाकारिभ्यः वणिक्लोकेभ्यश्च धर्माश्रमेषु स्थानं पाकस्थालीं तापिकां वरिटादिकं नाददंत [नाददत] अथ चेत् अददंत भाटकं[37] च तेभ्यः अगृह्यत् [अगृह्णन्] ॥

[१६]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनः स्त्रीणां याः हस्तैः स्वीयैः स्तनान् स्वीयान् उपरि तापिकासु तप्तासु दधानाः संति । पश्चात् पक्षे सदैव परिभ्रामयंति ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतासां तनुभिः किं दुष्कृतं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् दुःसहतरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तासां स्त्रीणां दुर्गतिमतीनां याः जातकेभ्यो निजेभ्यः क्षीरं नाददंत [नाददत] दुर्बलानि निखिन्नानि विनष्टानि चकार । लोभात् पृथिव्यां क्षीरं जातकेभ्यो अपरेषां अददंत [अददत] ॥

[१७]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकायाः स्त्रियः या स्तनाभ्यां पर्वतं लोहधातुमयं सदैव संमार्जयति । बुंवां च सदैव विधत्ते । बुभुक्षिता तृषिता च बभूव ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् अस्याः तनुना किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् दुस्सहतरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मक आदरश्च इअज्दः । यत् अयं आत्मा तस्याः दुर्गतिमत्याः स्त्रियः या जातकं स्वीयं बुभुक्षितं तृषितं च मुमोच । स्वयं च आकांक्षया लोभस्य विभ्रमाच्च कामस्य अव्यापारमैथुनार्थं समं पुरुषेण जारेण जगाम । जातकं च बुभुक्षितं [तृषितं] दीर्घकालं रुदनं कुर्वाणं मुमोच ॥

[१८]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनः स्त्रीणां याः फणिकाभिः[38] लोहधातोः हृदयं स्तनौ च अंगानि स्वीयानि सदैव विलषति [विलिखंति] ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतासां तनुभिः किं दुष्कृतं कृतं यत् आत्मनः एवं महान् दुस्सहतरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तासां स्त्रीणां दुर्गतिमतीनां याः भर्तारं हीनं अगौरवितं च निदधिरे । स्वयं च घटयितुं अव्यापारमैथुनं समं पुरुषैरन्यतरै न्यष्टपन्[39] [न्यस्वपन्] ॥

[१९]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनः स्त्रीणां याः जिव्हा उपरि तापिकासु तप्तासु सदैव [40]विभर्दंति [विभिंदंति] । हस्तांश्च स्वीयान् अधस्तात् तापिकानां सदैव निदहंति ।

॥ १ ॥ ॥ १. EMU₂₀ H₁ हस्तौ स्वीयौ.

॥ १ ॥ १. EMU₂₀ चक्रिरे.

॥ ३ ॥ १. H₁ भ्यष्टपन् (?).

॥ १ ॥ EMU₂₀ बिभिंदति.

२. अहं अपृच्छम्। यत् एतासां तनुभिः किं दुष्कृतं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् दुस्सहतरः निग्रहः क्रियते।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः। यत् एते आत्मानस्तासां स्त्रीणां दुर्गतिमतीनां याः अंत भर्तरि स्वामिनि[11] स्वीये दत्तोत्तराः[12] शुनकजिह्वाश्च[13] संभूताः अभवन्। याश्च निर्गूढाशसतां[14] [निर्भृतादेशतां] चक्रिरे लक्ष्मीं च भर्तुः स्वामिनो अपहृत्य[15] उपार्जनाय स्वीये समानिन्युः॥

[२०]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकायाः स्त्रियः या [46]धावंती आयाति प्रयाति। तस्याः स्त्रियः उपरिष्टात् शीर्षस्य हिमलवाः हिमोपलाश्च अधस्ताच्च पादयोः सीसकधातुः उत्तप्तः सदैव प्रवर्तते। सा च शीर्षं मुखं च स्वीयं शस्त्रिकया[47] [शस्त्र्या] सदैव छिनत्ति।

२. अहं अपृच्छम्। यत् एतस्याः तनुना किं महापातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् भारितरः निग्रहः क्रियते।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः। यत् अयं आत्मा तस्याः दुर्गतिमत्याः स्त्रियः यस्याः पुरुषात् इतरेषां दुराचारतया गर्भो बभूव। याच अपत्यं विनष्टं चकार। इदानीं दुःखात् निग्रहात् एवं जानाति यत् किल तत् यत् मदीयं अपत्यं रुदनं कुर्वाणं आस्ते। बुंबां च तस्य अपत्यस्य शृणोति धावति च। धावने च तस्याः अधस्तात् पादयोः सीसकधातुः उत्तप्तः सदैव प्रवर्तते। बुंबां च तस्य अपत्यस्य श्रुत्वा शीर्षं मुखं च स्वीयं शस्त्रिकया [शस्त्र्या] सदैव छिन्नत्ति [छिनत्ति]। तत् अपत्यं अभिलषति परं न अवलोकयत [अवालोकयत्] यावत् शवोत्थानं तनोः अक्षयत्वं एतस्या अयं निग्रह आस्ते॥

[२१]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनो दुर्गतिमतां जे [ये] यावत् हृदयं सूलकासु [शूलासु] निक्षिप्ताः संति। तेषां च कीलकाः तीक्ष्णतराः अंतः पादेषु सदैव प्रयांति। पिता मातेति [हे पितर् हे मातर् इति] सदैव विलपंति।

२. अहं अपृच्छम्। यत् एतेषां तनुभिः किं दुष्कृतं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् भारितरः निग्रहः क्रियते।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः। यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां ये पृथिव्यां पितरं मातरं आवाधत् [आवाधंत]। ये च पितु र्मातुः शिष्यां[18] [शिक्षां] नाभिलषिरे निर्दयाश्च बभूवुः॥

॥ ३ ॥ 1. EMU$_{20}$ निर्गूढाशिसतां.

॥ १ ॥ 1. EMU$_{20}$ शीसकधातुः

[२२]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनो नराणां नारीणां च येषां जिव्हा उत्क्षिप्ता अस्ति [संति] सर्पाश्च मुखं सदैव खादंति।

२. अहं अपृच्छम्। यत् एतेषां तनुभिः किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् दुःसहतरः निग्रहः क्रियते।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः। यत् एते आत्मानस्तेषां पिशुनानां (द्विजिव्हानां) ये मनुष्याणां अन्योन्यं कलहं कारयामासुः॥

[२३]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकं मनुष्यस्य यः पादैकेन अंतस्तमसि अवलंबित आस्ते। स च कंटकैस्तीक्ष्णैर्लोहधातोः हृदयं कक्षां च स्वीयां सदैव विलपति[49][विलिखति]। तस्य कीलकैकश्च लोहमयः अंतर्लोचने निहितः अस्ति।

२. अहं अपृच्छम्। यत् अस्य तनुना किं महापातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् भारितरः निग्रहः क्रियते।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः। यत् अयं आत्मा तस्य दुर्गतिमतो मनुष्यस्य यस्मै नगरस्य मध्येस्थिता[50] [मध्यस्थता] दत्ता आसीत्। यस्तच्च यत् युज्यते आदिष्टुं नादिशत् न च चकार। तौल्यानि मापकानि प्रमाणानि च हीनानि चक्रे। दुर्बलानां च वणिक्लोकानां च आक्रंदितानि नाश्रृणोत्॥

[२४]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनो दुर्गतिमतां मनुष्याणां ये मंडकान्[51] हस्ते विधृत्य शुनकेभ्यः[52] प्रक्षिप्यंति [प्राक्षिपंति] शुनकाश्च तान् मंडकान् न खादंति ऊरून्[53] पादान् उदराणि च तेषां मनुष्याणां विभिंदंति च।

२. अहं अपृच्छम्। यत् एतेषां तनुभिः किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महान् दुःसहतरः निग्रहः क्रियते।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः। यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां मनुष्याणां ये पृथिव्यां शुनकान् गृहरक्षकान् खाद्येभ्यः आहारेभ्यः अन्यथाचक्रुः[54] अथवा निजघ्नुः॥

[२५]

१. ततो [अहं ददर्श] आत्मानौ नरस्य नार्याश्च ययोः तं नरं स्वर्गलोके सा च नारी [तां च नारीं] नरकलोके आकर्षति। तया च नार्या हस्तः कुस्तीवंधे तस्य नरस्य निक्षिप्त

आस्ते । उक्तं च तया यत् कथं अहं जीवंती सकलस्यापि शुभस्य संमिश्रा अभूवत् [अभवम्] इदानीं त्वां स्वर्गलोके मां च नरकलोके किमिति नयंति ।

२. स च पुमान् उवाच । यत् हेतो र्यतोऽहं उत्तमानां योग्यतराणां वाणिज्यकृतानां [°कृतां] दुर्बलानां प्रतिकृतिं मान्यतां च चकार । मया सुमतानि सूक्तानि सुकृतानि च समनुष्ठितानि । मया इअज्दाश्च ध्याताः स्तुता देवानां च निंदां चक्रे । उत्तमदीनौ च माज्दइअस्न्यां कृतनिश्चयः संजातोऽहम् । त्वं च उत्तमान् योग्यतरान् वाणिज्यकरान् दुर्बलांश्च हीनान् अगौरवितांश्चकृषे । त्वया इअज्दानां च निंदां चक्रे देवालयानि च पूजितानि । त्वया दुर्मतानि दुरुक्तानि दुष्कृतानि च समनुष्ठितानि । दीनौ आहर्मनस्य देवानां राक्षसानां कृतनिश्चयिनी संजाता असि ।

३. पश्चात् सा नारी उवाच । यत् जीवतां उपरि सकलस्यापि तनोः मे त्वं राजा अभूत् [अभूः] । तत् वोधत् [बोधन्? जानन्नपि] मे निग्रहः किमिति न कृतः । उत्तमतां सदाचारितां च किमिति न शिक्षयिता अभूः यावत् अहं उत्तमतां सदाचारितां कुर्वाणा भवामि । इदानीं अयं अन्यायो निग्रहश्च न युज्यते कर्तुम् ।

४. पश्चात् स पुमान् स्वर्गभुवने सा च नारी नरकलोके जगाम परं तस्याः नार्याः विना तमसि [तमसा] दुर्गंधतया च अन्यो निग्रहो नास्ति स च पुमान् अंतः स्वर्गलोके इअज्देभ्यो न शिक्षापणात् कलत्रस्य ह्रियां संस्थितः ॥

[२६]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनः स्त्रीणां यासां कीलकाः काष्ठमया अंत र्द्वयोरपि लोचनयोः निहिताः संति । अधोमुखाश्च पादैकेन आकुंचिताः[55] संति । तासां मशकाः[56] दंशाश्च मुखेन कर्णाभ्यां नासिकया च अंतः सदैव प्रयांति ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतासां तनुभिः किं महापातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तासां स्त्रीणां दुर्मतिमतीनां याः भवन् [भवतः ?] अकुर्वन् समयान् शयनस्थानान् नृणां [57]व्यनाशयन् । वपूंषि च भर्तृणां [58]आवाधयन्त ॥

[२७]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनस्तासां स्त्रीणां दुर्गतिमतीनां याः उत्ताना निक्षिप्ताः संति । [59]सीहुलुकतुल्यो लोहधातुमयः समं रुधिरेण ताभ्यो निर्गच्छन्नास्ते उपरिष्टाच्च तनोः प्रक्षिप्यमाणः व्यावृत्य आकृष्यमाणश्च आस्ते । तस्याश्च अंगुलकस्थूलं वीर्यं देवानां राक्षसानां च दुर्गंधतरं मलिनतरं मुखनासिकयो र्मध्यात् सदैव प्रवहंति [प्रवहति] ।

॥ ३ ॥ १. EMU_{20} वधेत् (?)

॥ ४ ॥ १. H_1 लज्जया.

॥ १ ॥ १. EMU_{20} सीहुलकतुल्यो

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतासां तनुभिः किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तासां स्त्रीनां दुर्गतिमतीनां याः मैत्रीद्रोहं अंत भर्तृणां अकुर्वन् । भर्तृभ्यश्च विभिन्ना बभूवुः ॥

[२८]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनो मनुष्याणां यान् सर्पाः सदैव गिलंति सदैव खादंति । तेषां च द्वे अपि लोचने दंशाः सदैव विभिंदंति । तेषां च कीलको लोहमयः अंत र्जिह्वासु निहितः आस्ते ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां तनुभिः किं दुष्कृतं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां मनुष्याणां यैः कलत्राणि अन्येषां प्रतार्य व्यामोहितानि चक्रिरे भर्तृभ्यश्च विभेदितानि ॥

[२९]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनः स्त्रीणां याः रजोरुधिरं स्वीयं सदैव खादंति ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतासां तनुभिः किं दुष्कृतं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तासां स्त्रीणां दुर्गतिमतीनां याः रजसो रक्षां न चक्रिरे । याः जलमूर्तिं वनस्पतिमूर्तिं अग्निं पृथिवीं च आबाधयंति [आबाधयन्] । याभिश्च उपरि आकाशे ताराचंद्रसूर्यादयो निरीक्षिताः । गावः पशवश्च[३] चतुष्पदानि च रजसा विलिप्तानि विदधिरे । नरश्च मुक्तात्मा रजसा मलिनः चक्रे[59a] ॥

[३०]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनः स्त्रीणां यासां दशेभ्यो [दशभ्यो]ऽपि अंगुलिभ्यः पूतिः सदैव समायाति । ताश्च सदैव मुष्टिभिः खादंति । तथा तासां द्वाभ्यामपि लोचनाभ्यां कीटकाः पूतयश्च सदैव समायांति ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतासां तनुभिः किं महापातकं दुष्कृतं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तासां स्त्रीणां दुर्गतिमतीनां याभिः मुखानि उत्क्षिप्तानि केशाश्च अन्येषां शृंगारेण स्वीयेन निदधिरे । लोचनानि च मनुष्याणां बबंधिरे ॥

॥ ३ ॥ EMU_{20} पशवः

[३१]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनस्तेषां ये पादैकेन अधोमुखाः अवलंबिताः संति । तेषां च कर्तर्या हृदयं मध्ये सदैव निहन्यते ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां तनुभिः किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां मनुष्याणां दुर्गतिमतां यैः पशुकाः असदाचारतया निजघ्निरे ॥

[३२]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनस्तेषां दुर्गतिमतां यान् गावः शृंगैः सदैव निघ्नंति । पादांश्च उपरि उत्तानेषु हृदयेषु उदरेषु च विमुंचंति । अस्थीनि च विभंजंति ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां तनुभिः किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां मनुष्याणां दुर्गतिमतां यैः धान्यानि विमर्दतां गवां मुखानि ववंधिरे । ये च उष्णऋतौ उदकं नाददंत [नाददत] तृषया क्षुधया च पीडितान् कार्यं समादिशन् ॥

[३३]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनस्तेषां मनुष्याणां येषां हस्तेषु पादेषु च छेदः । अधोमुखाश्च संपातिताः संति । ते च पाषाणं भारितरं पृष्ठ्या [पृष्ठे] सदैव वहंति ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतेषां तनुभिः किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां ये चतुष्पदानि कार्येषु गुरुतरेषु समादिशन् । भारांश्च भारितरान् चक्रिरे । खाद्यानि च निकृष्टानि निदधिरे । तेषां च दुर्बलतया छेदे संजाते कार्येभ्यो अन्यथा नो निदधुः । औषधानि च न चक्रुः ॥

[३४]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनः स्त्रीणां ये [याः] उपरिष्टात् मध्यस्य सर्पं यावत्तं मध्यास्यं [$^{\circ}$मध्यास्थं] निबद्धाः संति ।

२. अहं अपृच्छं यत् एतासां तनुभिः किं दुष्कृतं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तासां स्त्रीणां दुर्गतिमतीनां याः अंतः केशत्रोटनादिशोकेषु पादाभ्यां ऊर्ध्वस्थिताः आसन् ॥

॥ ३ ॥ १. H_1 पशुकः

[३५]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनः स्त्रीणां याः दंतैः स्तनानि स्वीयानि सदैव विलिखंति । द्वावपि पादौ उपरि च शीशके [सीसके] धातौ उत्तप्ते निहितौ स्तः । शुनकाश्च उदराणि विभिंदंति ।

२. अहं अपृच्छं यत् एतासां तनुभिः किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानस्तासां स्त्रीणां दुर्गतिमतीनां याभिः सहरजोभिः[1] खाद्यानि प्रगुणीकृतानि पुरुषस्य पुण्यात्मनः प्रणिन्यिरे । याश्च राक्षसीविद्यां पप्रच्छुः । उदकं अग्निं च वनस्पतिं च पृथिवीं च नरं च पुण्यात्मानं आबाधयंति [[61]आबाधयन्] ॥

[३६]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनः स्त्रीणां याः स्तनाभ्यां पर्वतं लोहधातुमयं सदैव खनंति । बालाश्च तस्मात् परपश्चात् पर्वतस्य सदैव रुदंति । बुंबा च सदैव समायाति । बालाश्च [1]मातृन् मातरश्च बालान् न प्राप्नुवंति ।

२. अहं अपृच्छम् । यत् एतासां तनुभिः किं पातकं कृतं यत् आत्मनः एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् एते आत्मानः तासां स्त्रीणां दुर्गतिमतीनां यासां न भर्तुः स्वीयात् [परंतु] अपरेभ्यश्च पुरुषेभ्यो गर्भो बभूव । याश्च अपत्यानि निपात्य उवाच [ऊचुः] यत् गर्भिण्यो न संभूता वयम् ॥

[३७]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकं मनुष्यस्य यस्य जिह्वा छिद्यते लोचने च समुत्खाते । पादैकेन च अंत नरके अवलंबित आस्ते । [62]फणिकया च लोहधातोः शीर्षं वपुश्च स्वीयं सदैव विलिखति । ....[1]..

....

२. अहं अपृच्छं यत् एतेषां तनुभिः किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् तते आत्मानस्तेषां दुर्गतिमतां यैः तौल्यानि मापकानि प्रमाणात् हीनानि चक्रिरे । मनुष्येषु च किंचित् विक्रीतम् ॥

॥ ३ ॥ १. H_1 सहरयोभिः [य for ज].

॥ १ ॥ १. H_1 मातृीन् (?) [मातॄः ?].

॥ १ ॥ १. Here a page was missing in the original manuscript, from which copies were taken. It is thus noted in both the MSS. collated by me: H_1 ईं पानु नथी. EMU_{20} पानुं हारिऊं अछइ। खागि वगि(?) तहिं आपणि पुस्तक जोई लिखिवुं ॥

[३९]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकायाः स्त्रियः यस्याः जिव्हा छिद्यते लोचने निदाह्यमाने [निदह्यमाने] स्तः । कीलकश्च लोहधातोः अंत र्मुखे निहितः आस्ते । सदैव कीटकाः शीर्षं मुखं च खादंति । स्थाने स्थाने[63] च तनो र्निजस्य दंतै र्विगृह्य मांसं सदैव खादंति [खादति] ।

२. अहं अपृच्छं यत् एतस्याः तनुना किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च ईअज्दः । यत् अयं आत्मा तस्याः दुर्गतिमत्याः स्त्रियः या जीवितावस्थायाः [°स्थायां] शाकिनीविद्यायाः [°विद्यया] पापकर्मतया च प्रचरे ॥

[४०]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकायाः स्त्रियः यस्याः जिव्हा सदैव समुत्खन्यते ।

२. अहं अपृच्छं यत् एतस्याः तनुना किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारतरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् अयं आत्मा तस्याः दुर्गतिमत्याः स्त्रियः या जीवितावस्थायाः [°स्थायां] तीक्ष्णजिव्हा बभूव ॥

[४१]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकायाः स्त्रियः या [64]नसामांसं स्वीयं सदैव खादति ।

२. अहं अपृच्छं यत् एतस्यास्तनुना किं पातकं कृतं यत् आत्मनः एवं महान् दुस्सहतरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् अयं आत्मा तस्याः दुर्गतिमत्याः स्त्रियः या जीवितावस्थायाः [°स्थायां] लक्ष्मीं अन्यस्मात् चोरयामास । तस्याः यत् भर्त्रा क्रीतं खाद्यं अन्यस्मै कस्मै ददौ ॥

[४२]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकायाः स्त्रियः यस्याः अस्थीनि सदैव निदह्यंते । उदरं च सदैव विदार्यते । [65]रोदी च शुनकेभ्यो ददंति ।

२. अहं अपृच्छं यत् एतस्यास्तनुना किं महापातकं कृतं यत् आत्मानं एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् अयं आत्मा तस्याः दुर्गतिमत्याः स्त्रियः या जीवितावस्थायाः [°यां] विषं तैल्यं च संमार्जितं निदध्रे । विषं च खादितुं तैल्यं च विलेपितुं मनुष्येभ्यो ददौ ॥

[४३]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकायाः स्त्रियः यस्याः उपस्थः [[66]उपस्थं] लोहधातोः

वपुषः विभिन्नः [विभिन्नं] कुर्वंति । वपुषि च निवेशयंति । पुनरपि च तनूरे [67]उष्णतरे स्पृहयंति निहितुम् [निधातुम्] ।

२. अहं अपृच्छं यत् एतस्यास्तनुना किं पातकं कृतं यत् आत्मनः एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते......................[1]

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् अयं आत्मा तस्याः दुर्गतिमत्याः स्त्रियः या पृथिव्यां तस्य यः उत्तमशीलो निर्वाणज्ञानी मनुष्यः कलत्रं बभूव । या च मैत्रीं भर्तुः निहन्य समं तेन यः दुष्टशीलः [68]पापकर्मा मनुष्यः सुष्वाप ॥

[४५]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकाया स्त्रियः यस्याः सर्पः [सर्पः] उपानेन [अपानेन] तनोः उपस्थात् प्रयाति मुखेन च समायाति ।

२. अहं अपृच्छं यत् एतस्याः तनुना किं पातकं कृतं यत् आत्मनां एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् अयं आत्मा तस्याः दुर्गतिमत्याः स्त्रियः या खुअइतूअदथं [69]पुण्यं विननाश ॥

[४६]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकायाः स्त्रियः या फणिकया लोहधातोः अंगं मुखं च स्वीयं सदैव विलिखति । स्तनाभ्यां पर्वतं लोहमयं सदैव खनति ।

२. अहं अपृच्छं यत् एतस्याः तनुना किं पातकं कृतं यत् आत्मनः एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् अयं आत्मा तस्या दुर्गतिमत्याः स्त्रियः या जीवितावस्थायां पापकर्मिणी बालस्य निजस्य क्षीरं नो ददौ लोभाकांक्षया पृथिव्याः । इदानीं बुंबां सदैव विधत्ते यत् प्रतिष्ठ यावत् अमुं पर्वतं खनामि तुभ्यं क्षीरं ददामि । यत् जीवितावस्थायां न दत्तम् ॥ यावत् शवोत्थानं तनोः अक्षयत्वं तं पर्वतं नो खनति बालं च न पश्यति ॥

[४७]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकं मनुष्यस्य यो अधोमुखः काष्ठैकात् अवलंबित आस्ते । तस्य धूमं च यं निकृष्टगंधं अधस्तात् कुर्वंति ।

२. अहं अपृच्छं यत् अस्य तनुना किं पातकं कृतं यत् आत्मनः एवं महान् भारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च इअज्दः । यत् अयं आत्मा तस्य दुर्गतिमतो मनुष्यस्य यो जीवतावस्थायां नारीं यां रजस्वलां जगाम ॥

॥ ३ ॥ १. Here again a page was missing in the original MS., for which H_1 says ई पानु नथी, and EMU_{20} leaves a gap.

[४८]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकं मनुष्यस्य यस्य वपुः अंतः स्थाल्यां ताम्रधातोः कृतं आस्ते। पादैकश्च बाह्ये अवलंबितस्तिष्ठति। अपराणि च अंगानि सदैव पच्यंते।

२. अहं अपृच्छं यत् अस्य तनुना किं पातकं कृतं यत् आत्मनः एवं महान् भारितरः निग्रहः क्रियते।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च ईअज्दः। यत् अयं आत्मा तस्य पापकर्मिणो मनुष्यस्य यो जीवितावस्थायां समग्रेणापि वपुषा पापकारी बभूव। पादैकेन च मूलकैकं तृणधान्यस्य गवे क्लेशमते ददौ। यो हलवाही बभूव॥

[४९]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकं मनुष्यस्य यस्य जिव्हां छिंदंति केशैश्च आकर्षंति कूर्चकेशांश्च काष्ठेकेन [10]आमृघ्नंति [आमृद्नंति]।

२. अहं अपृच्छं यत् अस्य तनुना किं पातकं कृतं यत् आत्मनः एवं महान् दुस्सहतरः निग्रहः क्रियते।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च ईअज्दः। यत् अयं आत्मा तस्य दुर्गतिमतो मनुष्यस्य यो बीजं अपहृत्य इत्युवाच यत् उप्तं परं न च उवाप। पृथिवी च अनृता [11]कृता॥

[५०]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकस्य नरस्य नार्याश्च यस्य [ययोः] जिव्हा सदैव छिद्यमाना आस्ते।

२. अहं अपृच्छं यत् एतयोः तनुभ्यां किं पातकं कृतं यत् आत्मनः एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च ईअज्दः। यत् इमौ आत्मानौ तयोः दुर्गतिमतोः नरनार्योः याभ्यां जीवितावस्थायां असत्यं अनास्तिक्यं अतिप्रभूतं बभाषे आत्मा च अनृतः कृतः॥

[५१]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकायाः स्त्रियः या उपरिष्टात् शिरसः छिनत्ति खादति।

२. अहं अपृच्छं यत् एतस्याः तनुना किं पातकं कृतं यत् आत्मनः एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च ईअज्दः। यदयं आत्मा अस्याः दुर्गतिमत्याः स्त्रियः या जीवितावस्थायां मुखत्वचं प्रचुरतरं [12]उच्चिक्षेप॥

[५२]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मानं एकाया स्त्रियः यां केचित् अधस्तरं नरकं नयंति।

॥ १ ॥ १. Both the MSS. have तांबधातोः।

२. अहं अपृच्छं यत् एतस्याः तनुना किं पातकं कृतं यत् आत्मनः एवं महाभारितरः निग्रहः क्रियते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च ईअज्दः । यत् अयं आत्मा तस्या दुर्गतिमत्याः स्त्रियः या जीवितावस्थायां उदकेषु प्रवहमानेषु प्रभूततरं उपविवेश । उदकं अग्निं च वनस्पतिं पृथिवीं च पीडयत्येव आसीत् ॥

[५३]

१. पुरतः प्रचचार श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च ईअज्दः । पश्चात् प्रचलितोऽहं आदरस्य इअज्दस्य ॥ अहं ददर्श तत् यत् उक्तं अस्ति घोरांधकारात् नरकात् ॥ मम एवं प्रतिभाति यथा किल कूपको यः [73]लक्षैककुंतनिम्नः ॥ मम अंधकारश्च एवं प्रतिभाति किल यदि समग्राण्यपि काष्टानि शुष्कतराणि । यानि अंतः पृथिव्याः । उपरि अग्नौ विनिहंति [विनिदध्यते] अंतस्तत्र घोरांधकारे नरके मुष्ट्यैकप्रमाणमपि दीप्तिः न स्यात् । अथवा अंगुष्टात् यावत् [74]नखम् ॥ मम दुर्गंधिश्च एवं प्रतिभाति किल यदि सर्वेऽपि सुगंधाः । ये सप्तद्वीपवत्याः[1] पृथिव्याः । उपरि अग्नौ निक्षिप्यंते अंतः तत्र घोरांधकारे नरके एतावन्मात्रोऽपि परिमलो न स्यात् यावत् कर्णमूलात् नासिकम् ॥ अंतश्च तत्र तमसि यथा केशा अश्वपुच्छे एवं आत्मानः दुर्गतिमतां संति तथापि एको द्वितीयं नावलोकयति । बुंबां च न शृणोति । सर्वकोऽपि एवं जानाति यत् किल एकाकी अस्मि ॥ अंधकारात् दुर्गंधैश्च खादनाच्च क्षुद्रजंतूनां निग्रहो दुर्गतिमतां अंतः नरके एवं महादुस्सहतरः यथा ये [ते] पंचस्वपि दिनेषु अंतर्नरके गतेषु बुंबां कुर्वंति यत् अद्यापि न संपूर्यंते नव वर्षसहस्राः यत् अस्माद् नरकात् ऊर्ध्वं प्रक्षिप्स्यंति ॥

[५४]

१. ततोऽहं ददर्श आत्मनो दुर्गतिमतां येषां निग्रहाः नवनवतराः बहुप्रकाराः क्रियंते ।

२. अहं अपृच्छं यत् एतेषां तनुभिः कानि कानि महापातकानि कृतानि यत् आत्मनां एवं महांतो दुःसहतराः निग्रहाः क्रियंते ।

३. ब्रूते श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च ईअज्दः । यत् एते आत्मानस्तेषां मर्गर्जानीनां[1] दुर्गतिमतां यैः जीवितावस्थायैः[2] पापानि मर्गर्जानानि[75] चक्रिरे । ये च पुण्यात्मानं पुरुषं अग्निं च वहिरामं निहंति [निघ्नंति] [न्यघ्नन्] यैश्च सेतवो नदीप्रवाहानां भग्नाः । ये च असत्यां साक्षीं[3] ददुः । ये च जलसूसुआरं[76] अपरां च सृष्टिं अहुरमज्दस्य स्वामिनो निजघ्नुः ॥

[५५]

१. मया अन्ये च बहवो दृष्टा निग्रहा नवनवतरा येषां [ये] राक्षसैः पापकर्मिभिश्च [°मिभ्यः] क्रियमाणाः ।

॥ १ ॥ १. Both the MSS. सप्तद्वीपावत्याः ।

॥ ३ ॥ १. EMU$_{20}$ मर्गर्जानिनां. २. EMU$_{20}$ जीवितावस्थायां । ३. EMU$_{20}$ साक्षिं ।

२. अहं तत्र ददर्श यत् आहर्मनो दुर्गतिमतां उपहास्यं अनुकरणं करोति। ब्रूते च यत् किमर्थं धान्यं अहुर्मज्दीयं भुक्त्वा कार्यं मदीयं कृतम् आदेशश्च मदीयो विहितः यत् युष्माभिः दाता यः स्वीयो न ध्यातः कर्मकामश्च यो मदीयो विहितः। तद् इदानीं यूयं एनं प्रसादं यावत् शवोत्थानं तस्मात् स्वीयात् कर्मणः निरानंदतया प्रतिकुरुत। यो मां आराधयति तस्य प्रसादो नरकम्॥

[५६]

१. पश्चात् आदर ईअज्दः मां हस्ते [हस्तेन] विधृत्य निनाय । पुरः अहुरमज्दस्य स्वामिनो निदध्रे।

२. उवाच अहुरमज्दो दाता[76]। यत् हे अर्दाग्वीरा पुरुष मज्दइअस्नानां दूत किमर्थं आयातोऽसि। यतः [यत्] समयः समागंतुं ते न तेन संप्राप्तोऽसि॥

३. अहं अर्दाग्वीरा वचस्तस्य शुश्राव । वपुश्च विलोकितुं न शक्तो बभूव। जानुभ्यां अंतः विनमन् प्रणामं चक्रेऽहम्। उवोचं च [उवाच च]। गुस्तास्पेन राज्ञा प्रहितोऽहम् [प्रेषितोऽहं]। याधि [याहि] पुरः बलवतो जरथुस्त्रस्य[77] यत् किल यत् पुण्यं वयं जीवितावस्थायां कुर्महे नो जानीमः अस्ति किंवा न हि॥

४. पश्चात् उवाच सत्यं अहुरमज्दो दाता। यत् दर्शय (यत्) [दर्शयतं] अस्य तां यां सुकृतकर्तॄणां कर्मताम्॥

५. हस्ते [हस्तेन] दधार मां श्रोशः पुण्यात्मकः आदरश्च ईअज्दः। सहायिनो[78] बभूवुः अंत श्चंदोरपुहले च सेतौ यत्र रश्नः सत्यः मिहिरश्च इअज्दो (मैत्रीलक्षणः) आस्तादश्च ईअज्दो विजयी चक्राधिपतिः[79] गुरुतराः प्रचुरतराः या [ये] अपि सृष्टेश्च सर्वे उपविष्टाः संति। अधिकतेजस्वितराश्च आकाशादपि[80]॥ पुरस्तेषां प्रणीतोऽहम्॥

६. ते च अवोचन् यत् ब्रूहि तत् यत् तत्र समाचरितं अस्ति मनुष्येषु गोषु पशुषु पृथिवीवनस्पतिवह्निजलेषु। सत्यमेव प्रब्रूहि यत् एतस्मात् सत्येन शक्यते समुत्तरितुम्॥

७. पश्चात् सानंदः संभूतोऽहम् यत् वृद्धयो मुक्तात्मनां साक्षीं ददुः ....[81]

८. तया [साक्ष्या अहं] समुत्तीर्णः यत् [यो] मध्यविभागः सेतोस्तत्र यत्र नरकं अधस्तात् अंतः पृथिव्याः संप्राप्तः॥ यत् अधः आलोकयं यतः तदहं ददर्श आहर्मनं देवान् देवीश्च मध्ये घोरांधकारस्य। तथा धूमसमानात् नरकात् ईदृशकृष्णतरो अंधकार इति मया इति परिज्ञातं किल यदि समग्राण्यपि काष्ठानि यानि शुष्कतराणि अंतः पृथिव्याः उपरि अग्नौ विनिहंते [विनिधीयंते] एतावन् मात्रोऽपि उद्योतो [उद्द्युतितो] न स्यात् यावत् कर्णमूलात् नासिकम्। अथवा न च तावन्मात्रो यावन्मात्राणि त्रीण्यंगुलानि॥

[५७]

१. अहं ददर्श आत्मनो दुर्गतिमतां ये तस्मात् अधः आकृष्यंते मार्गेण निम्नतरेण तीक्ष्णतरेण च एवं यथा शस्त्रिका यस्याः अग्रं उपरिष्टात् मूलं अधस्तात्। सर्वस्य कस्यापि यदस्याः पृथिव्याः निकृष्टतरं मलिनतरं अन्यायतरं [अन्यायितरं] च तत् तत्र सदा

भवति । वीजरशोनामा[३३] देवः निर्दयतरः मलिनतरः अन्यायतरः [°यितरः] कुरूपतरः कायः [कायं] आकर्षति । आत्मानो दुर्गतिमतां वुंवां कुर्वंति । यत् यदि अस्माभि अंतः पृथिव्याः तं यं स्वयंजातं पुत्रं निहन्य शिरः खादितं भवति अथवा सहस्रं मर्गर्जानीं पातकं कृतं भवति तथा अयं अन्यायो निग्रहः प्रभूततरः योऽन्तः अस्मिन् मार्गे ॥

[५८]

१. पश्चात् साहाय्येन श्रोशस्य पुण्यात्मनः आदरस्य च ईअज्दस्य तस्मात् प्रकृष्टं प्रयातोऽहम् ॥

२. अहं ददर्श आत्मानं स्पितमपुत्रस्य जरथुश्त्रस्य पुण्यात्मनः निर्मलतरं तेजस्वितरं च यथा सूर्यः चंद्रः तेजवान् [तेजस्वान्] श्रीमत्तरं च यथा पल्लवांकुराः वसंतसमयस्य॥ स च तस्मात् तेजसः समागम्य मां बाहुभ्यां परिधृत्य गाढं समालिलिंग । मां उवाच यत् सुंदरतरं हृदयं ते हे अर्दाग्वीरापुरुष मज्दइअस्नानां दूत । प्रचर तव दर्शयामः तेजो यत् अहुरमज्दस्य स्वामिनः । स्थानानि च अमराणां गुरुतराणां च । संनिवेशांश्च मुक्तात्मनां वृद्धीनाम् । समाधानं शुभं च यत् स्वर्गलोके । ताश्च चतुरो नद्यः याः निर्मलतराः स्वर्गलोके मुक्तात्मनां हेतोः सदैव प्रवहंति । एका सलिलस्य एका च आसवस्य एका क्षीरस्य एका च मधोः [मधुनः] । स्थानानि च आत्मनां मज्दइअस्नानाम् । तच्च यत् सुंदरतरं स्थानं मे जरथुश्त्राय कृतं आस्ते ॥ तेन हस्ते [हस्तेन] विधृतोऽहम् ।

३. प्रकृष्टं च पुरः ग्वह्मननाम्नो उत्तममनोमूर्तेः अमिशास्पितस्य द्वारेण स्वर्गलोके प्रणीतोऽहम् ।

४. अहं ददर्श तं [तत्] तावन्मात्रं उद्द्योतं [उद्द्युतितं] ज्योतिष्मं [ज्योतिर्मयं] श्रियं च यावन्मात्रं तेजः सूर्यस्य चंद्रस्य च । सर्वा दीप्तयो याः अंतः पृथिव्यां लघुतराः ॥

५. स च उवाच श्रोशं पुण्यात्मकं आदरं च ईअज्दम् । यत् व्रजत [व्रजतं] स्थानानि शुभानि समृद्धीः समाधानानि च यानि यानि मुक्तात्मनां स्वर्गलोके दर्शयत [दर्शयतं]॥

[५९]

१. पश्चात् श्रोशेन पुण्यात्मकेन आदरेण ईअज्देन च हस्ते [हस्तेन] विधृतोऽहम् । प्रकृष्टं च स्वर्गलोके प्रणीतोऽहम् ।

२. अहं ददर्श तत् तेजः शुभं च समृद्धिं च समाधानं च निर्भयतां च सुखं च सुगंधं च आनंदं च यत् स्वर्गलोकस्य ताश्च चतुरो नद्यः । तानि च सुगंधतमानि स्थानानि शुद्धवस्त्राणि यानि मुक्तात्मनां हेतोः प्रकटीकृतानि संति । सुवर्णमया नि... [निवासाः] प्रभूतवृक्षाणि प्रभूततेजांसि प्रभूतफलानि[३३] च । अथ मे कामो नाभूत् व्यावृत्य पृथिव्यां जीवतां समागंतुम् ॥

३. अहं अमरान् गुरुतरान् प्रत्यवोचम् । यत् यदि युष्माकं प्रतिभाति तदहं एतं उद्द्योतं संपूर्णं शुभं परित्यज्य व्यावृत्य पृथिव्यां जीवितुं न व्रजामि ॥

४. पश्चात् ग्वह्मनः ईअज्दः वृद्धिश्च मुक्तात्मनां [मुक्तात्मनो] स्पितमपुत्रस्य जरथुस्त्रस्य उवाच । यत् समयः [न] समायातस्ते हे अर्दाग्वीरा-पुरुष अस्मिन् स्थाने समागंतुम् । व्यावृत्य युज्यते गंतुं दूतकार्यं यथादृष्टं आस्ते सत्यतया नय मज्दइअस्नानां प्रकटय । यत् कुरुत शुभानि मा कुरुत पापानि मिथ्योक्तानि च। सर्वं यत् स्वीयस्य तनोः न सुंदरं प्रतिभाति समं अन्येनचित् मा कुरुत । शुभानि च समाचरत । यत् [यतः] शुभं कस्मादपि अपहर्तुं न शक्यते । शुभं च सर्वेषु समयेषु व्यावृत्य भवति । तस्मिन् काले यदा एतस्मिन् स्थाने संप्राप्नोति तदा शुभं एव स्वकीयं भवति । पुण्यं समाचरत । यतः पुण्यं समृद्धिः अतिउत्तमा अस्ति । संचयः उत्तमः यः पुण्यस्य । यतो यः कार्यं पुण्यस्य कुरुते कोऽपि तस्मात् अपहर्तुं न शक्नोति । सर्वं शुभं च यत् कुरुते परलोके साक्षी-भवति । सर्वस्य कस्यचित् प्राप्नोति आत्माऽनंते तेजसि वृद्ध्या सुमतानां सूक्तानां सुकृतानां च ॥

परिसमाप्तं अर्दाग्वीरानाम पुस्तकं शुभेन समाधानेन दादार-श्री-अहुरमज्द-हप्तअमिशास्पिंद-प्रसादेन ॥ सर्वेषां श्रीमतां भवतां सौभाग्यसौमनस्येन अर्दाग्वीरानाम [°मा] पुस्तको [ग्रन्थो] लिखितः ॥

यादृशं पुस्तके दृष्टं तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते [दीयतां] ॥

एर्वद् राणा [राणानामकेन] एर्वद् कामदीनसुत [°सुतेन] लिखितम् ॥

NOTES.

1. Generally written अर्दाग्वीरा. It is made up of अर्दा and ग्वीरा, Pahlavi *Ardâê Virâf.* 1*a.* Some verb, having the meaning of 'beginning' is understood.

2. In the original Pazend there is the word "*avâî*" (association ?) [or better "*ravâî*" propagation] which is not translated into Sanskrit.

3. महत्तरा—this rendering of the Pazend "mâdîgân" (a book) is erroneous, though in Gujerati it is correctly rendered by પુસ્તક.

4. In the original Pazand the name is written "Aradâvîrâ—*wazhã*" (?) The Gujerati is ગુરંઈ (?) અર્દાગ્વીરા નામુ.

5. The name of the Translator, which generally occurs in this initial paragraph, is not mentioned. The whole Heading in the three languages stands thus :

"Pa nâm i shanâishni Dâdâr i vahê u viçpaiçâm varzâvandã नाम मान्यताच दातुः उत्तमस्य सर्वेषांच सुकर्म्मवतां ॥० સવિહું સકર્મ્મવંત સદાચારવંત રહઇં ઉત્તમ દાતાર તણિ માન્યતા અર્છઈ । Avâî u vâfringãmni avîzh vahi dîni mazdayaçnã. अस्य प्रवोधश्च उत्तमायाः निर्म्मलायाः दीने र्म्माज्दइअस्न्याः ॥० એઉ નિર્મ્મલ નિષ્પાપ (?) ઉતમ માજ્દઈઅસ્ની દીન તણઉ વિચાર જાણિઉ ॥ in mâdigân aradâvîrâ wazhã khvârend [khvânend]. इदं महत्तरा अर्दाग्वीरा इति नाम आकारयंति ॥ એહ પુસ્તકરહઇં ગુરંઈ અર્દાગ્વીરાનામુ કહઇં ॥

We gather from this that there were two books of Ardâ-Virâf, one greater and the other smaller, of which the present is the greater one. It is a matter of regret that the name of the Sanskrit Translator is not mentioned.

6. H_1 has here a curious letter, somewhat like ૭ [ôn] which is difficult to decipher. The Gujarati reads as follows: ઇઉ પુસ્તક તીણઈ સમયિ પ્રસ્તાવિ કીયઉં જહીંઉં ગુસ્તાસ્પ રાજા અહુરમજ્દ સ્વામી નું ઉત્તમ માજ્દઈઅસ્ની દીનિ પતિકરી.

7. Pazond "*pa bakht shud*" = Gujarati ભાગ્યવંત હુઆ reached the destiny, *i. e.* died. Compare Avesta "*bakhta adhât nijaçaiti.*"

8. *Dalaga* is probably a misreading of Pahlavi "*Zarîr*," (Avesta *Zairivairi*) Persian *Zarîr*, the brother, according to Shahnâmeh, of Gushtâsp.

9. *Gospadasta* is probably a misreading for Pahlavi "*Spend-dâd*" (Avesta *Spentôdâta*), Persian *Aspandyâr*, the son of Gushtâsp.

10. शोधायामः = Gujerati શોધીએં let us search.

11. मंगि name of a drug. The Gujerati has મંગિ ઈસઈ નામિં ઊખધી ખાઇવા દિઉં ।

12. H_1 here and in the following sentences gives निरीक्षयइति instead निरीक्षयति as if the word was Avestic and ઈ the redundant or epenthetic *i* in that Iranian language.

13. प्रबोधता for Pazond "*Âgahî*" information.

14. ड्डुगुरक—Probably Gujerati ઘુઘરો, ઘુઘરૂ a rattle. It stands for Pazend "nâhícha" Pahlavi "nahijak" dice. ड्डुगुरकं आस्फालयत is rendered into Gujerati by ड्डुगરક થાબટ્યુ they struck the rattle, *i.e.* they cast the dice, they threw the lot.

15. The whole text of २-३ according to H_1 is as follows:—

Ku agar tă manishni Shihêḍ aiginnûm mangi madahêḍ anḍâ náhicha awaganûm यत् यदि भवतां मनसः स्पृहयति । तया [तथा] न गमयं मिंगिं मा दत्तः यावत् डुंगुरकं आस्फालयति ।० જુ જિકમઇ તહ્મારઇ મનિ સ્પૃહા (વાંછા) હુઇ તઉ એઉ મંગિ ઊપથી દિઉ । જાંનતણુ ડુંગુરઓ આસ્ફાલઇછઇ બઇ (?) ॥ Agar nâhîcha ô men âêd, kâm-mandaha shavóm ô ă andâm i ashôă darvandă यदि डुंगुरको मइ [मे] समायाति । कामवान् प्रयामि तं प्रदेशं यत् मुक्तात्मनां दुर्ग्रेतिमतां [दुर्गतिमतां] च । જઇકમઇ ડુંગુરક મુઉરહઇ આવઇં । તઉ [તો] હું કાંમિવંત (મનોરથધરતઉ) જાઉં । તીણઇ પ્રદેશિ મુક્તાત્મા (પુણ્યવંત) અનઇ [અને] દુર્ગ્રેતિમંત (પાપીઓ તણા) આત્મા અછઇ ॥ U iṇ pêdâm ô durustihâ barôm u râstihă awâzh âwarôm इदंच दूतकार्यं सुंदरतया नयामि। सत्यतयाच। व्यावृत्य व [वः] समानयाति [०यामि] ઈઉ દૂતકાર્યં રૂડીપરે નીપજાવઉં સત્યતાં (સાચપણઇ) કરી વલી આવઉં [આવું] ॥ Pas Gustâspa-şâh u awarē mazdayasnă âkhest hend पश्चात् गुस्तास्पो राजा अपरेच मज्दईअस्नां समुत्तस्थुः [०स्थुः] । પછઇ ગુસ્તાસ્પ રાજા અનઇ [અને] અનેરા મજ્દઈઅસ્ન સાતુ ઊઠયા u undar ô mẵn i âtashă shud hend अंतश्च अग्निभुवने समायात् [०यान्] । અનઇ [અને] અગ્નિભવન (આતસ કદહ) સ્થાનકમાહિ આવ્યા ॥ Vashă aganin nâhîcha awaganend तेच समवायेन डुंगुरकं समास्फालयत् [०यन्.] તેહે સવિહઉ સમવાઇકરી ડુંગરક આસ્ફાલિઉ (થાવધઉ) ॥ nâhîcha ô Ardâvirâ maḍ डुंगुरकं अर्दाग्वीरा पुरुषे समायात् । પછઇ ડુંગુરક અર્દાગ્વીરા પુરૂષતણઇ વિષઇ આવિઉ ॥

16. The Sanskrit translation is not accurate. The original Pazend is: *haft zan, i Ardâ Vîrâ chunas hamâ zani iôi bûd hend*, which means "seven women, who to Ardâ Vîrâ were all as if his one wife," *i. e.* they were dependent for their livelihood on him. They are called "seven sisters," from which it appears that they were virgins or widows, and being his sisters, were depending for their support on him.

17. तासां दीनि कोमला is the translation of the Pazend "*Vashă dîn narm*," *i. e.* they could recite the necessary portions of the holy texts of religion.

18. नावरा is the rendering of the Pazend "*Yasht*," the holy ceremony of the Ijashnî. Weather women were initiated into the Nâvar ceremony is not certain. They could, however, if piously minded and rich enough to afford the remuneration, make the sons of Athornâns their own vicarious Nâvars by paying them certain sums of money.

19. *Chûm khânaê ke haft-frîshkw* यथा गृहमेकं सप्त णं । જઇમુ એકુ ઘર સતપ-[ખ]ણઉં હુઇ Oshă frēspă çtaunaê azhēr andar kard ested तेषां णानां अधः स्तंभको मध्यविभागे कृत आस्ते । તેહિ સાત પણુ [ખણુ] હેઠે વિચલેઇ એકુ સ્તંભ કીધઉ અછઇ ॥ ka ă çtun bēstânend oshă haft frēcpă kē ôftend यदि स स्तंभः समाकृष्यते सप्ता अपि णां संपतंति । જઇકમઇ તે સ્તંભ કાઢીઇ તુ સાતઇ પણ પડઇ ।

20. The text reads as follows:—Eravadâ gumârd gahê âmókhtend एर्वदांश्च सृजतः (?) અનઇ એર્વદ કીધા ગહિ સારી ।

21. The original Pâzend for दातुः is "bag", the Lord, in this particular place.

21 *a.* हस्ते विधृत्य [हस्तेन विधृत्य] = having held him with the hands.

22. The original Pazend is "*grijamān*," the Sanskrit is समए, the Gujerati is સમઈ: all the three words are unintelligible to me. The sentence reads as follows :—" Edum râstihâ go-êm añdâ ēmâicha dânôm iñ i grijamān grift csted एवं सत्यतया ब्रूहि यथा वयमपि जानीमः तत् यत् समए गृहीतमस्ति । ઇસું સત્યતા (સાચપણુ) ઇ બોલિ જિમ અહ્મિ પુણુ જાણુઉં તઉ જઉં તીણઇ સમઇ લીધઇ અછઇ ।

23. The Pazend text is—" *Ku varsh u tarsh hôm.*" Mark the apocope of the final *n* in *varsh* (Pahlavi *gursn,* Persian *gursneh*) and tarsh (Pahlavi *tarsn,* Persian *tishneh*).

24. Is व्यंजन (condiment) rendered into Gujerati by શાક (vegetable), or शाक् is a gloss ? Probably the latter. H_1 has in the Pazend text "*gôspend*" (meat ?) after "*maî khvas*" (pleasant wine).

25. उशीर्षके, Gujerati ઉસીસે on or near the pillow. Compare the Avesta " Açnê vaghdhanât nishhidhaiti."

26. The text runs as follows :—" I çpêd chûñ shir u narm chûm fryâk " यः श्वेतो [श्वेतो] यथा क्षीरं कोमलश्च यथा फत्रियाकं । જઉ ઊજલઉ જઇસઉ દૂધ કોમલ ફિન સઉઆલઉ જિસઉ (soft like smooth foam ?).

27. The original Pazend word is "*Sad-nēzh-bâlâ*", a hundred spears deep.

28. Pazend "*nēst grôist*", had no faith in the existance of, denied the existance of. Gujerati ન માનિઉં.

29. Pazend H_1 *anâspâsh,* EMU_{20} "*anaspâs*" *i. e.* unthankful, ungrateful. Gujerati H_1 નિનપહારી(?), EMU_{20} નિસ્પિપાંહરી(?).

30. Pazend "*nigerâi*", Gujerati ઉલચણહાર.

31. The Pazend is "*hamē brînend*" they were cutting ; but the Gujerati has ખાઇ ત્રોડઇ કરડઇ અછઇ they are eating, tearing, and biting.

32. The Pazend is "nazâri ", suffering from want ; Skr. नास्तिक्यात् through not being at hand, through want ; Gujerati અણુચેકરી [*i.e.* અછતનેલીધે] through want.

33. "*Kuçt ô Kuçt*". from one side to the other ; Gujerati પખવાડે પખવાડે.

34. Pazend "*hamē patkôf*", were striking against, were colliding. Gujerati પખવાડે ખાઅઇ (?).

35. Pazend H_1 "*Sakht dârend*" EMU_{20} "*sakht darend*" गाढं विभिंदंति= ભેદીઇ પીડઇ અછઇ.

35 *a.* H_1 writes व्यापादइति [य contracted into इ].

36. H_1 Pazend *Keshā pa gēthî satohâ kârwânyâ aspânzh jâ u tanûr u brezh u pîkhanû nē dâd.*" *Satôh* literally 'helpless', hence indigent. *Kârwânyâ*, here means 'strangers'. वणिकूलोक Gujerati વણજારા itinerant merchants and traders, who go from town to town and village to village. *Tanûr* Gujerati તુસરી, from which the modern Gujerati તુલો. *Brezh* तापिका Gujerati તાપી. *Brēzh* Pahlavi

brîjan from *breshtan*, Persian *barishtan*, Sanskrit भ्रस्ज to bake. तापिका, Persian *tâveh*, an iron-plate vessel to bake unleavened bread upon. Compare modern Gujerati તવાથો [Skr. तापिका-हस्त-क ?] a long-handled iron utensil to turn the unleavened bread baking on the तापिका. *Pîkhanû* a sieve, from *pîkhtan* to sieve. But the Sanskrit is घरिटका Guj. ઘરટી a hand-mill (!), thinking it from पिश् Gujerati પીસવું to grind (?).

37. भाटकं Gujerati ભાડું rent.

38. Pazend "shâna", Persian "shâneh", Gujerati કુણી, કાંકશી modern Gujerati કાંસકી.

39. The Pazend is "*khwft*," slept, cohabited. Is इ a miswriting for स्व ?

40. The Pazend is "*rashend*" "they wound," hence the Sanskrit विभिदंति and Gujerati ભેદદ અછદ. But I think the original Pahlavi text must have had the word "lêsend" they lick, which seems the most appropriate.

41. Pazend "*andar shûi u sâlâr i khvēsh*", towards her own husband and guardian.

42. Pazend "*dâd-pasukh*," giving impudent answers, retorting, taunting.

43. Pazend "*sag-hizwā*," dog-tongued, *i. e.* howling like a dog, abusive speaking disrespectfully.

44. Pazend "*a-burd-fremânî*", not obeying the order, disobedience. The Sanskrit rendering is misleading. निगूढ is a synonym of निभृत (private) which is not appropriate rendering of "a-burd", and H_1 आशास (?) and EMU_{20} आशिस are probably misreadings for आदेश which would be the correct rendering for "*fremân*", *i.e.* "*framân*" Persian "*farmân*" order. "*Aburdaframân*" occurs also in Pahlavi writings, meaning 'disobedient'.

45. The Pazend is "*duzdîdan*" to steal, to pilfer.

46. The Pazend is "*narmân*" (?). I think it is "*ramân*" running from "*ramîdan*" to run.

47. Pazend "*kârd*", Gujerati છુરી, knife.

48. शिक्षा Gujerati શીખામણ advice. निर्दय—the Pazend text has "âmorzashn," pardon, forgiveness.

49. Pazend "*hamae dâred*", Persian "*mî darad*", was tearing, the Gujerati is ચરલખદ, ઘસરદદ અછદ was rubbing.

50. Pazend "*shahar pa myāzhaêa havash dâd êstâd*", the city was given to him in middlemanship, *i. e.* he was the censor of a town or he had the lease of a town; Gujerati જેહુરહદ નગરમાહિ સ્થિતદ દીધી હુતી to whom a civic office was given.

51. Pazend "*nân*", Sanskrit मंडक, Gujerati માંડા (bread ?).

52. Pazend "*saga*", Sanskrit शुनक, Gujerati કુતી (dog ?).

53. H_1 Pazend "dēl", the heart, Skr. ऊरु ? [उरस्]. The Gujerati runs as follows:—હીઆં ઊપરિ ચઢી પાગકરી પેટ વિભાડદ કાડદ અછદ. હીઉ=હૈયું हृदयं the heart. EMU_{20} "bēr" [Persian "bar", brest], Skr. उरस्.

54. Pazend "sagã i asharmâ-mânyâ [pâsbân i mânyân?]" guardians of houses गृहरक्षकान् ઘરર રાખણહાર હુંડી—"khvarshn-u-rozhi-vâ [avē-ân] kard" [Pahlavi "khvarashn-u-rôzîh-bnâ"] deprived of food and livelihood खाद्येभ्यः आहारेभ्यः अन्यथाचक्रुः ખાધતુ આહારતુ અન્યથા કીધા ભૂખઇં મારીઆ.

55. The Pazend text is "âkust", hung down.

56. The Pazend text is H_1 "*magzh kharm*" (?) EMU_{20} "*magazh kharm*" (?).

57. The texts in the MSS. runs as follows:—"*kê shûî dâsht hend u gâh vashtarag u shûî bavahenîd*" याः भवन् अकुर्वन् समयान् शयनस्थानान् [॰नानि] नृणां विनाशयन् । જેહે સ્ત્રીએ નર પુરૂષ તણા સમય અવસર અનઇં શયનસ્થાનક વિણાશિઆં કીધાં હૂતાં ॥ *i. e.* perhaps, " who had married husbands, but had not preserved their conjugal chastity (?), or, perhaps, did not allow their conjugal rights to be enjoyed.

58. "*U tan shûî âzard hend*" वपुषि च भर्तृणां आबाधयंत । અનઇં ભરતારતણઇં શરીરઇં આબાધાં દુહવણ કરતી *i. e.* they let their husbands' bodies be ailing, and pained.

59. Pazend "*zuza humânâi*" Gujerati સીહુ (?). Compare Persian "zuzh" piercing (with sword or tongue), "zuzeh", "zujeh" porcupine [Gujerati સાહુડી, સીસોલીઉ] Gujerati સૂઇઓ a large needle; Skr. शूल a pike, a dart, a weapon, an iron pin or spit, शूला a stake for impaling criminals (Gujerati શૂલી).

59 *a.* Construe the verbs with याभिश्च.

60. Pazend "*chand myã bâlâ*"; Skr. यावत् तं मध्यास्त्रं (upto the corner of the belly); Gujerati જેત્તણ પેટ તાત્તણ (as far as the belly).

61. Pazend "*āzard*" Gujerati આબાધા પીડા કીધી દુહવણ કીધી.

62. Pazend EMU_{20} "*shnâi*" H_1 "*shanâi*" (Persian "shâneh") Gujerati કાંકસી *i. e.* modern કાંસકી, a comb.

63. Pazend "*zâwar u zâwar*" (Persian "*jâ ba jâ*" (?)) Gujerati ઠાહરઇં ઠાહરઇં *i. e.* modern ઠારેઠાર in places.

64. Pazend "*nasâi*" dead flesh. But Gujerati erroneously નસ અનઇં માંસ vains and flesh (!).

65. Pazend "*rodi*" entrails (Persian "*rôdeh*"). But the Gujerati renders it by વસા fat (!).

66. Pazend "*pashte*" (Persian "*Kus*" ?) is rendered into Skr. by उपस्थः and Gujerati ઉપસ્થા યોનિ. Compare Avesta "*upastâ-bairyâ*", lustful.

67. Pazend "*tanûr garm*" heated oven. The MSS. strangely interpret तनुरे into Gujerati by તનુ શરીર અને ઉરૂ, body and breast (?); also changing उष्णतरे into उष्णेतर they interpret it by તાઢે cold (!). Both seem to be ingenious, but are certainly erroneous.

68. पापकर्मा Gujerati પાપ કર્મ કરણહારો sinful, sinner, are the renderings for Pazend "*marg,*" an unintelligible word. Is it allied to the Avestic word, "*merezu-jiti*" (Vendidad XIX. §§ 26, 29, 41) ? or Pahlavi "*margarjân?*"

69. Pazend "*khvaetyodath ugunâhshud*" Skr. खुअएतूअदथं पुण्यं विननाश Gujerati ખુએતૂઅદથ ઇસઇં નામઇં પુણ્ય વિણાસુ ॥

70. Pazend "*vars pa dâr-ê padmûdend*", Skr. कूर्चकेशांश्च काष्टेकेन आमृद्गंति, Gujerati અનઇ કૂંચ (H_1 કૂછ) તણા કેશ એક લાંકડિં કરી આમલીઇ અછઇ ॥

71. Gujerati છણઇ બીજ અપહઇરીનઇ ઇસઉં બોલઇઉ જઉ બી વાવિઉ પુણ ન ઊગઇઉ । અનઇ પૃથવી અનૃત કૂડી કીધી *i. e.* he committed the sin of lessening by fraud the right value of agrarian soil.

72. Pazend "*rûi vash rēkht*" Skr. मुखत्वचं प्रचुरतरं उच्चिच्छपा (*sic.*) [उच्चिक्षेप] Gujerati મુખ તણી ત્વચા ખાલઇ પ્રભૂત ઘણી ઊપાડી હૂતી ॥

73. Pazend "*nēzh*" (Persian "*nîzeh*") Skr. कुन्त Gujerati ભાલો a lance.

74. दीप्ति नं स्याद् is understood, which must be supplied from the preceding sentence.

75. Pazend "*maragarzân*" deadly sin, Gujerati મહાપાપ ખૂન.

76. Pazend "*bawar i âwî*" Gujerati જલ સૂસાઆરી. Cf. Avesta "*udra upâpa*" Vendidad, XIII, XIV.

76 *a.* Pazend "*Hormezd i bagh*" अहुर्मज्दो दाता Gujerati દાદાર સ્વામી અહુરમજદ. Compare Avesta "*Dadhvâo Ahurô Mazdâo*, Ceuneiform "*Bagh vazraka Auramazdâ.*"

77. Pazend "*pesh ardâ* [ashô] *Zarathustra*" पुरः बलवतो जरथुस्त्रस्य બલવંત જરથુસ્ત્ર આગલિ ।

78. Pazend "*frawân*" सहायिनः Gujerati સખાઈઆ.

79. Pazend "*Spihir khvadhâi*" चक्राधिपतिः Gujerati ચક્રતણો સ્વામી *i. e.* Âsmân yazd (?).

80. Pazend "*awadtar vēsh dahishni vēsh râzihâtar* [*barâzihâtar ezh âsmân*" अधिकतेजस्वितराश्च आकाशादपि Gujerati અનઇ તે સવે આકાશ પાહિં અધિ તેજવંત અછઇં ।

81. Here the Sanskrit translator has left out a Pazend sentence untranslated, which is as follows :—"*ku ôi bazh nē kard*" (that he [Ardâ Vîrâf] has never committed a sin). The meaning of the whole of this para., taken with the first sentence in the next para., is that the Fravashis of the holy, who watch over the conduct of all living men, testified to the innocence of Ardâ Vîrâf, and consequently he was allowed by the guardians of the Chinvad Bridge to pass over to enter the heaven. And this made Vîrâf to rejoice.

82. Compare Vendidad XIX. 29.

83. The only original text in H_1 (for EMU_{20} has been defective three or four pages back) runs as follows :—*Zarîn u vas darakhtî vas barahî u vas kôfri* सुवर्णमयाति [०मयानि] प्रभूतवृक्षाणि प्रभूततेजांसि प्रभूतफलानि च। અનઇ સુવર્ણમય સૂનાતણુ દાહાર અનઇં પ્રભૂત વૃક્ષ ઘણા રૂપ [રોપ] અતિહઇ સુતેજ અતિહઇં ઘણા ફલ ઇસાં સ્થાનિક દીઠાં ॥ I should take *zarîn*, not golden, but green (*cf.* Avesta *zairi-gaona*, Pahlavi *zargûn*). Also *barah* would be better taken to mean "leaves" (*cf.* Persian *barg.*)

Old Gujerati Version of Ardâgvirâ according to the Manuscript H_1.

ईउ अर्दाग्वीरा नामनीं पुस्तक स्वर्ग नरक परलोक सहूए जोईं पाशुआव्यु ॥

[१]

१. सविहुं सकुर्म्मवंत सदाचारवंतरहइं उत्तम दातारतणी मान्यता अछइ 1। एउ निर्म्मल निष्पाप उत्तम माज्दईअस्नी दीनितणउ विचारु जाणिवु 2। एह पुस्तकरहइं गुरुंई अर्दाग्वीरा नामु कहइं 3। ईंउ पुस्तक तींणइ समयि प्रस्तावि कीधउं जहींउं गुस्तास्प राजा अहुरम्मज्द स्वामीतु उत्तम माज्दईअस्नी दीनि पतिकरी 4। पुण्यात्मा जरथुश्त्र जेउ स्पितमपुत्र भाग्यवंत हूअ 5। गुस्तास्प राजा अनि दलग अनइ गोस्पदस्त अनि फिरशउस्त अनइ मइदीओमाह अनइ अनेराइ मज्दईअस्न सवे एक ठामि बइठा हूता 6। सविहउं विमासी अनइं बोलिउं 7। जउ मज्दईअस्नमाहि एक अपापतर पुण्यवंत अतइहइ उत्तमतर कोइ सोधउं 8। मंगि इसइ नामिं ऊपधी पाइवा दिउं 9। यम आत्मा तीणइ प्रदेशइ जाइ 10। तिहां जई अनइ तेह स्पितमपुत्र पुण्यात्मा जरथुश्त्रतणा आत्मा जोइ 11। अनइ अहुरमज्द स्वामीतणउं स्छानकु अनइ अमरतणउं अनइ गुरुआतणउं स्छानकु जोइ 12। अनइ स्वर्गभुवन अनइ चंदोरपुहुलि मांच अनइ रस्न सत्य ईअज्द जोइ 13। अनइ नरक भुवनइ दुर्गतिमंत पापीतणा आत्मा जोइ 14। विशेषतु ईउं पुण्य जाणइ जी पुण्य आह्मा मज्दईअस्न करउं अछउं तीं पुण्य अछइ अथवा नथी 15। अह्मरहइ प्रबोधता जाणपणउं आणइ 16। जइकमइ ईंउ पुण्य अछइ तु अध्यवसाय उजम करउं जइ नही तु न करउं 17॥

२. ते सव्हे मज्दईअस्न तिहा एकमत्त एकचित्त हूआ 18। तेहे इसुं बोलिउं 19। जउ एह सविहु मज्दईअस्नीतउ अर्दाग्वीरा पुरुप अपापतर पुण्यवंतु अतिहि उत्तम अछइ 20। पछइ अर्दाग्वीरा पुरुपः तींउ वचनु सांभली तिसज ऊभउ थिउ 21। तींणइं अर्दाग्वीरा पुरुपुइं वेहू हाथ जोड्या अनइ तींह प्रति बोलिउ 22। जु जिकमइ तह्मारइ मनि स्पृहा वांछा हुइ तउ एउ मंगि ऊपधी दिउ जांजाण डुगुरकु आस्फालइ छइवइ 23। जइकमइ डंगुरक मुझरहइ आवइ तउ हूं कांमवंत मनोरथधर तउ जाउं तीणइ प्रदेशि मुक्तात्मा पुण्यवंत अनइ दुर्गतिमंत पापीतणा आत्मा अछइ 24। ईंउ दूतकार्य रूडी परि नीपजावउं सत्यतां साचपणइकरी वली आवउ 25॥

३. पछइ गुस्तास्प राजा अनइ अनेरा मज्दईअस्न सव्हे ऊठ्याः 26। अनइ अग्निभवन आतसकदह स्छानकमाहि आव्या 27। तेह सविहउ समवाइ करी डुंगरक आस्फालिउ थावड्यउ 28। पछइ डंगुरक अर्दाग्वीरा पुरुपतणइ विपइ आविउ 29॥

[२]

१. पछइ ते सातइ बइहइनि तेह अर्द्दाग्वीरा पुरुषतणी सातेए भार्या हुंई तीह सातइरहइं दीनतणउ कोमल नावर कीधी अछइ 1 ॥

२. जउ तेहे स्त्री एतलउं वचनु सांभल्यउं सांभलयापछी अपार दुःखिनी थई यम तींह स्त्रीरहइं महाभारतर दुःख पामिउं 2 ॥

३. ते स्त्री गुस्तास्प राजा आगलइ अनइ अपर बीजा मज्दईअस्न आगलि गेई 3 । नमस्कार कीधउ 4 । पछइ ऊभी रही 5 । तेहे स्त्रीए बोलिउं जु तह्मो मज्दईअस्न ईउ इसुं म करु 6 । जउ अह्मइ सात बहइन अछउं अनइ सातइनउ एउ एकुजि भर्त्तार अछइ 7 । अह्मइ सातइ बहइन एह भर्त्तारतणी कलत्र अछउं 8 । जइमु एकु घर सातपणउं हुइ 9 । तेहि सात पण हेठइ विचालइ एकु स्तंभ कीधउ अछइ 10 । जइकमइ ते स्तंभ काढीइ तु सातइ पण पडइ 11 । पछइ गुस्तास्प राजा तअं वचन सांभुली कोपु कीधउ 12 । तींह स्त्रीप्रति राजा बोलिउ 13 । जउ तह्मरहइं महावायु लिउ 14 । व्याघ्र तह्मरहइं खाउं 15 । तह्मारां हाड लुंडी ताणउं 16 ॥

४. पछइ अर्द्दाग्वीरा पुरुषइ जिम दीठउ जउ गुस्तास्प राजां कोपु कीधउ राजारहइं अर्द्दाग्वीरा पुरुषइं संतोष दीधउ 17 । तेउ अर्द्दाग्वीरा पुरुष गुस्तास्प राजा आगलइ गइय 18 । हाथ बेहू जोडइया 19 । स्तुति अपार घणी कीधी 20 । तउ अर्द्दाग्वीरा बोलइय जइकमइ आदेश हुइ तु पाद्य पाउं 21 । आत्मा आराधउं 22 । सुंपणउं करउं 23 । पछइ मंगि ऊपधी दीधी 24 । पछइ गुस्तास्प राजां आदेश दीधउ बोलिउं जउ इसुं करइ 25 ॥

५. पछइ अर्द्दाग्वीरा पुरुष आपणइ अग्निस्छानक गिउ 26 । तीणइ अर्द्दाग्वीरा पुरुषइं इजिश्नि कीधी आत्मा आराधय पाद्य पाधउं 27 । तेहे स्त्रीए मंगि ऊपधी सज्ज कीधी 28 । अनइ पात्रि ठाहरि मधूभक्षण सरसी घाली 29 । अर्द्दाग्वीरा पुरुष हेठ वस्त्रि बइसइ 30 । राजारहइ अनइ बीजां मज्दईअस्नरहइं जणाविवउं कीधउं 31 । पछइ गुस्तास्प राजा अनइ अपर बीजाइ मज्दईअस्न आव्या 32 । तेह अर्द्दाग्वीरा पुरुषरहइं मंगि ऊपधी दीधी 33 । वस्त्रऊपरि सुआरिउ 34 । अनइ एवेंद कीधा गहि सारी 35 । जिम ते एवेंद अर्द्दाग्वीरा पुरुषतणउं सइरु पुहरि बइठा राषइ अनइ नस्क अवस्तावाणी पढइ उच्चरि 36 ॥

६. अनइ ते साते भार्या अर्द्दाग्वीरा पुरुषतणा वस्त्र पापलि फिरीनइ बइठी 37 । अनइ अवस्तावाणी उच्चरइ अछइ 38 । जांजाण सात अहोरात्र हुइ 39 ॥

[३]

१. अनइ तेह अर्द्दाग्वीरा पुरुषतणा शरीरतु आत्मा जीव चकातदाइती इसइ नामि पर्वत अनइ चंदोरपुहलि नांमि मांचि पहुतु 1 । सातमइ दिवसइ आत्मा वली आव्यः 2 । तनउ सरीरमांहि आव्युः 3 ॥

२. अर्द्दाग्वीरा पुरुषः वस्त्रउपरथकु ऊथ्यउ 4 । जाणेकिरि तउ सुखनिद्राथकु ऊथ्यः 5 । उत्तम निर्म्मलु मनु अछइ अनइ उत्तमरहइं आनंद करइं 6 ॥

३. तेहे भार्या कलत्रि अर्द्दाग्वीरा दीठउ अनइ जोइउ 7 । पछइ तेह स्त्रीरहइ उत्तम आनंदु हऊअ जाणेकिरि ते स्त्री स्वर्ग्गभुवनइ जीवती नींपनीं अछइ 8 । पछ तेहे एवेंद आगलि अर्द्दाग्वीरा पुरुषरहइं प्रणाम नमस्कार कीधउ 9 । अनइ गुस्तास्प राजा आगलि जई अनइ दलग गोस्पदस्त फरइसुख्र मइदीओमाह अनइ बीजाइ मज्दईअस्नरहइं प्रबोध दीधउ 10 ॥

४. पछइ ते सव्हे अर्द्दाग्वीरा पुरुष ढूकडा आव्याः 11 । अर्द्दाग्वीरा पुरुषइ गुस्तास्प राजा जिम दीठउ तिमज सामुहूउं चालिउ 12 । प्रणाम नमस्कार कीधउ 13 । अर्द्दाग्वीरा पुरुष बोलिउ जउ दादार अहुरमज्दतु प्रणामु गुरूआ अमरितु प्रणामु 14 । अनइ पुण्यात्मा स्पितमपुत्र जरथुश्त्रतु प्रणाम 15 । श्रोस पुण्यात्मक आदेशपतितु प्रणामु 16 । आदर ईअज्दतु प्रणाम 17 । उत्तम माज्दईअस्नी दीनइतु प्रणामु 18 । शुभ समाधानतु प्रणाम जउ मुक्तात्मारहइं स्वर्ग्गलोकि 19 ॥

५. पछइ गुस्तास्प राजा बोलिउ 20 । हे अर्द्दाग्वीरा पुरुष अह्मारा मज्दईअस्नतणा दूत ताहारुं हृदय मिरुं अछइ 21 । तुह्मरहइं नमस्कार हुं 22 । तइं तिहां जिकाई दीठु अछइ साचुं तीउं अह्मरहइ कहइ 23 । तेउ अर्द्दाग्वीरा पुरुषरहइं हाथ साही सवे मज्दईअस्न एकत्र बइठा 24 । तेहे सविहुं कहिउ जु तीउं अह्मरहइं कहइं जउ तइं स्वर्ग्गलोकि अनइ नरकलोकि अनइ चंदोरपुहुल मांचि दीठउ 25 । इसुं सत्यता साचणपणइं बोलि जिम अह्मि पुण जाणउं तउ जीउं तीणइ समइ लीधउं अछइ 26 ॥

६. पछइ अर्द्दाग्वीरा पुरुष बोलि अछइ 27 । जउ हुं भूषिउ अनइ त्रिसिउ अछउं 28 । पहिलुं तनु शरीररहइ पाद्य हु पछइ प्रस्न कुरुं कार्य आदेश दिउं 29 । पछइ गुस्तास्प राजा आदेश दीधउ 30 । जउ एह अर्द्दाग्वीरा पुरुषजोग्य सुस्वादु सपक्व पाद्य अनइ सुगंध व्यंजन शाकु अनइ शीतल ताढउं पाणी अनइ सुस्वादु मधु आणिउ 31 ।

७. पछइ अर्द्दाग्वीरा पुरुषइं द्रून ईजउं 32 । पाद्य पाधउं 33 । मिअज्द करिवा बइठा 34 । सुगंध पुष्पि फूलिकरि अनइ मुधि करि मौनु मूंकउं 35 । पछइ अहुरमज्द स्वामीतणी स्तुति वषाणु कीधउं अनइ अमिशास्पित ईअज्दतणी स्तुति अनइ त्रिहु परि पुहारइतरहइं अनइ जलमूर्त्ति अनइ वनस्पतिमूर्त्ति स्मरिउ स्तव्यउ 36 । आशीर्वाद दीधउ 37 ॥

[४]

१. पछइ अर्द्दाग्वीरा पुरुष ते बोल्यउ 1 । जउ हूं अर्द्दाग्वीरा पुरुष आव्युः जांजाण सात अहोरात्र अतिहि सुखीउ अनइ उत्तम भलउ आनंद हौउ 2 । त्रिणि अहोरात्र श्रोस पुण्यात्मक उत्तम माज्दईअस्नी दीन अछइ तेउ पुण जेउ आपणउ आत्मा उसीसि आत्मा बइठा हूता 3 । महारु अनइ तेहेनउ आत्मा मांभ्री वाणी समउच्चरइं बोलइ 4 ।

पछइ चउथइ दिहाडि हूं चकातदाइती इसइं नामइं पव्वेत ग्यउ 5। अनइ मि रस्न ईअज्द दीठउ जेउ सत्य अछइ 6। जेउ सउवर्णनउं त्राजऊउं हाथइ धरय अछइ 7। जेउ रस्न ईअज्द मउक्तात्मारहइं मउक्त करइ अनइ द्रउग्रैतिमंत पापीरहइं द्रउग्रैति प्रकाशइ प्रकट करइ 8। तइहां आदर इसइं नामइं ईअज्द मउझ सामउहउ आव्यु 9। जेउ ऊजलउ जइसउ दूध कोमल फिन सउंआलउ जिसउ 10॥

२. तेउ आदर ईअज्द बोल्युः 11। हे अर्दाग्वीरा पुरुष मज्दईअस्नतणा द्यूत ताह-रउं हृदय सउंदर शुद्ध उंजलउं अछइ तइ ईउं सनीरु तीं तउं काष्ट मउझरहइं खाइवा दीधउं 12। हऊं बोलिउ जउ हे आदर ईअज्द भउक्तकाष्ट ताहारुं हीउं भलऊं अछइ 13। जउ हऊं सत्तवार्षिकउ काष्टउ अनइ सउगंधउ जे हऊं तुझ आदर ईअज्द-रहइं खाइवा देतु 14॥

३. आदर ईअज्दइ बोल्यउं 15। जअं अहो अर्दाग्वीरा पउरुष तउं वाक् वचनइं करी पीडइत मअ हउ 16। तीणइं वइरइ स्छानकइ जिहां तू काष्ट सूकतउ तइहां हेठइ सलइल पाणी हूतउं 17॥

४. तउ आवइ तूं तीउ पाणी देषइं ते काष्टतउ जीउं काष्ट तइं मउझरहइ खाइवा दीधउं 18। हऊं हाथइ धरय 19। हऊं तीणइ उदकप्रदेश ढूकडउ लीधउं जिणइ प्रदेसि माहइ उदक पाणी सउ भालांनइ उचपणइ अछइ पण पाप तर तर वाधइ अछइ 20॥

५. तींणइ आदर ईअज्द बोलिउं ईं तीउ पाणी जीउं तइं अइसवोइ हेठ पाणी हऊ-तउं तीउ काष्ट अनइ गंध मांहिथकउं मउझ आदर ईअज्दरहइं पाइवा दीधउं 21। मउझ आदर ईअज्दरहइं एकवर्षनउं अतहइं सूकउं काष्ट गंधउ देवउं। ईउ रूडइ प्रीछवउं रापे नीली अइसमवोइ सूकता तेहरहइ नरक अछइ 22॥

६. पछइ आदर ईअज्द बोलिउ 23॥

७. जअं प्रचउर चालइ तउझरहइ तीणइं स्वर्ग्रेकरी अनइ सखाईआ थाउं स्वर्ग्रे-लोक अनइ नरकलोकइ अनइ चंदोरपउहउलइ जातां पलिपांच नही 24॥

८. जअं स्वर्ग्रेलोकतणी समृद्धि रद्धि समाधानउ रूडउं अतहइ सउखउ उत्तम-क्रीडा रुलीआतपणउं अतहइ वइनोद उछव रामति अनइ सउगंधपणउं तुझरहइ आव देषाडउं 25। अनइ मुक्तात्मारहइं जेउ आनंद हर्ष अछइ 26॥

९. अनइ नरक भउवन घोरांधकारं अतहइ मलिन अतहि रौद्र अंधकार महाभयंकारीउं द्रउर्ग्रेध अछइ तीउं तउझरहइ देषाडउं 27। अनइ जउ विभन्न विह-च्यउ विहच्यउ देव अनइ राक्षसी विद्या पापकर्म्मियांरहइं नइग्रहउ करइ अछइ 28॥

१०. अनइ जीउं सत्यवंततणउं दानशीलीया दादारतणउं स्छानइकु तीउं तउझर-हइं देषाडउं अनइ जीउं असत्यवादीयांतणउं स्छानकु तीउं देषाडउं 29॥

११. अनइ जीउं स्छानइकु शुद्धिप्रबोधीयां नइर्म्मलबोध ज्ञानवंततणउं अहउरमज्द

स्वामीतउ अमरतउ गरूआतउ अनइ स्वर्गलोकीय सउंदर रूडा सउपतउ अनइ नरकीय नइग्रहतउ अनइ भला शबोच्छान मृतक उठ्यातणा शरीरतणउं अक्षयत्वतणउ स्छानिकु अनइ ईअज्दतणा अस्तित्व आथइपणातउ अनइ देवतणा नास्तिकत्व अणछतापणातउ जीउ स्छानकु तीउं सहऊए तुझरहइं देषाडउं जइम तऊं पृथ्वीमांहि जिकाई दीठऊं हउइ तीउं सुहए कहइ 30 ॥

१२. अनइ स्वर्गलोकइ अनइ अहउरमज्द स्वामीतउ मुक्तात्मारहइं जेउ प्रसाद दानउ तीउं तउझरहइं देषाडउं 31 ॥

१३. जेउ नरकलोकइ द्रउर्गतिमंत पापीयारहइं आहर्म्मनतउ अनइ देवतउ देवीतउ निग्रहउ हउइ अछइं तेउ निग्रहउ तउझरहइं दोषडउं 32 ॥

१४. इसउं बोलीनइ तीणइं आदर ईअज्दइं हऊं बांहि धरिऊ बांहइ साहिय 33 ॥

१५. जउ हऊं तीणइं आदर ईअज्दइं प्रकृष्ट अतइहइं चकातदाइती नांमइं गिरि पर्वत हेठइ चंदोरपउहउलइ सेतउ माच हेठइ सून्यतामांहइं लीधउं 34 ॥

१६. पछइ तेह सून्यतामांहइ चंदोर पउहलमाचहठेइं पृथ्वीमांहइ नरकु देषाडय 35। अनइ आहर्म्मन अनइं देव देषाडइया 36। तेह नरकभूमइ तउ अतहइं रौद्र भयंकर आक्रंदउ वाहविउं वऊंव तसी आवी सांभली जेउ आक्रंदउ सांभली मइं इसउं जाणइय जउ साचइ कइसउं सप्तद्वीपावती धरइत्री पृथ्वी आकंपी धूजी पडी 37। जेडीवार ते वीहामणी वउंव अनइ अतहइ रौद्र आक्रंदउ सांभलय तेडीवार हऊं अपार बीढउ धूजउ 38 ॥

१७. पछइ मइं आदर ईअज्दतउ याचना पार्थना घणी कीधी 39। अहो आदर ईअज्द मउझरहइं ईंहां मु म लेसइ पाछउ वालि 40 ॥

१८. आदर ईअज्द बोलइय 41। जउ तऊं म वीहसइ जे कारणतऊं तउझरहइं एह नरकतणा नइग्रहउतणउ भय कइ कारइ नही हुइ जइम ताहारुं पाप नरक दीठातउ वलहइ जाइ 42 ॥

१९. पछइ तीणइं आदर ईअज्दइं हूं नर्भय करीनइ नरक लोकमांहइं लीधउं। अह्मउं अछतां तऊं रापे वीहतउ। नरकनउं इसउं महाकष्ट अछइ 43 ॥

[५]

१. तउ मइं तीहां नरकलोकमांहइ द्रउग्रतिमंत पापीआतणा आत्मा दीठा जे आत्मा हेलामांहइ एकवारइं केतलाइ जेउ हीमतणउ कणकरी अनइ धूलइकरी हीमतणे पाहउनकरी तइहां रउद्र अंधकार स्छानकइ पीडीइ अछइ 1 ॥

२. मइ पूच्छइयं 2। जउ ईहउंतणइ तनउ शरीरइ कइसउं महापाप कीधउं जीणइं पापकरी आत्मारहइं अतइहइं महाभारतर नइग्रहउ कीजइ अछइ 3 ॥

३. श्रोशः पुण्यात्मकउ अनइ आदर ईअज्द बोलइं अछइं आइस नरोप देवा

लागा 4। जउ एउ ते आत्मा तीहअं द्रउग्रंतिमंत पापीतणा जीणइं परलोकउ न मानइय 5। तइहां नरकभूमइमांहइ उत्तमस्वामीतणा त्रिनपहारी हऊआ अछइ 6॥

[६]

१. तिहां पूछऊं मइ तीहउ द्रउग्रंतिमंत पापीतणा आत्मा दीठा जेहउ हगइं अनइ वली गलइ 1॥

२. मइ पूछउं 2। जउ ईहत्रणे तनउ शरीरइ कइसउं दउकृतउ पाप कीधउं जीणइ करी आत्मारहइं इसउ सहतर दोहेलउ निग्रहउ कीजइ अछइ 3॥

३. पुण्यात्मक श्रोस अनइ आदर ईअज्द नइरोप दइ अछइ 4। जउ तींह द्रउग्रंतिवंत पापीतणा आत्मा जेहे अनास्तिक्य वाणी साची घाणी अलीकता कूडी कीधी 5। प्रथवीमांहि प्रतारिवा धूर्त्तई करतां हींडता हूंता 6॥

[७]

१. पछइ मइं तीअंह द्रउग्रंतिमंत पापीतणा आत्मा दीठा जीहरहइं साप पाइं अछइं अनइं गलि अछइ 1॥

२. मइ पूछइउं जउ ईहतणे तनउ शरीरे कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापकरी ईंह आत्मारहइं इसउ मोटउ निग्रह दोहइलउ कीजइ अछइ 2॥

३. श्रोश पुण्यात्मकः अनइ आदर ईअज्द वोलइ अछइं 3। जउ एउ तींहअं द्रउगतइमंत पापीतणा आत्मा जे अंतर्मध्यि स्वामी दादाररहइं अनइ दीनइरहइं उलवणाहार हऊआ 4। जेहे दुष्ट प्रवोधनइ विरूइ शीपामणकरी पृथवीमांहइ पउरुप सून्यहृदय कीधा हऊंता 5॥

[८]

१. पछइ मइं तींह पापीतणा आत्मा दीठा जेहतणा तनउ शरीरतउ शिर मस्तक छेदइयां भेदइयां कीधां अछइं 1। तेहतणी जीभ सदैव निरंतर वऊंवट पाडइ अछइ 2॥

२. मइ पूछइय 3। जउ एहतणे तनउ शरीरइ कइसउं दुकृत पाप कीधउं जीणइं पापकरी आत्मारहइं इसउं मोटु दोहिलउ नइग्रह कीजइ अछइ 4॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइं आदर ईअज्द वोलइया 5। जउ ए तेह द्रउग्रंतिमंततणा आत्मा जे स्वेच्छां आपणी अच्छांकरी अथवा राज्यतणइं लोभकरी अनइं कोपकरी अनइ द्वेप वइरकरी अपापी पुण्यवंत मनुष्य मारइया 6॥

[९]

१. पछइ मइ तेह द्रउग्रंतिमंत पापीतणा आत्मा दीठा जे आपणा शरीरतणी त्वचा पाल सदैव पाइं त्रोडइं करइं अछइं 1॥

२. मइ पूछयं 2। जउ एहतणे शरीर कइसउ पाप कीधउं जीणइ पापकरी आत्मारहइं एवडउ मोटउ निग्रह कीजइ अछइ 3॥

३. पुण्यात्मकः श्रोशः अनइं आदर ईअज्दः बोलइया 4। जउ ए तेह पापीतणा आत्मा जे स्वामीतणा आदेश करणहार न हूआ 5। जे वेह्न मेलावामांहइ सैन्य कटकतणा स्वामी ऊपरइ दुष्मन हूआ हूंता 6॥

[१०]

१. पछइ मइं तेह पापीतणा आत्मा दीठा जेहे आत्मारहइं देव आहर्म्मन सदा मारइं अछइं 1। तीहतणी लोचन आपइ अनइ नाकमांहइ सदैव वीर्य घालीइ अछइं 2॥

२. मइं पूछइउं जउ एहतणे तनउ शरीरइ कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापकरी आत्मारहइं इसउ दोहइलउ नइग्रह कीजइ अछइ 3॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 4। जउ एउ तेह पापीतणा आत्मा जेहे अव्यापार करी परस्त्रीसउ मैथउन कीधां 5। जेहे अनेरां पुरुषतणी कलत्र वइप्रतारि भोलवी सून्यचइत्त कीधी हऊती 6॥

[११]

१. पछइ मइ तेह द्रउर्ग्रतइमंत पापीतणा आत्मा दीठा ये नास्तिक्य अनाथइकरी नरकमांहि पषवाडइ पषवाडइ पाइ 1। जे त्रइसकरी भूषइंकरी टाढइंकरी तापइकरी सदईव नरंतर वूंव पाडइ अछइ 2। अनइ क्षउद्र दुष्ट प्राणी तेह पूठइ अनइ अपर अनेरे सविद्दु अंगइ भेदीउ पीडइं अछइ 3॥

२. मइ पूछइउं 4। जउ एहतणे तनउ शरीरइ कइसउ महापाप कीधउं जीणइं पापइकरी आत्मा रहइं इसउ गाढउ निग्रह कीजइ अछइ 5॥

३. पुण्यात्मक श्रोशः अनइ आदर ईअज्द बोलइया 6। जउ ए तेह पापीतणा आत्मा दीठा पृथ्वीमाहइ जेहतणइ पाद्य खाइवउं अनइ वस्त्र लूगडां शरीरतउ अधिक हऊतां 7। उत्तमरहइं अनइं योग्यतररहइं न दीधा 8। अनइ जेहे कांई थोडीइ दक्षइणा न दीधी 9। जेहे आपणउं वपु शरीर अनइ मनुष्य अनइ जींहतणा स्वामी ठाकुर हऊआ ते सवे त्रइसइया रहावइया अनइ वस्त्र अनइ अन्नउ हीन रहावइया 10। अनइ शीत ताढइकरी दाघकरी शोषकरी भूषकरी त्रसकरी पीडइया 11। पछइ एह मूआ पूठइं एहतणी लक्ष्मी अनेरा कुणहउरहइं पहुती 12। अनइ स्वीय आपणा कर्म्मतउ आत्मारहइं इसउ दोहइलउ निग्रहः कीजइ अछइ 13॥

[१२]

१. पछइ मइ तींह पापीतणा आत्मा दीठा जेहतणी जीभ सदैव निरंतर सर्प्पा सदईव खाइ अछइ 1॥

२. मइ पूछइउं जउ एहतणइं तनउ शरीरइ कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापकरी आत्मारहइं इसउ दोहइलउ निग्रहः कीजइ अछइ 2॥

३. पुण्यात्मकः श्रोशः अनइ आदर ईअज्द बोलइया 3। जउ ए तींह दुर्म्मख

पापीतणा आत्मा जे पृथ्वीमांहइ असत्य कूडउं समाचारइता समाचरइया 4 । अनइं जेहे अनृत कूडउ नास्तिक्य वचन घणां वोलियां 5 ॥

[१३]

१. पछइ मइं दुर्प्रतिमंत पापीतणु एक आत्मा दीठउ जे आपणउं अपत्य वाल मारइं अनइ तेहतणी मज्जां वसा सदैव खाइ अछइ 1 ॥

२. मइ पुछउं जउ एहतणइ तनउ शरीरइ कइसउं मोटउं दुःकृत पाप कीधउं जीणइ पापकरी आत्मारहइ इसउ वीरूउ मोटउ निग्रह कीजइ अछइ 2 ॥

३. पुण्यात्मकः श्रोशः अनइ आदर ईअज्द वोलइया 3 । जउ एउ तेह न्यायपति न्यायकरणहारतणउ आत्मा जीणइ न्याय करतां नास्तिक्य अणछतउ कूडउ कीधउं 4 । अनइ जीणइ वादी अनइ प्रतिवादी सउलोचनतां भली दृष्टइ साचपणइ न जोइया 5 । तीणइ वादी अनइ प्रतिवादी लांचतणी इच्छां लोभतणइ अभिलाष जोइया 6 । न्याय करतां सकोप अनइ सरौद्र भयंकर वोलइय 7 ॥

[१४]

१. पछइ मइ तीह पापीतणा आत्मा दीठा जींहतणी दृष्टि आंषइमांहइ काष्टतणा पीला निहइत घालया अछइं 1 ॥

२. मइ पूछइउं जउ ईहंतणे तनउ शरीरे किसउं पाप कीधउं जेह पापनउ आत्मार-हइं इसु मोटउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइ 2 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द वोलइया 3 । जउ ए तेह दुर्प्रतिमंत पापी-तणा आत्मा जेहे अनेरांरहइं शुभ रूडां न अभइलइखइयां न वांच्छइयां 4 ॥

[१५]

१. पछइ मइं तींह दुर्प्रतिमंत पापीतणा आत्मा दीठा जे हइमकण हीममांहइ अधो-मउख हेठइ मउहइ पाडया अछइ 1 । अनइ तींहरहइं हेठइ धू कीधउं अछइ अनइ ऊपरइ पाषाण अतइ भारइ मूकया अछइं 2 ॥

२. मइ पूछउं जउ ईंहतणे तनउ शरीरइ कइसउं दुकृत पाप कीधउं जीणइ पापकरी आत्मारहइं इसउ गाढउ दोहइलउ निग्रहः कीजइ अछइ 3 ॥

३. पुण्यात्मकः श्रोशः अनइ आदर ईअज्द वोलइउ 4 । जउ ए तेह पापीतणा आत्मा जेहे पृथ्वीमांहइ भीषारीरहइं अनइ वाणिक् वाणीयांरहइं लोकरहइ धर्म्माश्रम धर्म्मस्छानक ठाहरइ अनइ पाक नींपजावइवानइं कारइणइ थाली तुलडी अनइ तापइका तावी घरइटका घरटी अनइ अनेरउं कांइं धर्म्म न दीधउं 5 । अथवा जेकमइ देता तउ तींहकनुइ भाडउं लेता 6 ॥

[१६]

१. पछइ स्त्रीतणा आत्मा मइ दीठा जे स्त्री आपणा हाथ अनइं आपणा स्तन तस ताती तावी ऊपरइ धरइ अछइ 1 । गमागमइ सघलइ सदईव नइरंतर फेरवइ अछइ 2 ।

२. मइ पूछउं जउ ईहं स्त्रीतणे तनउ शरीरे कइसउं दुःकृत पाप कीधउं जीणइ पापकरी आत्मारहइं इसउ मोटउ दोहइलउ नइग्रहः कीजइ अछइ 3 ॥

३. पुण्यात्मकः श्रोशः अनइ आदर ईअज्दः बोलया 4 । जउ ए तेह पापणी स्त्रीतणा आत्मा जेहे आपणा जातक बालकरहइं क्षीर दूध थानउ नही दीधउ 5 । अनइ जेहे स्त्रीइं आपणा च्छोरू दुर्बल दूबला अनइ विपन्न पीजवइयां वइणासइयां कीधां अछइ 6 । अनइ लोभतउ पृथ्वीमांहइ अनेरांतणां छोरू बालकरहइ क्षीर दूध थान दीधउ अछइ 7 ॥

[१७]

१. पछइ मइं एक पापणी स्त्रीतणउ आत्मा दीठउ जे स्त्री आपणइ स्तनवती लोह-धातउतणउ पर्वत सदा नइरंतर सन्मार्ज्जइ वउहारइ अछइं 1 । अनइ सदा वऊंव पाडइ अछइ 2 । अनइ भऊपी अनइ त्रसी हुई अछइ 3 ॥

२. मइ पूछइउं जउ ईहं स्त्रीतणे तनउ शरीरइ कइसउं पातक कीधउं जीणइ पाप-करी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ नइग्रहः कीजइ अछइ 4 ॥

३. पुण्यात्मकः श्रोशः आदर ईअज्दः बोलइया 5 । जउ ए तेह दुर्ग्रेतिमंत पापणी स्त्रीतणा आत्मा जीणी स्त्रीइ आपणउं जातक बालक भूपइउं अनइं त्रइसइउं मूकइउं 6 । अनइ विभ्रम विलास भोगतणी इच्छां अनइ कामतणी इच्छां अव्यापार मैथनतणइ अर्थइ पुरुष जारु सरइसी गेई हऊंती 7 । अनइ जातक आपणउं बालक भूपइयं दीर्घकाल वडीवारजाण रडइतउ मूंकयं 8 ॥

[१८]

१. पछइ मइं तींह पापणी स्त्रीतणा आत्मा दीठा जे लोहतणी फणी कांकसीकरी हृदय हीउं अनइ स्तन अनइ आपणां सघलांए अंग सदईव नइरंतर वइलपइ घसरडइ अछइ 1 ॥

२. मइ पूछइउं जउ एह स्त्रीतणइं तनउ शरीरइ कइसउं दुःकृत पाप कीधउं जीणइ पापकरी आत्मारहइं इसउ दोहइलउ निग्रहः कीजइ अछइ 2 ॥

३. पुण्यात्मकः श्रोशः अनइ आदर ईअज्द बोलइया 3 । जउ एउ तींह द्रउर्ग्रेति-मती पापणी स्त्रीतणा आत्मा जीणी स्त्रीइ आपणउं भर्त्तार हीन अगौरवइउ रहाव-इउ 4 । अनइ आपणपइं अव्यापार मैथउन संभोग नीपजाविवा अनेरे पुरुषइसउं थाकी रही 5 ॥

[१९]

१. पछइ मइं तेह पापिणी स्त्रीतणा आत्मा दीठा जे स्त्री तप्त ताती तापिका तावी ऊपरी जीभ सदइव नइरंतर मेदइ अछइ 1 । अनइ आपणा हाथ तावी हेठइ सदा दहइ अछइ 2 ॥

२. मइं पूछइउं जउ ईहतणे तनउ शरीरे कइसउं दुःकृत पाप कीधउं जीणइ पापकरी आत्मारहइ इसउ दोहइलउ मोटउ निग्रहः कीजइ अछइ 3 ॥

३. पुण्यात्मकः श्रोशः अनइ आदर ईअज्द बोलइया 4 । जउ ए तींह दुर्श्रतिमती पापणी स्त्रीतणा आत्मा जेहे स्त्रीए आपणा भत्तारहइं स्वामीरहइं सेलावामांहि ऊतर दीधउ अनइ स्वानतणी जीभ सरीषी जीभ हुई हुती 5 । अनइ जे स्त्रीइं निर्गूढ गुप्त थकी रहित कीधी 6 । अनइ भर्त्तार स्वामीतणी लक्ष्मी अर्थ अपहरी चोरी आपणी ऊपार्जनमांहि लीधी 7 ॥

[२०]

१. पछइ मइ एक स्त्रीतणउ आत्मा दीठउ जे स्त्री ऊतावली रुडा काढती आवइ अनइ जाइ 1 । अनइ तेह स्त्रीतणा माथाऊपरइ हइमलव हीमतणा कण अनइ हइमोपल हीमतणा पाषाण अनइ पगहेठइ उत्तप्त तातउं शीसउं सदईव नइरंतर वर्त्तइ 2 । अनइ ते स्त्री आपणउं माथउं अनइ मऊहुं च्छउरी सरिसउं सदैव च्छेदइ वाढइ अछइ 3 ॥

२. मइ पूछइउं जउ एह स्त्रीतणइ शरीरइ कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापकरी आत्मारहइं इसउ मोट्ठ दोहिलउ निग्रहः कीजइ अछइ 4 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 5 । जउ ए तेह पापिणी स्त्रीतणउ आत्मा जीणइ स्त्रीइ आपणा पुरुष टाली दउराचरइतां करी अनेरां पुरुषतणउं गर्भ धरइय हुंतउ 6 । अनइं जीणइं आपणउं अपत्य छोरू विणठउं कीधउं मारइउं 7 । अनइ हवडां दुषतु दोहिला निग्रहतु इसउं जाणइ जउ साचइ तअं महारुं छोरू रडउं रुदन करइ अछइ तु जाईधवाडउं 8 । अनइ तेह अपत्य छोरूतणी वुंब साभलइ अनइ धाइ रुडा पाडइ 9 । अनइ धाता रुडा पाडतां तेह स्त्रीतणा पगहेठइ सीसकधातु सीसउं उत्तप्त तातउं सदैव वर्त्तइ अछइ 10 ॥ अनइ तेह अपत्य छोरूतणी वूंब सांभली अनइ आपणउं शीर्ष माथउ अनइ मुख छउरीसरसउ छेदइ वाढइ अछइ 11 । तेह छोरू जोइवा वांछइ पुण न देषइ 12 । अनइ जांजाण सवोच्छान मृतकतणउं ऊठवउं अनइ तनउ शरीरतणउं अक्षयपणउं तांजाण एह स्त्रीरहइ एहज निग्रह अछइ 13 ॥

[२१]

१. पछइ मइ तेह पापीतणा आत्मा दीठा जे पापी हीयालगइ सूली घालया अछइ 1 । अनइ तीहतणा पगमाहि तीक्षणतरः अतहि तींन्हा कीलक पीला सदैव नरंतर पइसइ अछइ 2 । अनइ सदैव नइरंतर पितामाता इसउं कही विलाप करइ अछइ 3 ॥

२. भइ पूछयं जउ ईहतणे तनु शरीर किसउं पाप कीधउं जीणइ पापकरी आत्मारहइं इसउ मोटउ निग्रह कीजइ अछइ 4 ॥

३. पुण्यात्मकः श्रोशः अनइ आदर ईअज्द बोलिया 5 । जउ ए तींह पापीतणा आत्मा जेहे पृथवीमाहि आपणा पितामता दूहव्यां 6 । अनइ जेह पितामातातणी शीषामण अभिलाषी वांछी नहीं कीधी अनइ नर्दय हूआ 7 ॥

[२२]

१. पछइ मइ नरु पुरुष अनइ नारी स्त्रीतणा आत्मा दीठा जेहतणी जीभ उत्क्षिप्त ऊपाडीइं अछइं 1। अनइं साप सदैव निरंतर मुख खांइं अछइ 2॥

२. मइं पूछइउं जउ ईंहतणे तनु शरीरे कइसउं पाप कीधउं जउ आत्मारहइं इसउ मोटउं दोहइलउ निग्रह कीजइ अछइ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 3। जउ एउ आत्मा तींहं पइ-शुन चाड अनइं बइजीभातणा जेहे मनुष्यरहइं अन्योन्यइं आपणआपणमांहइ कलह विढाडी करावता हूता 4॥

[२३]

१. पछइ मइं मनुष्यतणउं एकु आत्मा दीठउ जे अंधारामांहि एकंअं पगइ अवलं-बावइउ झूबावइउ अछइ 1। अनइ तेउ तीन्हि लोहनइं कांटइंकरी आपणउं हीउं अनइ काय पसूआडइ सदैव नइरंतर वइलपइ घसरडइ अछइ 2। अनइ एक लोहनउ पीलउ तेहतणी आंषिमांहि घालइउ अछइ 3॥

२. मइ पूछइउं जउ एहतणइं तनउ शरीरइ कइसुं महापाप कीधउं जीणइ पापकरी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइ 4॥

३. पुण्यात्मकः श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलिया 5। जउ एउ तेह पापी मनउष्य-तणउ आत्मा जेहरहइं नगरमांहि स्थितइ दीधी हूंती 6। अनइ जींणइं जी आदेश देवा युगतुं तीं आदरिउं नही आदेस न दीधउ अनइ युकुं न कीधउं 7। अनइ जींणइं तौल्य तोला अनइ माप परमाणा हींना कीधां 8। दुर्बल वाणिक् लोकतणा आक्रंदित वाह-विवां न सांभलियां 9॥

[२४]

१. पछइं मइं तेह पापी मनुष्यतणा आत्मा दीठा जे मंडक मांडा हाथ धरी शुनक लुंडीरहइं वांलि अछइ 1। अनइ शुनक लुंडी तेह मांडा नही पाइं अनइं तींहं मनुष्य-तणां हीआंऊपरि चढी पगेकरी पेट विभाडइ फाडइ अछइ 2॥

२. मइं पूछइउं जउ ईंहतणे नतु शरीरइ कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापकरी आ-त्मारहइ इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइ 3॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलिया 4। जउ एह तींह पापी मनुष्य-तणा आत्मा जेहे पृथवीमांहि वइर रापणाहार लुंडी पाञ्यतु आहारतु अन्यथा कीधां भूपआं मारइया अथवा हणइया मारइया 5॥

[२५]

१. तउ एउ नर पुरुपतणउं आत्मा अनइ नारी स्त्रीतणउं आत्मा जेउ विहुंमांहि नर

पुरुष स्वर्गलोकइ ताणीइ अछइ अनइ ते स्त्री नरकलोकइ ताणीइ अछइ 1 । अनइ तीणी स्त्रीइं आपणउ हाथ तेह नर पुरुषतणइं कुस्तीबंधि घालइय अछइ 2 । तींणीं स्त्रीअं बोलइउं जउ कइसउ हूं जीवती हूंती सघलाइ शुभ रूडइ धर्म्मि सन्मइअ मिली हूंती अनइ हवडां तूरहइ स्वर्गलोक लेइ अछइ अनइ मूरहइ कइसा कारण नरकलोकइ लइं अछइं 3 ॥

२. पछइ ते पुरुष बोलिउ 4 । जेहे कारणतउ मइ उत्तमरइइं योग्यतरहइं भलापुरुषरहइं अनइ वाणज्यकरणहाररहइं अनइ दुर्बलरहइं प्रतिकृति प्रतिकार अनइ मान्यता कीधी मानउ दीधउं 5 । मइं सउमत भलां मत अनइ सूक्त भलां बोलिवां सुकृत भलां धर्म्म कीधा अछइ 6 । अनइं मइं ईअज्द ध्याया स्तुव्या अनइ देवतणी निंदा कीधी 7 । अनइं हूं उत्तमदीनइ माज्दईअस्नी दीनितणइं वेहेरइ कृतनिश्चय हूंतउ 8 ॥ अनइ तइं उत्तमधर्म्मवंत योग्यतम भला अनइ वाणज्यकरणहार अनइ दुर्बल अनइ हीन अगौरवित कीधा ईह इसारहइं मानउ न दीधउं 9 । अनइं तइ ईअज्दतणी निंदा कीधी देवदेवालां पूज्यां 10 । अनइ तइं दुर्म्मत विरूआं मत अनइ विरूआं बोलिवां अनइ दुःकृत पाप कीधा 11 । अनइ तूं आहर्म्मनतणी दीनतणइ विषइ अनइ देवतणइ वइषइ राक्षसतणइ वइषइ कृतनिश्चइनी दृढमन हूंती 12 ॥

३. पछइ ते नारी स्त्री बोली 13 । जउ जीवतां तू महारा सघला शरीरऊपरइ राजा ठाकुर हूतउ 14 । तु बुझीइ मूरहइं निग्रह कांइ न कीधउ अनइ उत्तमता सदाचारपणातणी सीषामण कांइ न दीधी जइम हूं उत्तमपणउं सदाचारपणउं करत 15 । हवडां मउं ऊपरइ एउ अन्याय अनइ निग्रहः करिवा न बूझीइ 16 ॥

४. पछइ ते पुरुष स्वर्गभुवनि गिउ अनइं ते नारी स्त्री नरकभुवनइ गई 17 । पण ते स्त्रीरहइं अंधारां अनइ दुर्गंधपणाटाली अनेरु बीजउ निग्रह नथी 18 । अनइ ते पुरुष स्वर्गलोकमाहि कलत्रतणइ अणशीषविं करी ईअज्द आगलइ लाजइउ रहइउ 19 ॥

[२६]

१. पछइ मइ तींह स्त्रीतणा आत्मा दीठा जीहं स्त्रीतणी बिहुं आंषिमाहि काष्टमय पीला घाल्या अछइ 1 । अधोमुखा हेठइ मउहइ एक पगइ ताणीइ अछइ 2 । अनइ तींहतणे मुखिकरी कांनिकरी अनइ नासिकाकरी डांस अनइ मसां सदैव निरंतर शरीरमांहि पइसइ अछइ 3 ॥

२. मइ पूछइउं जउ ईह स्त्रीतणे तनु शरीरइ कइसउं महापाप कीधउं जीणइ पापकरी आत्मारहइ इसउ भारतर दोहइल नइग्रह कीजइ अछइ 4 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 5 । जउ ए तींह पापइणी स्त्रीतांणा आत्मा जेहे स्त्रीए नर पुरुषतणा समय अवसर अनइ शयन स्थानक विणासइयकीधां हूता 6 । अनइ भर्त्तारतणइ शरीरइ आबाधा दूहवण करती 7 ॥

[२७]

१. पछइ मइ तीह पापइणी स्त्रीतणा आत्मा दीठा ये स्त्री उत्तान ऊताणी नइक्षइत्त लांपीइ अछइ 1। अनइ तींह स्त्रीतणा शरीरमाहइथकु लोहनु सीहु लोहीसरसउ नीकलइ अछइ 2। अनइ तनु शरीरऊपरइ प्रक्षेपीयइ लांपीअइ अनइ वलीवलतउ ताणीइ अछइ 3। अनइ तींह स्त्रीतणा मुख अनइ नासिका माहिथकु अंगुलतणइं धोवपणइ जाडउं देवउंतणउं अनइ राक्षसतणउं वीर्यउ अतइहइ दुर्गंधउ अनइ अतहइ मइलउं सदैव नइरंतरु वहइ अछइ 4॥

२. मइ पूछइउं जउ ईह स्त्रीतणे तनउ शरीरे कइसउं पाप कीधउं जउ आत्मारहइं इसउ दोहइलउ नइग्रहः कीजइ अछइ 5॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द् बोलइया 6। जउ ए तीह पापइणी स्त्रीतणा आत्मा जे भर्त्तारमाहइ नैत्री द्रोह कीधउ 7। अनइ भर्त्तारतु वइभइन्न जऊई थई रही हूती 8॥

[२८]

१. पछइ मइ तीह मनउष्यतणा आत्मा दीठा जीहरहइं साप सदैव नइरंतर गलइं अछइ अनइ सदैव नइरंतर खाइं अछइं 1। अनइ तींहं मनुष्यतणां वइहुं लोचन बेहू आंपइ दांस सदैव भेदइं अछइ 2। अनइ तेहतणी जीभमाहइ लोहडानु पीलउ नइहइत घालिउ अछइ 3॥

२. मह पूछइउं जउ ईह मनुष्यतणइ तनु शरीरइ कइसउं दुकृत पापउ कीधउं जीणइ पापइकरी आत्मारहइं इसउ दोहइलउ नइग्रहः कीजइ अछइं 4॥

३. पुण्यात्मकः श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 5। जउ ए तींहं पापी मनुष्यतणा आत्मा जेह अनेरां पुरुपतणी कुलस्त्री विप्रतारी धूर्त्तीनइ मोही कीधी अनइ भर्त्तारइतउ विभिन्न जऊई कीधी 6॥

[२९]

१. पछइ मइं तीहं स्त्रीतणा आत्मा दीठा जे स्त्री आपणउं रज रुधिर रितुसमयतणउं लोही सदैव खाइं अछइं 1॥

२. मइं पूछइउं जउ ईहं स्त्रीतणे तनउ शरीरइं कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापिकरी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइं 2॥

३. पुण्यात्मक श्रोशः अनइ आदर ईअज्द बोलइया 3। जउ एह तीह पापिणी स्त्रीतणा आत्मा जेहे स्त्रीइ रजरइतु समय रक्ततणी रक्षा न कीधी 4। जेहे स्त्रीइ जलमूर्त्ति अनइं वनस्पतिमूर्त्ति अनइ अग्नि अनइ पृथ्वी आवाधी दूहवी 5। अनइं जेहे स्त्रीइ ऊपरी आकासि तारा चंद्र सूर्यादिक जोइया 6। अनइं गाइ अनइ पशु ढोर अनइं चतुष्पदादिक आपणइं रितुतणइं रक्ति विलिप्त लीप्यां कीधां परठ्या 7। अनइ मुक्तात्मा भला पुरुष रजि रितुरक्ति करी मलिन कीधा 8॥

[३०]

१. पछइं मइं तींह स्त्रीतणा आत्मा दीठा जींह स्त्रीतणी दसइं आंगुलीथकुं पइरौ सदैव नींसरइं अछइं 1। अनइ ते स्त्री सदैव नइरंतर मूठइं करी खाइ अछइं 2। अनइ तींह स्त्रीतणइं विहुं आंषि कीडा अनइ पिरू सदैव आवइ अछइं 3॥

२. मइं पूछइउं जउ ईहं स्त्रीतणइं तनु शरीरइ किसउं पाप कीधउं जीणइं पापइकरी आत्मारहइं इसउं दोहइलउ निग्रह कीजइ अछइं 4॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 5। जउ एह तींह दुग्रतिमती पापिणी स्त्रीतणा आत्मा जेहे स्त्रीइ आपणां मुख उत्क्षित ऊफरां कीधां अनइं अनेरातणा केश आपणा शृंगारतणइं कारणइं धरइया रापइया अछइं 6। अनइं मनुष्यतणां लोचन बांधियां 7॥

[३१]

१. पछइं मइं तीहतणा आत्मा दीठा जे एक पगइ अधोमुख हेठइं मुहइं अवलंबइया वलगावइया अछइं 1। अनइ तेहतणां हीआमाहइ सदैव नइरंतर कातरीसउं हणीइं मारीइ अछइ 2॥

२. मइं पूछइउं जउ ईहंतणे तनु शरीरइ कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापइकरी आत्मारहइं इसउं दोहइलउं नइग्रह कीजइं अछइं 3॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइं आदर ईअज्द बोलइया 4। जउ ए तीह दुर्ग्रतिमंत मनुष्यतणा आत्मा जेहे पशु ढोर असदाचारपणइं करी मारइया 5॥

[३२]

१. पछइं मइं तीहं दुर्ग्रतिमंत पापीतणा आत्मा दीठा जेहरहइं गाइ सदैव शृंग सींगइकरी मारइ अछइं 1। अनइ ऊताणा हीआ अनइं उदर ऊपरइ पाग मऊकइं अछइं 2। अनइं हाड भांजइं अछइ 3॥

२. मइं पूछइउं जउ ईंहतणे तनु शरीरे कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापइकरी आत्मारहइं इसउं मोटउं दोहइलउ नइग्रह कीजइ अछइं 4॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 5। जउ एह तींह पापी मनुष्यतणा आत्मा जेहे धान्यकण मलतां गोवलदतणां मुख बांधइयां हूतां 6। अनइं जेहे उष्णकालइ ऊन्हालइ गोवलदरहइं उदक न दीधउं त्रइसइ भूषइं पीडइयां थकां कार्य नइउधियां जोत्रियां 7॥

[३३]

१. पछइं मइं तेह मनुष्यतणा आत्मा दीठा जीहंतणे हाथइ अनइं पागइ च्छेद दीधउं अछइ 1। अनइं अधोमुख हेठइं मउहइं पाडइया अछइ 2। अनइ तेह अतइभारे पाहणु पूठइकरी वहइ अछइ 3॥

२. मइं पूछइउं ईहतणे तनु शरीरइ कइसउं पाप कीधउं जीणइं पापइकरी आत्मा रहइं इसउं दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइ 4 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइं आद्र ईअज्द बोलइया 5 । जउ ए तेह दुर्ग्रतिमंति पापीतणा आत्मा जेहे चतुष्पद ढोर मोटइं कार्यइ आइयसइयां नउधियां 6 । अनइं अतइहइंभारे भारइकरी भारइया कीधां 7 । अनइ पाद्य खाइवा निकृष्ट विरूआं कीधां 8 । अनइं तींह पशु ढोररहइं दूबलपणइ छेद हूइं हूतइ कार्यपापइ न रापयां अनइ ऊपध पण न कीधां 9 ॥

[३४]

१. पछइं मइं तींह स्त्रीतणा आत्मा दीठा जेहतणा मध्य उद्र ऊपरइ सापकरी जाजांण पेट तांजाण निबद्ध बाधीइं अछइं 1 ॥

२. मइं पूछइउं जउ ईहतणे तनु शरीरे कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापइकरी आत्मारहइं इसउं दोहइलउं निग्रह कीजइ अछइ 2 ॥

३. श्रोश पुण्यात्मक आद्र ईअज्द बोलइया 3 । जउ ए तेह पापइणी स्त्रीतणा आत्मा जे स्त्री केशत्रोटनादि शोकमाहि ऊभी रही थाकी 4 ॥

[३५]

१. पछइं मइं तींहीं स्त्रीतणा आत्मा दीठा जे स्त्री दांतइकरी आपणउं स्तन सदैव विलपइं घसरडइ अछइं 1 । अनइ तेहे स्त्रीतणा बेहू पाग शीसाधातु ऊपरि तापवइया धरइया अछइं 2 । अनइ श्वान उद्र पेट वइभेदइ फाडइ अछइं 3 ॥

२. मइं पूछइउं जउ एह स्त्रीतणे तनु शरीरे कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापइकरी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइ 4 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइं आद्र ईअज्द बोलइया 5 । जउ ए तेह पापिणी स्त्रीतणउं आत्मा जेहे रजस्वलाथकीहूती खाद्य भोजन सज्ञकरी पुण्यात्मा पुरुपयोग्य दीधां 6 । अनइं जेहे स्त्रीइं राक्षसी विद्या पूछी 7 । अनइं उद्क पाणी अनइ वैश्वानर वनस्पती अनइं पृथ्वी अनइ पुण्यात्मा पुरुषयोग्य आबाधा पीडा कीधी दूहवण कीधी 8 ॥

[३६]

१. पछइं मइं तेहे स्त्रीतणा आत्मा दीठा जे स्तनकरी लोहडानु पर्वत सदैव नइरंतर पणइ अछइ 1 । अनइं तेहपर्वतणइ बीजइ पासइ बालक सदैव रुदन करइ अछइं 2 । अनइं सदैव बुंब आवइ अछइं 3 । अनइं बालक माता न पामइ अनइ माता बालक न पामइं 4 ॥

२. मइं पूछइउं जउ एह स्त्रीतणइ तनु शरीरइ कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापइ करी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइ 5 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 6। जउ ए तेह पापइणी स्त्रीतणा आत्मा जेहे स्त्रीरहइं आपणा पुरुषनुं गर्भ न हूउ अनइ बीजा पुरुषकन्हइं जाइं तणइं गर्भ रहावइउ 7। अनइं जे स्त्रीइ आपणपारहइं आधान पाडीनइ छोरू मारी तणइं इसउं बोलती जउ अमरहइं आधान नथी गर्भइणी नहीं हूती 8 ॥

[३७]

१ पछइं मइं एक मनुष्यतणउ आत्मा दीठउ जेहतणी जीभ वाढईइ अछइं अनइं लोचन आपइं उपाडीइं काढीइ अछइं 1। अनइं एक पग नरकमाहइ अवलंबइउ अछइ झउंबावइउं अछइं 2। अनइ लोह धातुतणी फणि काकसी करी आपणउं माथउं अनइ शरीर पसरडइ अछइ 3 ॥........ईं पातु नथी

[३८]

१. ....

२. मइं पूछइउं जउ ईंहतणे तनु शरीरइ कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापइकरी आत्मारहइं इसउं दोहइलउ निग्रह कीजइ अछइ 1 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइं आदर ईअज्द बोलइया 2। जउ ए तेह पापीतणा आत्मा जेहे तोलां अनइं माप प्रमाणा हीन ऊणा कीधां 3। अनइ माणउसमांहि कांई थोडुं वीकइउं 4 ॥

[३९]

१. पछइं मइं एक स्त्रीतणउं आत्मा दीठउ जेह स्त्रीतणी जीभ वाढीइ अछइ लोचन-आंपइ दहावीइ अछइं 1। अनइं लोहधातुतणउ पीलउ मऊखमाहि निहित ठोकइउ अछइं 2। अनइ कीडा सदैव माथउं अनइ मुख खाइं अछइं 3। अनइ आपणउं शरीर टाहरइ दांतकरी मांस धरी अनइ मास सदैव पाइ अछइं 4 ॥

२. मइ पूछइउं एह स्त्रीतणइ तनु शरीरइं कइसउं महापाप कीधउं जीणइं पापिकरी आत्मारहइं इसउं दोहिलउं निग्रह कीजइ अछइं 5 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोष अनइं आदर ईअज्द बोलइया 6। जउ ए तेह पापिणी स्त्रीत-णउं आत्मा जे स्त्री जीवती अवस्थां शाकनीतणी विद्यां पापकर्म करती हींडी 7 ॥

[४०]

१. पछइ एक स्त्रीतणउं आत्मा दीठउ जे स्त्रीतणी जीभ सदैव ऊपाडीइ अछइ 1 ॥

२. मइं पूछइउं जउ ईंहतणइ तनु शरीरइ कइसउं पाप कीधउं जीणइं पापइकरी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइ 2 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 3। जउ ए तेह पापिणी स्त्रीतणुं आत्मा जे जीवती हूंती तीक्षणजिव्हा हूई विरूउं बोलिती 4 ॥

[४१]

१. पछइ मइं एक स्त्रीतणउं आत्मा दीठउं जे स्त्री आपणी नस अनइ मांस आपणउं सदैव निरंतर पाइ अछइ 1 ॥

२. मइ पूछइउं जउ एह स्त्रीतणइं तनु शरीर किसउं पाप कीधउं जीणइ पापिकरी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइं 2 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 3 । जउ एह तेह पापिणी स्त्रीतणउ आत्मा जे स्त्री जीवती हूंती अनेरातणी लक्ष्मी चोरी अर्थ चोरइउ 4 । अनइं जीं खाद्य भोजन भर्त्ताररहइं कीधउं तीं भोजन खाद्य अनेरा कुणहूं योग्य दीधउं हूतउं 5 ॥

[४२]

१. पछइ मइं एक स्त्रीतणउं आत्मा दीठउ जे स्त्रीतणा हाड सदैव नइरंतर दहीइ अछइं 1 । अनइं सदईव उदर पेट फाडीइ अछइं 2 । अनइ रोटी वसा शुनक कुडीरहइं दइ अछइ 3 ॥

२. मइ पूछइउं जउ एहतणे तनु शरीरइ किसउं महापाप कीधउं जीणइ पापिकरी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइं 4 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश आदर ईअज्द बोलिया 5 । जउ एह तेह पापिणी स्त्रीतणउं आत्मा जीणइं जीवती हूंती विस तैल समारी धरिउं हूतुं 6 । अनइ माणउसरहइं विष खाइवा दीधउं अनइं तेल माणउसरहइं विलेपइवा शरीर लाइवा दीधउं 7 ॥

[४३]

१. पछइ मइं एक स्त्रीतणउं आत्मा दीठउं जेह स्त्रीतणी उपस्छा योनि लोहधातुतणइं वपु शरीरइं विभिन्न भेदइं करइं अछइं 1 । अनइ वपु शरीरि निवेसइं 2 । अनइ वलीतनइ तनु शरीरिं अनइ उरु उष्णेतर टाढि मूंकिवा वांछइं अछइं 3 ॥

२. मइ पूछइउं जउ एह स्त्रीतणे तनु शरीरि किसउं पाप कीधउं जीणइं पापिकरी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइं 4 ॥ ·········ई पाजु नथी

[४४]

१. ··

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइं आदर ईअज्द बोलइया 1 । जउ ए तेह पापिणी स्त्रीतणउ आत्मा जे स्त्री पृथ्वीमाहि जे उत्तमशील सदाचारवंत निर्वाण ज्ञानी मनुष्य तेह पुरुषतणी कलत्र भार्या हउई हूंती 2 । अनइ जे स्त्री आपणा भर्त्तारतणी प्रीति भांजीनइं जे पुरुष दुष्टशील दुराचारीउ पापकर्म्म करणहारु हूतु तींणइ पुरुष सरइसी सूती हूंती 3 ॥

[४५]

१. पछइ मइं एक स्त्रीतणउं आत्मा दीठउ जेहे स्त्रीतणी उपस्छ योनइ मार्ग्रेतउ सर्प्प साप उपानकरी तनु शरीरमाहि जाइ मुखिकरी आवइ नींसरइ अछइ 1 ॥

२. मइ पूछइउं जउ एह स्त्रीतणइं तनु शरीरइ किसउ पाप कीधउं जीणइं पापिकरी आत्मारहइं इसउं दोहइलउ निग्रह कीजइ अछइ 2 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 3। जउ ए तेह पापिणी स्त्रीतणउ आत्मा जीणी स्त्रीइं पुइतूअद्‌थ इसइ नामइं पुण्य विणासउ 4 ॥

[४६]

१. पछइ मइं एक स्त्रीतणउं आत्मा दीठउ जे स्त्री लोहधातुतणी कांकसीकरी आपणउं अंग शरीर अनइ मुख सदईव घसइ अछइं 1। अनइ जे स्त्री स्तंनिकरीतनि लोह धातुतणउं पर्वत सदैव पणइ अछइं 2 ॥

२. मइ पूछइउं जउ एह स्त्रीतणइ तनु शरीरि किसुं पाप कीधउं जीणइ पापिकरी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइ ३ ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 4। जउ ए तेह दुर्श्रतिमती स्त्रीतणउं आत्मा जे जीवती थकी हूंती पृथवीमाहि लोभतणी इच्छां वांच्छां पापकर्म्मिणी आपणा वालकरहइं क्षीर दूध नही दीधउं 5। हवडां सदैव बूंब पाडइ अछइं जउ पडपि जांजाण एह पर्वत पणउं पछइ तुझरहइं क्षीर दूध दिउं 6। जी दूध जीवितावस्छां न दीधउं 7। अनइ जांजाण सवोस्छान अनइ तनु शरीररहइं अक्षत्व तांजाण ए स्त्री एउ पर्वत पणइ अछइ पुण तेह वालकरहइं न देषइ 8 ॥

[४७]

१. पछइ मइ एक मनुष्यतणउं आत्मा दीठउ जे मनुष्य एक लाकडइ अधोमुख हेठइ मुहइ वलिगाविउ अछइ 1। अनइ तेह मनुष्यहेठइं निकृष्ट गंध दुर्गंध धूम धूं करइ अछइं 2 ॥

२. मइ पूछइउं जउ एहतणइ तनु शरीरि किसउं पाप कीधउं जीणइ पापिकरी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइ 3 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 4। जउ एउ तेह दुर्श्रतिमंततणा आत्मा जीणइं मनुष्यि जीवइतावस्छां जीवतां हूतां रजस्वला स्त्रीसरसउं संभोग मेलावउ कीधउ 5 ॥

[४८]

१. पछइ मइं एक मनुष्यतणउ आत्मा दीठउ जेह मनुष्यतणउं शरीर तांब्र धातुतणी हांडलीमाहि घालिउ अछइ 1। अनइ एक पाग हांडली बाहरि अवलंबिउ झउवावइय अछइं 2। अनइ अपर बीजां अंग सदैव निरंतर पचीइ रांधीइं अछइं 3 ॥

२. मइ पूछिउं जउ एह मनुक्षतणइं तनु शरीरिं कइसउं पाप कीधउं जीणइं पापिकरी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइं 4 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 5 । जउ ए तेह पापी मनुक्षतणउ आत्मा जे मनुष्य जीवितावस्थां जीवितु थकु हूतु सगलइं शरीरकरी पाप कर्म्म करणहार हूअ हूतुं 6 । जउ एक पगइकरी तृण धान्यतणउं पूलउ गाइरहइं पाइवा दीधउं हूतु 7 । जे मनुष्य हल वाहीउ हल पेडणहार हूउ 8 ॥

[४९]

१. पछइ मइ एक मनुष्यतणउं आत्मा दीठउ जेह मनुक्षतणी जीभ च्छेदीइ वाढीइ अछइ अनइ मस्तक माथातणइं केसकरी आकर्षीई ताणीइ अछइ अनइ कृच्छतणा केश एक लाकडइकरी आमलीइ अछइं 1 ॥

२. मइ पूछइउं जउ एह मनुष्यतणइ तनु शरीरइं कइसउ पापकीधउं जीणइं पापिकरी आत्मारहइं इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइ अछइं 2 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्दः बोलइया 3 । जउ ए तेह पापी मनुष्यतणउ आत्मा जीणइं बीज अपहरीनइं इसउं बोलइयुं जउ बी वाविउं पुण न ऊगइउं 4 । अनइ पृथवी अनृत कूडी कीधी 5 ॥

[५०]

१. पछइ मइं एक नर पुरुष अनइ एक स्त्रीतणउं आत्मा दीठउ जेह पुरुष अनइं स्त्रीतणी जीभ सदैव निरंतर च्छेदीइ वाढीइ अछइं 1 ॥

२. मइ पूछइउं इं बइहउंतणइ तनु शरीरइ कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापिकरी आत्मारहइं इसउ दोहइलउ निग्रह कीजइ अछइं 2 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 3 । जउ एउ आत्मा तींह पापीतणउं जेह पुरुषइ अनइं नारी स्त्रीअं जीवितावस्थां जीवतां असत्य कूडउं अणछतउं घणउं बोलइउं 4 । अनइं आत्मा जीव कूडउ कीधउं 5 ॥

[५१]

१. पछइ एक स्त्रीतणउं आत्मा दीठउ जे स्त्री शिर माथाऊपरइ च्छेदइ वाढइ अनइ पाइं अछइ 1 ॥

२. मइ पूछइउं जउ एह स्त्रीतणइं तनु शरीरइं कइसउं पाप कीधउं जीणइं पापिकरी आत्मारहइं इसउ दोहइलउ निग्रह कीजइ अछइं 2 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोशः अनइ आदर ईअज्द बोलइया 3 । जउ एह तेह पापिणी स्त्रीतणउं आत्मा जीणइं स्त्रीइं जीवितावस्थां जीवती थकी मुखतणी त्वचा पालइ प्रभूत घणी ऊपाडी हूती 4 ॥

[५२]

१. पछइ एक स्त्रीतणउं आत्मा दीठउ जेहे स्त्रीरहइं केटलाएक हेटइ नरकमाहइ लइं अछइं 1 ॥

२. मइ पूछइउं जउ एह स्त्रीतणइं तनु शरीरइ कइसउं पाप कीधउं जीणइ पापिकरी आत्मारहइ इसउ दोहिलउ निग्रह कीजइं अछइं 2 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 3 । जउ ए तेह पापिणी स्त्रीतणउं आत्मा जे जीवतावस्थां जीविती थकी विहिता पाणीमाहि घणउं वइठी हूंती 4 । अनइ जे स्त्री उदक पाणिरहइं अनइ अग्निरहइं अनइ वनस्पतीरहइं अनइ पृथवीरहइं घणी पीडा दूहवण कीधी 5 ॥

[५३]

१. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द आगलइ थका आगलइ आघा चालया 1। पछइ हूं आदर ईअज्दपूठइ चालइय 2 । मइं दीठउं तीउं जीउं घोरांधकार नरकतु बीहामणा अंधारा नरकतु बोलइय अछइ 3 । माहारइ मनइं इसउं जाणउं जउ साचइ एक कूउ जेउ एक लाष भाला जेवडउं नीचउ अछइ ऊंडउ अछइ 4 । महारइ मनइ इसउं मानिउं जउ जेकहमइं साचइ पृथवीमाहइ थकां सगलाइ सूकां काष्ट लाकडां अग्नि ऊपरि मूकीइ पउण तोए घोरा उंधकार नरकमाहि एक मूंठी प्रमाण दीप्ति तेज न हउइ 5 । अथवा अंगूठाथकउं नषजाण दीप्ति तेज उजऊआलउं न हउइ 6 । अनइ महारइ मनि तिहांतणी दुर्गंधि विरूउं गंधति इसउं मानइउं किल साचइं जेकमइं सप्तद्वीपावती पृथवीमांहिथका जे सउगंध सउरहां वस्त्र अग्नि ऊपरि निक्षेपीइ घालीइं जेकांइं पृथवीमाहि सउगंध धूपणउं अछइं तींहतणउं परिमल कीजइ पुण तेह घोरांधकार नरकमाहि एतलउ गंध परिमल गंध न हुइ जेतलउ कर्ण कानतणा मूलथकुं नासिका नाकजाण आवि इसउं विरूउं गंध नरकमाहि अछइ 7 । अनइं जिम घोडाना पूंछइना केश करीनइं तिम तेह अंधकारमाहि दुर्गतइमंतइ पापीतणा आत्मा गाढा बाधइया अछइं तेह केशवडइ जांगलइयां अछइं ऊपरि घोडा फेरवीइ अछइ 8 । तोइ तेह आत्मामाहि एकु आत्मा बीजा आत्मारहइं केथउ नथी देषतउ नरकमाहि अछइं पुण एक एकरहइं निग्रह कष्ट नथी देषता 9 । एकतणी बुंब बीजउ सांभलइतु नथी 10 । अनइ सहूकोए इसउं जाणइं अछइं जउ एह घोरांधकारमाहि साचि हूं एकलउं अछउं 11 । अनइं तेह नरकमाहइ अंधारइकरी अनइ दुर्गंधपणइकरी अनइं क्षद्र जंतु दुष्ट प्राणीतणइ पाइवइकरी दुर्गतिमंत पापीरहइं इसउ दोहइलउ नइग्रह अछइ 12 । अनइ जिम जे तेह नरकमांहि पांचि दिहाडा गइया वऊंव पाडइ अछइं 13 । जउ अजी नव वर्ष सहश्र संपूरां न थाइ जइम एह नरकथकां ऊफरा प्रक्षेपीइ ऊफरा लीजइं 14 ॥

[५४]

१. पछइ मइं तींह दुर्गतिमंत पापीतणा आत्मा दीठा जींहं पापीरहइं घणा प्रकारइ घणी परी नवनवा निग्रह कीजइं अछइं 1 ॥

२. मइ पूछइउं जउ ईहतणे तनउ शरीरइ किसां किसां महापाप कीधां जीणइ पापिकरीनइं आत्मारहइं इसा मोटा दुःसहतरा दोहिला निग्रह कीजइं अछइं 2 ॥

३. पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द बोलइया 3 । जउ ए तींहं मर्ग्रर्ज्जानी पूनी दुर्ग्रतिमंत महापापीतणा आत्मा जे जीवितावस्छां जीविता थकां महापाप पून कीधां हूंता 4 । अनइं जेहे मनुष्यइ पुण्यात्मा पुरुष अनइं अग्नि बहिराम आतश हणइउं विणासइउ न मानिउ 5 । अनइं जेहे मनुष्यइ नदी प्रवाहतणी अनइं बीजाइ जलस्छानकतणी सेतु पाली भाजी हूंती 6 । अनइं जीणइ मनुक्षि असत्य कूडी साक्षी दीधी हूंती 7 । अनइ जेह मनुक्षि जल सूसूआरइं अनइ अहुरमज्द स्वामीतणी अनेरी सृष्टी हणी मारी हूंती 8 ॥

[५५]

१. अनइं मइं जीह मनुक्षरहइं राक्षसइ पापकर्म्मीए कीजता अनेरा घणा नवनवा निग्रह दीठा 1 ॥

२. पछइ मइं तींह दीठउं जउ आहरम्मेन दुर्ग्रतिमंति पापीरहइं उपहास्यु हसवउं अनइ अनुकरण करइ अछइं 2 । अनइं आहाम्मेन तींह पापीयांरहइं इसउं बोलइउं जउ तमहइं अहुरमज्दतणउं धान्य पाई महारुं काज किसा कारण कीधउं 3 । अनइ महारउ आदेश कीधउ 4 । जउ तह्मइ आपणउ जेउ दादार स्वामी अहुरमज्द नही ध्याउ नही स्तविउं अनइ कामकाज महारुं कीधउं 4 । तउ हवडां तहमइं तेह आपणां कीधां कर्म्मतउ निरानंदतां मनमाहइ विषाद दोहइलउं धरतां एउ स्वामीतणउं निग्रहरूपीउ प्रासाद शवोथांनजाण पतिगरु 5 । जेउ आहारम्मेनरहइं आराधइ तेह ऊपरइ स्वामीतणउं प्रसाद नरक हउइ 6 ॥

[५६]

१. पछइ आदर ईअज्द मउझरहइं हाथइ धरी चालइय 1 । अनइं हूं आदर ईअज्दइं अहुरमज्द स्वामी आगलइ धरइउ लीधउ ॥

२. पछइ दादार स्वामी अहुरमज्द बोलइय 3 । जउ अहो अर्द्दाग्वीरा पुरुष मज्दईअस्नतणा दूत ईहां किसा कारण आविउ अछइ 4 । जेह कारणतउ तेअ जेउ तींणइं तींणइं आववा पामइउ अछइं 5 ॥

३. जउ मइं अर्द्दाग्वीरा पुरुषइ तेह स्वामीतणउं वचन सांभलइउं 6 । तेह स्वमीतणउं वपु शरीर जोइवा शक्त समर्थन हूउ 7 । पछइ मइं जानू गूठणमहि जाग नमतइं थकइं स्वामीरहइं प्रणाम नमस्कार कीधउ 8 । पछइ हूं बोलइउं 9 । जउ हूं गुस्तास्प राजां पाठवइउं अछउं 10 । जउ तू वलवंत जरथुश्र आगलि जा किल साचइ जीउं अहमइ जीवइतावस्छा कांइ पुण्य करुं अछउं न जाणउं जउ तीं पुण्य अछइ अथवा नथी 11 ॥

४. पछइ साचइ अहुरमज्द स्वामी बोलइय 12 । जउ देपाडउं एहरहइं तींउ जीउ सउकृतकर्म्मीयां पुण्यवंततणी कर्म्मता 13 ॥

५. पुण्यात्मकि श्रोशि अनइ आदर ईअज्दइं हूं हाथइ धरइउ 14 । अनइं चंदोर

पुहल सेतु मांचमांहि जातां सपाईआ हूआ 15 । अनइं जिहां रस्न सत्य अनइ मैत्रीलक्षण मइहइर ईअज्द अनइ आस्ताद ईअज्द वजयवंतु चक्रतणउ स्वामी ए सवे गरऊआ प्रचउरतर घणा ईअज्द समग्र सृष्टि ऊपरि वइठा अछइ 16 । अनइ ते सवे आकास पांहइ अधइक तेजवंत अछइ 17 । अनइं हूं तीह सवइहउ आगलइ लीधउ 18 ॥

६. पछइ ते सवे बोलइया जउ तीं‌उ बोलइ मनुक्षतणइ वेरहइ अनइ गाइतणइ वेरहइ पशुतणइ वेहरहइ अनइ पृथवी वनस्पती अग्नि जलतणइ वेहरहइ तिहां मनुक्षलोकमाहइं समाचारइउं कीधउं अछइं 19 । साचउं जउ वोलइ जउ जेह कारणतउ एह सत्यतु साचइ वोलइ ऊतरवा सकीइ 20 ॥

७. पछइ हूं सानंद हर्ष हूअ 21 । जउ मुत्कात्मातणी वृद्धइं साक्षि दीधी 22 ॥

८. अनइ तीणी साक्षिकरी हूं तेह सेतु पाजथकु उतरइउ 23 । जउ हूं तेह सेतु मांचतणउं मध्य विभाग पृथवीमांहि संप्राप्त हूअ जेह सेतुतणइ अधोविभागइ हेठइ नरक अछइं 24 । जउ पछइ मइं हेठउं जोइउं पछइ घोरांधकारमाहइ आहरम्मन अनइ देव अनइ देवी मइं दीठा 25 । अनइ तिम तिहां धूम समान नरकतु इसउं इतिहइ कालउं इसउं अंधकार अछइ तेह अंधारुं देषी मइ इसउं जाणइउं जउ साचइं पृथवीमाहइ जेतलां सूकां लाकडा अछइ तीं लाकडां सगलाए अग्नि ऊपरइ मूकीइ पण एतलउं थोडउ उद्योत तेज ऊजआलउं न हुइ जेतलउं कर्णमूल कांनतणा मूलथकुं नाशिका नाकजाण उजऊआलउं इउइ नही 26 । अथवा जेतलां त्रिणि आंगुल तेतलइ पण उद्योत न थाइ 27 ॥

[५७]

१. पछइ तेह दुर्म्रतिमंत पापीतणा आत्मा दीठा जे मनुक्ष तेह अंधकारतु हेठा आकर्षीइ ताणीइ अछइ नइम्नतर अतहइं नीचइं इतहइ तीक्ष्ण तीनहइंकरी हेठाली जइं अछइं जइसी ऊभी मूकी छउरी ऊफरउं अणी हेठउं मूल इसउं तीन्हउ मार्ग्र अछइ 1 । जउ ईणी पृथवीमाहि निकृष्टतर अतइहइं वइरऊउं अतइहइ मलइन मइलउं अनइ अतइहइं अन्याय जे वर्त्तइ तइहां नरकमाहइ सवइहऊं कुणहऊंरहइं सर्वदा तइसउ नइग्रह हउइ अछइ 2 । अनइ तइहां नरकमाहइं बीजरस असइं नामइं देव अतइहइ निर्द्दय निकर्कश अतइहइ मलइन अतइहइं अन्याईउ अतइहइं कुरूपदेह बीहामणउं आकर्षइ ताणइ अछइं 3 । अनइ तींह दुर्म्रतिमंत पापीतणा आत्मा वूंब पाडइ अछइं 4 । जउ जेकमहइ अहमइ पृथवीमांहइ जेउ आपणउ जातक जाइउ पुत्र बेटउ हणी मारीनइं शइर माथउं खाधउं हउइ अथवा मर्म्रजान पातकतणउं सहस्र कीधउं हउइ तउ एतु अन्याय निग्रह प्रभूततर अतइहइ घणउ अछइ जे निग्रह तिहां एह मार्ग्रमाहइ हुअ अछइ 5 ॥

[५८]

१. पछइ हऊं पुण्यात्मक श्रोशतणइ अनइ आदर ईअज्दतणइ साहायइं सखाइतकरी तेह प्रकृष्ट विरूआ मार्ग्रथकु चालइउ 1 ॥

२. पछइ मइं स्पितमतणा पुत्र बेटा पुण्यात्मतणउं अतहइं निर्म्मल अतहइं तेजवंत जइसउ सूर्य जइसउ चंद्र सतेज अछइ तइसउ जरथुश्रतणउं आत्मा दीठउ 2। जिसा वसंत समयतणा नवा पल्लवतणा अंकूरा तिसु श्रीमंत अतहइ रूडउ जरथुश्रतणउं आत्मा सोभइ अछइ 3। पछइ तीणइ जरथुश्रइं तेह तेजमांहइंथकइं आवी अनइ हूं विहउं बाहइ धरी गाढउ आलिंगउ साइं लीधउ 4। पछइ पुण्यात्मा जरथुश्र मूसरसउ बोलइउ जउ अहो अर्दाग्वीरा पुरुष मज्दईअस्नतणा दूत ताहऊं हृदय हीउं भलउं अछइ 5। अनइ जरथुश्र मुझप्रतइं इसउं बोलइउ जउ अहो आर्दाग्वीरा पुरुष चालइ जिम तूरहइं अहुरमज्द स्वामीतणउं तेज देषाडउं 6। अनइ गुरुतर गरूआ अमरतणां स्थानिकः देषाडउं 7। अनइं मुक्तात्मातणी बृद्धितणउं सन्नवेश स्थानक देषाडउं 8। अनइ जीउं स्वर्ग्रलोकिकरी समाधान रूडउं शुभ सुख अछइ तीउं देषाडउं 9। अनइ ते च्यार नदी देषाडउं जे नदी स्वर्ग्रलोकमाहइं मुक्तात्मातणइं कारणइ सदैव नइरंतर वहइ अछइं 10। एक नदी सलील पाणीतणी बीजी नदी आसवतणी त्रीजी नदी क्षीर दूधतणी चउथी नदी मधुतणी इसी च्यार नदी वहिस्त स्वर्ग्रमाहइं अछइं 11। अनइ मज्दईअस्नतणा आत्मातणा स्थानक ठाहर देषाडउं 12। अनइ तीउं स्थानक देषाडउं जीउं सउंदरतर अतहइ रूडउं मू जरथउश्रतणइं कारणइं कीधऊ अछइं 13। पछइं तीणइं जरथउश्रइं हूं हाथइं धरइउं 14॥

३. पछइं हूं ग्वह्मन असइं नामइ उत्तमसूर्त्ति आगलि प्रकृष्ट ढूकडउं अमिशास्पिततणइं वारइंकरी स्वर्ग्रलोकमाहि लीधउं 15॥

४. पछइ मइं तिहां तीउं तेतलउं तेज उद्योत अनइ तेजतणी शोभा दीठी जेवडउं तेज सूर्यतणउं अनइ चंद्रतणउं जेवडउं तेज हुइ 16। जउ जेह तेज आगलि पृथवीमाहिली सघलीइ दीप्ति कांति अतिहि थोडी वर्त्तइ 17॥

५. पछइ तेउ जरथउश्र पुण्यात्मक श्रोश अनइ आदर ईअज्द् प्रतिइं बोलइउ 18। जउ चालउ जीउं सुभ भलां स्थानक अनइ समृद्धि अनइ समाधान सुख जीउं स्वर्ग्रलोकइ मुक्तात्मातणइं कारणइ अछइ तीउं तीउं सहूए देषाडउं 19॥

[८९]

१. पछइ हूं पुण्यात्मकइ श्रोशइं अनइ आदर ईअज्दइं हाथइ धरइउ 1। पछइ हूं पुण्यात्मकइं श्रोशइं स्वर्ग्रलोकढूकडउ लीधउं 2॥

२. पछइ मइं तीउं स्वर्ग्रलोकतणउं तेज अनइं सुभ रूडउं अनइं समृद्धि समाधान अनइ नर्भयपणउं अनइ सुख अनइ सुगंधपणउं अनइ आनंदपणउं अनइ हर्ष दीठउ 3। अनइ ते च्यार नदी दीठी 4। अनइ तीउ सुगंध स्थानक अतिहइं रूडउं परिमल पूरइया ठाहार अनइं शुद्ध वस्त्र निर्म्मल वस्त्र दीठां जीउं मुक्तात्मारहइं प्रकट कीधां अछइं 5। अनइ सुवर्णमय सूनातणा ठाहार अनइ प्रभूत वृक्ष घणा रूंप अतिहइं सुतेज अतिहइं

घणा फल इसां स्छानिक दीठां 6 । इसा भला ठाहर वहिस्त स्वर्ग्रतणां देषी पछइं मूर-हइं पृथवीमाहि जीविवा वली आविवा काम अभिलाष न हूअ 7 ॥

३. अनइ गुरुतर अतिहिं गुरूआ अमर सरिसु बोलइय 8 । जउ जेकहमिइं तह्मारइ विचारइ आवि तु हूं एउ संपूर्ण्ण पूरइउ भलउभलउ उद्योतद्योत छांडी वलीतनि पृथवीमाहि जीविवा न जाउं 9 ॥

४. पछइ ग्वह्मन ईअज्द अनइ मुक्तात्मातणी वृद्धि स्पितमपुत्र जरथउश्र बोलइउ 10 । जउ हे अर्द्दाग्वीरा पुरुष ईणइ स्छानकइ आविवा ताहरु समय प्रस्ताव आविउ अछइ 11 । हे अर्द्दाग्वीरा पुरुष तूरहइं वलीतनइं जाइवा युकुं वूझीइ जउ तइं जीउं कांइ दूतपणउं दीठउं अछइ साचपणइ करी तीउं सह्नए मज्दईअस्नरहइं प्रकट करइं 12 । जउ अहो मज्दईअस्नु शुभ रूडां सुकृत पुण्य करु अनइ पाप विरूआं कर्म्म अनइ जूठां बो-लिवां म करु 13 । जउ जीउं सह्नए आपणा शरीररहइं रूडउं न भावि तीउं अनेरां मनु-ष्यसुं चित्त तिसुं विरूउं म करु 14 । शुभ रूडउं निश्चइं समाचरु करु 15 । जउ शुभ रूडउं कर्म्म कुणहूंकन्हिथकु अपहरी लेई न सकीइ 16 । जउ शुभ रूडउं कर्म्म सविहुं समयइ सविहुं प्रस्तावि वलीनइ हुइ 17 । जे तीवारि तनु शरीर ईणइं स्छानकि आवइ तीणइ प्रस्तावइ शुभ रूडउं आपणउं हुइ 18 । पुण्य धर्म्म समाचरु धर्म्म करु 19 । जेह कारणतु पुण्य धर्म्म अतिहइं उत्तम समृद्धि अछइं 20 । अनइ ते चयु वृद्धि संचय उत्तम भलउं जेउ पुण्य धर्म्म धर्म्मतणउं हुइ 21 । जेह कारणतु जेउ पुण्यतणउं कार्य करइं तेहतणउ तींउ पुण्य कोइ अपहरी चोरी लई न सकइ 22 । जउ जीकांइ सह्नए सुभ रूडउं करइं धर्म्म करइं तीं रूडउं पुण्य परलोक आवइ आपणपारहइं साक्षि-हुइ 23 । सविहुं कुणहूं सुमता भला चींतवणहारुतणउं आत्मा अनइ सुक्त भलाबोलण-हारतणउं आत्मा अनइ भलां सुकृत पुण्य करणहारतणउ आत्मा अनंत अक्ष तेजमाहइ वृद्धि समृद्धि सुख पामइं 24 ॥

NOTES.

Figures like 1. 3 refer to the chapter and section of the Old Gujerati version. In addition to the notes printed after the Sanskrit version Ervad Sheriarji had written other notes for the Gujerati, and they are quoted in brackets with his initials Sh. The word manuscript when not otherwise stated means the manuscript H_1. In the Ardâvîrâf of Hoshangji Haug and West a transliteration of the first three chapters of the present Pazand and Sanskrit texts is given at pages LXXVII to LXXXIII, and a translation of the Pazand by Haug at pages XII to XIV; this transliteration and translation are referred to as Haug's. The synonyms in the Gujerati text are collected at the end of the preface and in most cases not repeated in the modern Gujerati version in these notes. The preface may be referred to for further information about the old Gujerati. The abbreviations used are A. V. for Ardâvîrâf, Sh. Sheriarji, M. G. Modern Gujerati O. G. Old Gujerati, P. Pazand, S. Sanskrit, N. the notes after the Sanskrit version.

Heading—It consists of two sentences, the M. G. of the last part being "સર્વે જોઈ પાછો આવ્યો." It means "This (is) the book named Ardâgvîrâ. (He) after seeing heaven, hell, the other world, everything came back." The syllable before पुस्तक is तीं in the manuscript, but it is printed नीं following Sheriarjis transcription. See N. 1. In the manuscript the name of A. V. in Pazand usually occurs as Ardâ vîrâ.

1.1 and 2. See N. 1a, 2, and 5. The Sanskrit is not a proper translation of the Pazand, and the Gujerati of the Sanskrit. The M. G. of the Gujerati version is " સર્વ (સુકર્મવંત) સદાચારવંતને ઊત્તમ દાતારની માન્યતા છે. એ નિષ્પાપ ઊત્તમ માજદયસ્ની દીનનો વિચાર જાણવો." "All the virtuous have honour for (or belief in) the best Giver (God). That should be known as the opinion of the sinless, best, Mazdayasna religion". The Sanskrit is imperfect and means literally, "The name and honour of the best Giver and all the virtuous. Of this, the knowledge (or proclamation) of the best, pure Mazdayasna religion". Haug takes the first three sections to form one sentence and translates the P. "In the name and honour of the good creator of all those who behave well, and with the assistance and blessing of the good, pure religion of the Mazdayasnans the words of this narrative of A. V. are recounted". Haug has an "i" after Vahê, and so has the manuscript, although Sheriarji has transcribed it as "u" perhaps to bring it into accord with the Sanskrit. Possibly what the Pazand writer meant to say was "Through the name and honour of the good creator of all good beings may there be progress and glory for the good religion."

1. 3. See N. 3. and 4. महत्तरा may perhaps be meant to be a translation of the P. "Wazhâ" and not of "Mâdigân". The Gujerati गुरई (S. गुर्वी) is the translation of the S. महत्तरा "large." "They call that book (by the) name large A. V."

1. 4. The curious letter referred to in N. 6 seems to be part of the combina-

tion ञ struck out with two verticlal strokes at the top as usual in this manuscript. The section means "This book was made at the time (प्रस्तावि) at which king Gustasp accepted the best Mazdayasna religion from Ahurmazd".

1. 5 and 6. See N. 7 to 9.

1. 8. See N. 10. "Let us give him to eat the drug named Mangi."

1. 12. The Gujerati translation is incorrect. It refers to the अमरा (immortal) and गुरुआ (great ones) as two separate sets of beings, whereas the Sanskrit and Pazand refer only to one set "the great immortals", "the Ameshaspentas". This mistake is due to inattention to the different positions of the च (and) in Sanskrit, and the अनइ (and) in Gujerati, and mistakes due to the same cause occur in other passages also.

1. 15 to 17. M. G. વિશેષથી જાણે જે આ પુણ્ય જે અમે મજદયસ્નો કરીએ છીએ, તેછે અથવા નથી "In particular he should learn whether these good works that we Mazdayasnas do exist or not" (*i. e.* meet with their rewards or not). અમને જાણવાનું આણે, "He may bring us information." જો આ પુણ્ય છે, તો ઊજમ કરૂં; જો નહી, તો ન કરૂં, "If these good works exist we shall make exertion; else not." See N. 13.

1. 21. (Sh. પછિ અર્દાવીરાફ પુરૂપ તે વચન સાંભળી તેમજ ઊભો થયો, Then A. V. the man hearing that saying immediately stood up.)

1. 23 to 29. See N. 14 and 15. In 1.23 a negative like मा seems necessary before दिउ, and छइवइ is possibly a synonym for आस्फालइ. In 1. 24 तउ should be read with धर, मनोरथ धरतु meaning "holding wish" *i. e.* "willingly". M. G. "(બોલ્યો) જે જો તમારા મનમા વાંછા હોય તો એ મંગી ઓષધી ના દેવો, જ્યાંસુધી ધ્રુંગરો અફાલે (until they strike the rattle *i. e.* cast lots). જો ધ્રુંગરો મને આવે તો મનોરથ ધરતો જાઉં, તે પ્રદેશમાં પુણ્યવંત અને પાપીના આત્મા છે. આ દુતકાર્ય રૂડી પરિ નીપજાવું. (I will carry out in a good way this work of a messenger.) પછી ગુસ્તાપરાજા અને બીજા માજ્દયસનો સર્વે ઊઠયા અને આતશ કદહ સ્થાનકમાં (Sh. Shrine of the fire temple) આવ્યા. તે સર્વેએ સમવાય કરી (conjointly) ધ્રુંગરો અફાલ્યો. પછી ધ્રુંગરો અર્દાવીરાફ પુરૂપવિષે આવ્યો (fell to his lot).

2. 1. See N. 16 to 18. (Sh. તે સાતે બેહની. Those seven sisters).

2. 6. M. G. of the last part "આ આવું ના કરો."

2. 7. (Sh. एउ एकुजि, એ એકજ, This one only) is the supporter of the seven.

2. 9 to 11. "જેમ એક ઘર સાતખણું (Sh. Of seven beams or rooms) હોય. તે સાતે ખણ હેઠે વચમાં એક સ્તંભ કીધેલો હોય. જો તે સ્તંભ કઢાય તો સાતે ખણ પડે."

2. 16. તમારાં હાડ હુંડી તાણો, "May dogs drag away your bones." (Sh. હુંડી a dog. Compare લોખડી a fox.)

2. 22. Haug translates "will pray to the departed souls."

2. 23. सुंपणुं is M. G. સોંપવું "entrusting." The Pazand word is Andarj and Haug translates "I will make my will."

2. 24. दीघा is wrong. It should be दिउ "give." The Pazand, Sanskrit, and context all require this. The Gujerati translator has mistaken the Sanskrit imperative second person plural दत्त for the past participle दत्तः.

2. 26. (Sh. Went to his own shrine (થાનક) of fire).

2. 29. भक्षण should go with सरसी rather than with मधू (wine). The meaning seems to be "And in a vessel wine was put with the food" (or perhaps "for consumption" S. भक्षणाय).

2. 30. Haug transcribes "Awarê vastarg kard," and translates "(the sisters) dressed A. V. with other clothes." The manuscript reads "Awarê i vastarg." The Sanskrit is not clear and means literally

"The man A. V. enters under clothes." As the Sanskrit verb may also mean "sits upon," the Gujerati translator has written "The man A. V. sits down on a cloth."

2. 34. Haug translates the Pazand "vastarg" here as "a carpet."

2. 35. See N. 20. "And Ervads (priests of the rank Ervad) were appointed, and they recited the Gah (prayers for the dead)". Haug translates "And they instructed the Herbads intrusted with the place". The Gujerati second clause does not fit in with what follows.

2. 36. (Sh. सइरु पुहरि बइठा राषइ, સીરો (સીરાનો pillow?) પોહર બેઠા રાખે. They should keep guard over his bedding.) The Pazand and Sanskrit refer to "body", not "bedding".

2. 37. पाषलि फिरीनइ આસપાસ ફરીને, Turning round about."

2. 39. (Sh. जांजाण જ્યાંસુધી until, up to.)

3. 5. (Sh. जाणेकिरी જાણે કે As if).

3. 6. The last Pazand word is "Huram" "joyful". The last syllable of the S. उत्तमानन्देभ्यः is doubtful in H_1; it is transcribed स्य by Haug, and is स्यः in Lakshmidhar's manuscript; very possibly it was स्थः which would accord with the Pazand. Without the रहइं the Gujerati would mean the same. At present it means "He is making joy for (or to) the best", but what "the best" refers to is not clear.

3. 9. आगलि must not be taken as a postposition to एर्वद, but merely as an adverb "in front". The awkwardness arises from following the Sanskrit order for its equivalent पुरतः. For the Gujerati order it should have followed पुरुप, and the case-termination रहइं would then have been unnecessary; at present it is necessary in order to show that it was the Ervads who bowed to A. V. and not the contrary. Many like cases occur in the text.

3. 19. "Salutation from the happiness and peace which are for the pious in heaven." Haug transposes this into "from the pious in heaven who are in happiness and repose".

3. 21. The Pazand for the Gujerati "તાહરૂં હૃદય મિરૂંછે" is "Durust dil tho," "Thou art sound-hearted." For the same Pazand complimentary expression the words સુંદર, શુદ્ધ, ઉજલું are used in 4. 12, and ભલું in 4. 13.

3. 25. (Sh. તે સહુએ કહ્યું જે તે અમને કહે જે તેં સ્વર્ગલોકે અને નરકલોકે અને ચીનવત પુલમાંહે દીઠું. They all said 'Do tell us what you have seen in the region of heaven and in the region of hell and on the Chinvat Bridge').

3. 26. See N. 22. "Tell this truly, so that we also may know that which has been held at that time." Haug taking the Pazand word Grijamân as equivalent to Garodmân, one of the Parsi heavens, translates "So that we also may know of those who have possession of Garodmân".

3. 28. (Sh. હું ભુખ્યો અને તરસ્યો છું. I am hungry and thirsty).

3. 29. "First let there be (हु) food for the body, then do your questioning, and give order for work".

3. 31. See N. 24.

3. 32. (Sh. દરૂન ઈજ્યો Consecrated the sacred bread).

3. 34. "Sat to make the sacred offering" (or according to Haug "the sacred repast").

3. 35. (Sh. मौनु मूकुं બાજ મુકી He uttered the sacred formula of ceasing the sacred silence) with fragrant flowers and wine.

3. 36. (Sh. वपाणु कीधुं વખાણુ કીધી. Praised.) The Pazand means "Praise and thanks were given to Ahurmazd, the Amesha spentas, and Haurvatât and Amertât (the angels of water and plants)." The Pazand word for "thanks" Sipâs has by a false etymology been taken to mean "three (Si) guardings (Pâs)", and translated into Sanskrit as त्रिधाप्रहरक and Gujerati as त्रिहु पारि पुहर "guardings in three ways". The last expression has been explained as "worship by thought, word, and deed", and further "three times a day". (See the Sanskrit and Gujerati translations of and comments on the word Sipâsdâr in the Patet, and Ervad Sheriarji's comments thereon in Vol. I of this Series page 35 para 3, note 225, and preface page IV). Taking it that पुहराइत is the same as पुहर the Gujerati of this section means, "Then praise of the Lord Ahuramazd was made, and praise of the Ameshaspentas and angels, and "the guardings in three ways", and the angel (embodiment) of water and the angel (embodiment) of plants were praised."

4. 3. See N. 25. अछइ is a mistake for अनइ and the second आत्मा is superfluous. M. G. "ત્રણ અહોરાત્ર પુણ્યાત્મા શ્રોસ, ઉત્તમ માજદયસ્ની દીન, અને તે પણ જે પોતાનો આત્મા ઊસીસે બેઠા હતા." "For three days and nights, the pious Srosha, the best Mazdaysna religion, and he also who is (my) own soul were seated near my pillow."

4. 4. The Sanskrit is mistranslated. The S. means "He who is my soul utters the Mâthra speech." The Gujerati means "my and his souls utter the Mâthra speech."

4. 5. (Sh. चउथइ दिहाडि. ચોથે દહાડે. On the fourth day.)

4. 7. (Sh. જેઓ સોનાનું તરાજુ હાથે ધરે છે. Who holds golden scales in his hands.) ધર્યું છે is the exact translation of धरय अछइ.

4. 8. "Which angel Rasna releases the pious (from all suffering) and proclaims punishment for the wicked."

4. 9. See N. 26. फिन should be at the end.

4. 12. See note on 3. 21 above (Sh. તે આ સનીરૂ તે તું કાઠી મને ખાવા દીધી. You gave me to eat that which was watery (green) wood.) The words तीं तउं seem redundant; possibly some synonym for सनीरूं, such as नीलउं has been miscopied; see 4. 22.

4. 13. The epithet भउक्तकाष्ट "one who has eaten wood" is applied to Âdar the angel of fire.

4. 16. (Sh. તું વાક વચને કરી પીડિત મા થા. Do not thou be offended by speech.)

4. 17-20. તે સ્થાનમાં જ્યાં તુ કાઠી મુકતો ત્યાં હેઠે પાણી હતું. તે (so) આવ, તું તે પાણી દેખ, તે કાઠીમાનું (from the wood) જે કાઠી તેં મને ખાવા દીધી. મને (હું) હાથે ધર્યો (He caught me by the hand). મને (હું) તે પાણીના પ્રદેશમાં લીધો, જે પ્રદેશમાં પાણી સો ભાલા ઊંડઈમાં (સો ભાલાની ઊંચાઈએ) છે." The words पण पाप to अछइ represent nothing in Pazand or Sanskrit and seem out of place; they may mean "But the sin increases much (?)".

4. 21. अइसबोइ is the Parsi term for काष्ट and गंध "fuel and incense." The proper place of तइं "by thee" is in the second part of the sentence. The fuel got wet as there was water under it (4. 17). The Gujerati means "That angel Âdar said 'This is that water which water was under the fuel and incense; that (water) from inside the fuel and incense thou gavest to me angel Âdar to eat."

4. 22. The second part of this section

represents nothing in the Sanskrit or Pazand. It means "This should be well examined; take care not to (રખે) put green wood and incense. For him there is hell".

4. 24. स्वग्रं करीअनइ, M. G. સ્વર્ગ કરીને, "on account of heaven, for heaven." The meaning is "(Âdar said) 'Go forward. We become companions to thee for heaven. There is no obstruction (ખાડો ખાંચ) to going to heaven, and hell, and the Chinvat Bridge." There is no mention of obstruction in the Sanskrit or Pazand.

4. 25 (Sh. જેમ (જે) સ્વર્ગલોકની સમૃદ્ધિ (ઋદ્ધિ), સમાધાન, રૂડુ, અતિસુખ, ઊત્તમક્રીડા, રલીઆતપણું, અતિવિનોદ, ઊછવ રમત, અને સુગંધ-પણું તુને, આવ, દેખાડુ. Come, that I may show to thee heaven's prosperity (wealth), peace, good, much happiness, best sports, pleasure, much gladness, enjoyment, amusement, and sweet smell.)

4. 28. (Sh. विहच्यउ विहच्यउ, જાત જાતની, of various kinds). The Sanskrit differs slightly from the Pazand, and the Gujerati from the Sanskrit. The Pazand means "And the various punishments which the Devs (devils) inflict on the wicked magicians". The Sanskrit puts "and" between "wicked" and "magicians". The Gujerati means "which the Devs and magic (राक्षसी विद्या) inflict on the wicked".

4. 30. (Sh. शवोच्छान, શવોત્થાન; રિસ્તાખેજ Rising of the dead body, resurrection. मृतक उद्यातणा शरीरतणउं अक्षयत्वतणउं स्छानिकु, The locality of the imperishableness of the body risen from (after) death. आथइपणा, છે પણું, Eternal existence. अणछतापणा, ના-હસ્તીપણું, નાબુદ થવું, At last no-beingness, final uselessness).

The Pazand means "We (shall) show you the locality of the good (firm) believers in (Khûb Garois'nâ Ezh) Ahuramazd, and (in) the Ameshaspentas, and (in) the happiness in heaven, and (in) the suffering in hell, and (in) the happening (Budân) of the resurrection (Rastâkhez) and of the future body (Tan i pasîn), and (in) the existence of the angels, and (in) the (final) non-existence of the wicked devils (dêwân)." The locality to be shown is only that of the believers, and all the matters that follow are merely the subjects of their belief being governed by the preposition "in". The Sanskrit translation seems to mean the same, the ablative case being due to the Pazand preposition "Ezh" which in its ordinary meaning "from" is usually followed by the ablative in Sanskrit; the word भाव्य has been used as a noun in the sense of "happening" (Bûdan). The Gujerati translator seems to have thought that the localities of all the matters enumerated were to be shown, and hence has repeated the word स्थानिकु in connection with them although it does not occur in Sanskrit. He does not seem to have had the idea that the matters were to be subjects of knowledge or belief (प्रबोधनज्ञान). The last clause of the Gujerati beginning with जइम represents nothing in the Pazand or Sanskrit and means "so that thou mightest tell on the earth all that thou hast seen."

4. 31. The second अनइ is redundant.

4. 33. (Sh वांहइ साहिय બાજુએ પકડ્યો Caught by the arm).

4. 34. The Chinvat Bridge rests on the mountain Chakâti Daiti and below the bridge inside the earth is hell. The Pazand means "I was led forward to (Frâzh O) the Chakâti Dâiti, under the Chinvat bridge, into the desert (void)." The Sanskrit seems to mean the same, the word प्रकृष्ट being used for the P. Frâzh." The Gujerati अतिहि "much" is a mistranslation of the Sanskrit प्रकृष्टं in this place.

4. 37. (Sh. मइं इसउं जाणइय, મેં એવું જાણ્યું, I felt so.) The Gujerati means "From that land (of) hell a very terrible wailing and such shouting came and was heard, (that) on hearing that (जेउ literally "which") wailing I felt as if truly somehow (कइसउं) the seven-regioned earth had fallen to trembling."

4. 38. (Sh. जेडीवार, જેવાર જ્યારે, When. तेडीवार તેવાર, ત્યારે, Then.).

4. 40. (Sh. मुम लेसइ, મા લે, Do not take.)

4. 42. (Sh. म बिहसइ, માબિહસે, Do not fear.) The form बिहसइ seems to be the second person singular present indicative corresponding to the Sanskrit बिभेषि used for the imperative. लेसइ in 4. 40. seems to be of the same nature. The termination after कारण should be तउ, not तउं. जे कारणतउ means "because", M. G. કારણ કે, the relative form being due to the Sanskrit यतः. This adoption of relative forms to correspond to the Sanskrit is to be seen in many other places in this text. The M. G. of the section is "જે તું માબિહ, કારણ કે તને એ નરકના નિગ્રહનો ભય કોઈ કારે નહી હોય; જેમ તારૂં પાપ નરક દીઠાથી હોલઈ જાય." "Do not fear, because there is for thee no fear of the punishment of hell in any case; as your sin is extinguished by seeing hell." The last sentence represents nothing in Sanskrit or Pazand.

4. 43. (Sh. મને નિર્ભય કરીને નરકલોકમાં લીધો. અમે અસતાં (છતાં) તું રખે બિહતો "Having been made fearless, I was led to the region of hell. Whilst these we are, thou wilt not fear.) Such is the great suffering of hell". The last two sentences do not occur in the Sanskrit or Pazand.

5. 1. (Sh. पीडीइ अछइ, પીડાય છે, Are afflicted.) Chapters 5 to 52 are similar in form. In each A. V. sees one or more persons suffering certain punishments, asks the angels Adar and Srosh for what sin they are being so punished, and they reply describing the sin. The M. G. is ત્યાર પછી મેં ત્યાં નરકલોકમાં પાપીઓના આત્મા દીઠા, જે આત્મા, એકવારમાં કેટલાએ, હીમના કણે કરી અને ધૂળે કરી અને હીમના પાહાણેકરી ત્યાં બીહામણા અંધારા સ્થાનમાં પીડાય છે. "Thereafter I saw there in the region of hell the souls of sinners, who several at a time were (are) being afflicted by particles of snow, dust, and stones of snow in that fearful dark place."

5. 2. (Sh. મેં પુછ્યું, I asked.)

5. 3. (Sh. જે એઓના શરીરે કેવું) મહાપાપ કીધું જે પાપે કરી આત્માને અતિમહાભારી નિગ્રહ કરાય છે. "What great sin did their bodies commit, for which sin (such) very heavy punishment is inflicted on (their) souls." The word इसउ (such) wanting here is to be found in almost all the other chapters. The words used for sin are पाप, महापाप, पातक and दुष्कृत. The words used for qualifying the punishment are भारतर or महाभारतर "heavy", दुःसहतर, दोहिलउ or दोहेलउ "hard to bear," मोटउ "big", वीरूउ "bad", and गाढउ "thick." It may be noted that पाप is neuter and hence the adjectives and verbs agreeing with it have usually the Anusvâra over the termination उ, whereas in the case of the word निग्रह which is masculine the Anusvâra is absent. The few exceptions seem to be mistakes. The form ईहउंतणइ is rare and probably a mistake, the usual form being इहतणइ or एहतणइ, and the termination उ being usually employed for the nominative and accusative only.

5. 4. "The holy Srosh and Adar the angel say" (usually बोलइया, said). (Sh. એવો નિરોપ દેવા લાગા, They began to give such information.) The second sentence is not in the Sanskrit or Pazand and does not occur usually.

5. 5. See N. 28. ते seems redundant. तीहअं is a rare form, the usual being तींह or तेह. "(That) these are the souls of those sinners by whom the other world was not believed in".

5. 6. See N. 29., and also note on 3. 36. (Sh. અનસેપાસદાર થયા છે, "They have become ungrateful) towards the best Lord (God)" "As suggested by Sheriarji probably the Sanskrit translator had put the negative अ before त्रिधा, and it was miscopied as च. The Gujerati translation made from the mistaken copy does not contain the negative and so reverses the meaning. The Pazand "Andar Dâdâr" (towards God) was translated into Sanskrit अंतः स्वामिनो as in 7. 4. The Gujerati translator not seeing the connection has construed अंतः as "inside the land of hell."

6. 1. पूछऊं is a mistake for पछइ. The verbs mean "evacuate and swallow back."

6. 1. सहतर is a mistake for दुःसहतर.

6. 5. The Pazand means "who uttered profane (Anâst) speech and falsehood." The Sanskrit means the same. The Gujerati means "who made true speech false."

6. 6. (Sh. પ્રતારવા (ધૂતવા) હિંડતા હતા, They were going about to cheat.)

7. 1. (Sh. तीअंह, તે, They. साप पाइं अछइं, સાપ ખાયછે, Snakes eat) and "swallow."

7. 4. (Sh, अंतर्मध्ये, અંદર મધ્યે, Inter, about उलचणाहार हऊआ, "They became spies of (?), They looked down upon (?)." The original Pazand Nigerâ from the root Nigristan to see, implies, besides the enmity of Zoroastrian religion, several meanings of sinful physical and mental vices of the eye, such as habitual wrathfulness, envy, avarice, unchastity, unbelief, and such other ones.) The Pazand word in the manuscript is Nigerâi, and seems to be the same as Nikîrâi in the Pahlavi version (Chapter 56) which Haug translates "defrauders," his whole clause being "who have been defrauders of their God and religion." The same remark has to be made about मध्ये as about आगलि in 3. 9.

7. 5. (Sh. विरूई शीपामण, દુષ્ટ શીખામણ, Bad advice.) "Who made men in the world empty-hearted by bad advice." The Sanskrit is "empty-minded."

8. 1. "From whose bodies the heads are parted."

8. 2. (Sh. સદા બુમ પાડેછે, Always shout out.)

8. 6. (अच्छा, ઈચ્છા, Will.) "Who killed holy men out of self-will, greed of sovereignty, anger, and hatred."

9. 1. (Sh. ખાલ સદા ખાય, તોડયા કરે છે, They are eating, they are habitually tearing the skin.) See N. 31, since writing which Sheriarji seems to have altered his view about reading करडइ for करइ.

9. 5 and 6. "Who did not perform the orders of their masters, and were ill-willed towards the masters of armies." The literal meaning of बेहू मेलावामांहइ is "in both meetings," but what is intended thereby is not clear; perhaps the intention was to express "the meeting of two armies" that is "battle." The Pazand Vand i Spâh means "in the arrangement of the army," and the Sanskrit व्युहे सैन्यस्य means the same.

10. 1. (Sh. आपइ, આંખ, eyes.) "Semen is being thrust always into their eyes and noses."

10. 5 and 6. "Who made love to the women of others in an improper way, who deceiving the wives of other men had made them empty-minded."

11. 1. See N. 32 to 34. (Sh. पपवाडई पपवाडइ पाइ, પછાડે પછાડા ખાય, They were rolling.) However it seems possible that what the Gujerati translator meant and expressed was, અછતે કરી નરકમાં પખવાડીએ પખવાડીએ ખાય, "Owing to scarcity they eat in hell once a fortnight. (S. पक्ष.)"

11. 2. (Sh. તરસે કરી, ભૂખેકરી), ટાઢેકરી, તાપે કરી સદા બુમપાડે છે. "They are always shouting owing to thirst, hunger, cold, and heat."

11. 3. "And noxions creatures afflict them in the back and in all other parts." One of the terminations तणइ or रहइं seems necessary after तेह.

11. 7. "Who had more food and clothes than (were sufficient for their own) bodies." दीठा seems inserted by mistake. Note the peculiar use of the oblique genitive termination तणइ in जेहतणइ in the sense of કણે or પાસે (with).

11. 10. अनइ is wrongly put after मनुष्य the mistake being due to the same cause as in 1. 12. With this correction the section means "Who kept thirsty and without clothing and food their own bodies and all the men whose masters they were." The ablative अन्नतउ would be more suitable than the accusative अन्नउ before हीन.

11. 12. "Then after they died their wealth went to some others."

12. 1. "Whose tongues serpents are always biting."

12. 4 and 5. "These are the souls of those evil-mouthed sinners who acted falsehood on the earth, and who spoke falsehood (and) many profane words." The last "and" occurs in the Pazand, and seems to have been dropped from the Sanskrit and Gujerati by mistake.

13. 1. "Who kills his own child and is always eating its marrow."

13. 4. "This is the soul of that judge who while doing justice did (decided what was) non-existent (and) false."

13. 5 to 7. (Sh. सउलोचनता, નેક નજરવાલા પણું, Impartiality). "Who did not look at the plaintiff and defendant with impartiality and truthfulness," but "with the desire of bribes and the longing of greed," and "while doing justice spoke angrily and threateningly."

14. 1. (Sh. पीला, ખીલા, Nails.) જેઓની આંખમાં લાકડાના ખીલા ઘાલ્યા છે.

14. 4. " Who did not desire good (things) for others " (were jealous).

15. 1 and 2. "Who have been thrown in snow with their heads down, and below them smoke has been made, and above very heavy stones have been placed."

15. 5. See N. 36. (Sh. भीपारी, ભીખારી, Beggar. ठाहर, ઠાર, Place. तुलडी, થાલી, Tray. तापइका, तावी, લોઢી, Baking or frying iron vessel. घरइटका, ઘંટી, Hand-mill.) Sheriarji has altered his view about the meaning of तुलडी to bring it into accord with the text. The locative termination इ should come after धर्म्मस्थानक and not ठाहर. The meaning is " Who on this earth did not give, to beggars, merchants, and people asylum (ठाहर) in a resthouse (Dharmasâlâ), a dish for the purpose of cooking (પાક નીપજાવાને કારણે), a baking pan, a hand-mill, or anything else in charity ".

15. 6. "Or if they gave they used to take rent from them" (તેસોકણે).

16. 1. "Who are holding their own hands and their own breasts over a heated baking pan." Both the Pazand and Sanskrit mean "were holding their breasts with their own hands."

16. 2. (Sh. गमागमइ, એક ગમથી બીજી ગમ, From one side to the other side.)

"They are always turning them all about from side to side."

16. 5. (Sh. पापिणी स्त्री, Sinful woman.) "Who did not give milk (that is) breast to her own child."

16. 6 and 7. (Sh. विपन्न, વિખિન્ન, Despondent. Compare ખેદ and ખીજવાટ. वइणासइयां कीधां, વિનાશ પામતાં કીધાં, She let them perish.) "By which women their own children were made weak, depressed, and perished, and through greed in the world milk (that is) breast was given to the children of others".

17. 1. "Who is always sweeping with her breasts a mountain of iron metal".

17. 3. (Sh. ભૂખી અને તરસી હોય છે, She is always hungry and thirsty.)

17. 7. The Sanskrit which fairly agrees with the Pazand means "She had gone with a paramour through the desire of avarice (लोभ), and the agitation (विभ्रम) of lust." In the Gujerati भोग (enjoyment) has been substituted for लोभ (avarice), and the words विभ्रम and विलास (wantonness) have been inserted possibly as synonyms of भोग. The Gujerati means "She had gone with a paramour through the desire of enjoyment and the desire of lust and for the purpose of illicit love."

17. 8. (Sh. भूपइयं, ભૂખ્યું Hungry. वडीवारजाण, ધણીવારલગી, For a long time.) "And left her child hungry and crying for a long time."

18. 1. See N. 38. (Sh. कांकसी કાંસકી, Comb. વિલખે છે, ઘસડે છે, She scratches.) "Who (each) always scratches her chest, breasts, and all her parts with a comb of iron." The Gujerati हीउं and Sanskrit हृदयं has been used for the Pazand "var" which means "chest," and probably the translators intended that meaning. Although the chapter refers to a number of females and most of the pronouns, nouns and verbs are in the plural in Sanskrit, the words हृदयं in Sanskrît and हीउं in Gujerati are in the singular, and स्तनौ in Sanskrit is in the duel. This may be due either to error, or to the intention to refer to each individual of the group. The above translation is based on the latter supposition. The same difficulty occurs in other passages.

18. 4. (Sh. हीन अगौरवइउ रहावइउ, હીન ગૌરવ વગરનો (સરદારી વગરનો બેઈજત) રાખ્યો, She did not acknowledge her husband's authority.)

18. 5. See N. 39. (Sh. आपणपइं, પોતા ઉપર (?), On (?), herself. अनेरे पुरुपइसउं थाकी रही ન્યારા પુરષ સાથે સુતી રહી, See slept *i. e.* remained with another man.) थाकी is probably the same as थकी derived from थवुं and meaning "being, living," so that थाकी रही only means "remained living." See for the same word 34. 4. 35. 6. and 51. 4. आपणपइं seems to be the instrumental of आपणप meaning "self." Compare आपणपारहइं in 36. 8.

19. 1. and 2. See N. 40. In Haug's Pahlavi version (Chapter 13) the word is List "licked". "Who are always wounding their tongues above a heated baking pan and burning their hands under it."

19. 5. See N. 41 to 43. "જે સ્ત્રીએ આપણા સ્વામીને મેલાવામા ઉત્તર દીધો, અને (જેઓની) જીભ કુત્રાની જીભ સરખી થઈ હતી." मेलावामांहि means "in meeting", but here it seems to mean "in hostile meeting, or opposition." See note on 9. 6.

19. 6. See N. 44. Possibly the original Sanskrit was निरूढशासनता or निरूढादेशता, the Sanskrit निर् ऊढ शासन (or आदेश), and ता standing for the Pazand A Burd, Framân, and I. The Gujerati translation seems to have been made after the corruption of the Sanskrit and निगूढ seems to have been understood as "un-

hidden," and so paraphrased as गुह्यक्री रहित "Excluded from secrecy." The Gujerati would thus seem to mean that the women revealed something, perhaps their husband's secrets.

19. 7. See N. 45. "Stealing their husband's wealth took it into their own earnings."

20. 1. See N. 46. The expressions रुडा काढवुं, रुडा पाडवुं (20. 9 and 10) seem to mean "run", but the exact meaning of रुडा is not clear.

20. 2 and 3. See N. 47. "On the head of the woman there are (वर्त्तइ) always particles of snow, and under her feet heated lead. That woman is always cutting her head and face with a knife".

20. 6. (Sh. ગર્ભ ધર્યો હતો, Had become pregnant.) "Leaving (टाली) her own husband had through misconduct become pregnant by another person."

20. 7. (Sh. विनष्ट कीधुं, માર્યું, Killed.)

20. 8. (Sh. दुषतु, દુઃખથી, Painfully. तॐ, તે, That. छोरडउं, છોકરું, Small child.) There is an erroneous repetition in this section and after the word महारूं the actual reading is छोरडउं रुदन करइ अछइ तु हवडां इसउं जाणइ जउ तीं महारूं छोरू रुदन करइ तु जाईं धवाडउं. The meaning is "Now from the pain and punishment hard to bear she thinks thus Truly that that is my child crying so I (will) go and give it suck."

20. 12. (Sh. पुण, પણ, But. देषइ, દેખે, Sees.) "She wishes to see the child but does not see (it)."

20. 13. (Sh. तांजाण ત્યાં સુધી, Till that time. एहज, એજ, the same.) "And until the resurrection of the dead (Rastâkhez), and immortality of the body (Tani Pasín) this same is the punishment for this woman."

21. 1. "Who have been impaled near the heart." The Pazand word is var "the chest," and as in 18. 1. the translators may have intended to say "through the chest."

21. 2 and 3. (Sh. अताहि तीन्हा, અતિશય તીણા, very much pointed, sharp.) "Very sharp nails (ખીલા) always enter (પેસેછે) their feet, and they are always lamenting saying thus 'O father, O mother'."

21. 6. (Sh. दूहव्यां, દુખવ્યાં, Hurt, offended.)

21. 7. See N. 48. The Pazand means "Did not desire (or ask for) forgiveness of their parents." The Sanskrit means "Did not desire teaching." The sense of the Gujerati is altered by the insertion of the word कीधी and it means now "Desiring the advice of their parents did not act upon it, and were pitiless."

22. 1 and 2. (Sh. नरु, નર, Man.) "Whose tongues are being put up, and (whose) faces serpents are always eating."

22. 4. "These are the souls of those back-biters (ચાડીઆ), and double-tongued (persons) who used to cause men to quarrel (વઢવાડ) among each other."

23. 1. (Sh. एकु, એક, one. એક પગે ઝુંબાવ્યો છે, Is hung up by one leg.)

23. 2. See N. 49. (Sh. काष, કાખ, Arm-pit.) "He is always scratching (પસવાડે છે, ઘસે છે,) his chest and his arm-pit with sharp bristles of iron." The Pazand for हीउं is var as in 18. 1.

23. 3. (षीलउ, ખીલો, Nail. આંખમાં, in in the eye.)

23. 6. See N. 50. (Sh. स्हिउतइ, Authority of arbitration of cases.)

23. 7. (Sh. युगतुं, યોગ્ય, Fit.) "Who did not order what was fit to be ordered and did not do what was fit."

23. 8. (Sh. तोला, તોળ, Weight.) "Who reduced weights measures and standards".

23. 9. (Sh. वाहविवां, વાએવેલા, Wailings.) "Who did not listen to the wailings of the weak (and) the merchants."

24. 1. See N. 51 and 52.

24. 2. See N. 53. The Gujerati means "The dogs do not eat the bread, but ascending the chests of the men tear (the men's) bellies with (their) legs." The Sanskrit means "The dogs do not eat the bread but tear the thighs, legs, and bellies of the men."

24. 5. See N. 54. (Sh. घइर रापणाहार कुंडी, ઘરની ચોકી કરનાર કુતરૂં, House-watching dog, (Avesta) (Spâ vishhaurva) "Who kept the house-watching dogs from food, starved, or killed them."

25. 1 and 2. "Among which two the soul of the man is being dragged to heaven, and the woman to hell; and the woman has put her hand on the Kusti (sacred girdle) of the man." The word दीठा is wanting before जेउ.

25. 3. "And the woman said, 'How (कइसइं) I when living was united (with thee) in all good works, and now they are taking thee to heaven, and for what reason are they taking me to hell?"

25. 5. (Sh. પ્રતિકૃતિ (પ્રતિકાર) અને માન્યતા કીધી (માન દીધું), Received (as guests) and honoured) "the best, the fit, the good men, the merchants, and the weak." जेहे कारणतउ, Because.

25. 6 and 7. "I practised good thoughts, good words, good deeds, worshipped the angels and spoke ill of the devils."

25. 8. (Sh. दीनितगइ वेहरइ, દીનની પુઠે (ઊપર) નિશ્ચય કીધો હતો, I had resolved to remain firm in the (Mazdayasna) religion). वेहरइ is probably M. G. વરે, For, In the matter of.

25. 9. To agree with the Sanskrit the अनइ should follow, not precede हीन. "Thou madest them despised and without weight, to such as these thou didst not give honour."

25. 10. "Thou spokest ill of the angels, and worshippedst the devils and their temples."

25. 12. (Sh. वइपइ, વિષે, About).

25. 15. "Even knowing so (તેમ બુઝ-ેણી), why did you not punish me, and why did you not give me advice for good conduct, so that (જેમ) I would have practised good conduct."

25. 16. હવડાં મારીપર એ અન્યાય અને નિગ્રહ કરવા ન જોઈએ.

25. 18. "But for the woman there is no other punishment except (टाली) darkness and bad smell."

25. 19. "And the man remained in heaven ashamed before the angels on account of his not teaching (ન શીખવવા કરી) his wife."

26. 1. "Into both (बिहुं) whose eyes wooden pegs (ખીલા) have been thrust."

26. 2. See N. 55. "They are dragged by one leg with their heads down."

26. 3. See N. 56. "અને તેઓના મુખેકરી કાનેકરી અને નાખેકરી ડાંસ અને મચ્છર સદા શરીરમા પેસે છે.

26. 6. See N. 57. "Who ruined (defiled) their husbands' beds and times."

26. 7. See N. 58.

27. 1. જે સ્ત્રી ચત્તી નખઈ છે.

27. 2 to 4. See N. 59. Haug translates the corresponding Pahlavi expression for the instrument in Chapter 70 "something like a hedgehog which had iron spines grown from it." That is probably the meaning of સીઙ. The M. G. for the sections is, અને તે સ્ત્રીના શરીરમાંથી લોહડાનો સીઙ લોહીસાથે નીકળે છે. અને

(તે સીહુ) તેના શરીરપર નખાય છે અને પાછો તાણી (લેવાય) છે. અને તે સ્ત્રીના મુખ અને નાખમાથી આંગલીની જાડઈ (જેટલું) જાડું દેવ અને રાક્ષસનું વીર્ય (semen) દુર્ગંધિ અને મેલું સદા વહે છે.

27. 7 and 8. "Who made friendship and enmity with her husband and lived separate (જુદી) from him."

28. 2. "Both whose eyes gnats are always piercing."

28. 6. (Sh. धूर्त्तिनइ, ધૂતીને, Having deceived.) "Who cheating another man's wife enticed her and made her separate from her husband."

29. 1. रितु समयतणउं लोही, "Seasonal blood, menstrual discharge."

29. 4 to 8. See N. 59a. The sinners are women who broke the rules relating to menses, "who did not take care of the seasonal discharge, who offended the angels of water and plants, fire and earth (by touching them), who looked up at the stars, moon, and sun in the sky, and who defiled with the seasonal blood cows, cattle and other quadrupeds, and good men." Compare Chapter 35.

30. 1 to 3. (Sh. पइरै, પરૂ, Pus.) જે સ્ત્રીની દૃસે આંગલીમાથી પરૂ નીસરે છે, અને તે સ્ત્રી સદા મુઠીએ કરી (તે પરૂ) ખાય છે, અને તે સ્ત્રીની બેહુ આંખમાં કીડા અને પરૂ આવે છે.

30. 6 and 7. "Who kept their faces upwards, kept the hair of others for the purpose of ornament, and captivated the eyes of men." The meaning of "keeping faces upwards" is not clear; Haug translates the corresponding Pahlavi (Chapter 73) "beautified their faces."

31. 1. "Who are suspended by one leg with their heads down."

31. 2. "અને તેઓના હેયામાં (છાતીમાં) સદા કાતરથી મરાય છે."

31. 5. "Who killed cattle in an improper way."

32. 1 to 3. "જેઓને ગાય સદા શિંગેકરી મારે છે, અને ચત્તી છાતી અને પેટપર પગ મુકે છે, અને હાડકાં ભાંજે છે."

32. 6 and 7. "Who when threshing corn had tied up the mouths of cows and bullocks, and who in summer did not give cows and bullocks water (but) yoked them (for) work although afflicted (પીડાયલાં છતાં) with thirst and hunger." As to थकां see note on 18. 5. नइउघियां seems to be a corruption of नियुज्यां "appointed to a task."

33. 1 to 3. "In (each of) whose hands and legs a hole is made, and (who) are thrown head downwards, and they bear on their backs (each) a very heavy stone". As to the "each" see note on 18. 1.

33. 6 to 9. " Who employed cattle in big work, burdened them with very heavy weights, gave them bad food, and when wounds had occurred from weakness did not keep them back from work, and did not even give them medicine." One must read खाइवां with an Anusvara at the end, as it is meant to be the plural of a neuter noun खाइवुं "food," and not the infinitive of purpose ખાવા "in order to eat." The locative absolute construction of छेद हूइ हूतइ may be noted.

34. 1. See N. 60. જેઓનાં પેટપર સાપેકરી જ્યાંસુધીપેટ ત્યાંસુધી બાંન્ધું છે. *i. e.* Snakes are tied round the whole of their bellies (waists).

34. 4. "Who used to remain standing at the times of mourning (accompanied by) hair-plucking etc."

35. 1. "Who scratch their breasts with their teeth." The plural आपणां must be read for the singular आपणउं as the whole of the Sanskrit text, and the Gujerati word दीठा show that more women than one are referred to.

35. 2. "And both the legs of the women are held heated over lead". In Sanskrit the adjective "heated" qualifies "lead" but in Gujerati it qualifies "legs".

35. 6 to 8. See N. 61. "Who while in their menses prepared meals and gave them to (લેગાં) holy men, who consulted magic art, who did injury to water, fire, plants, the earth, and holy men." One must read स्त्रीतणा for स्त्रीतणउं, as आत्मा is masculine, and also plural in this case. Compare Chapter 29.

36. 1. (Sh. षणइ अछइ, ખણે છે, dig.)

36. 2. અને તે પર્વતને બીજે પાસે (side) બાલક રૂદન કરે છે.

36. 4. અને બાલક માતાને ન પામે (does not meet) અને માતા બાલકને ન પામે.

36. 7. and 8. "જે સ્ત્રીને પોતાના પુરૂષનો ગર્ભ નહતો, અને બીજા પુરૂષકણે જાઈ તેનેથી ગર્ભ રાખ્યો અને જે સ્ત્રીએ પોતાને આધાન પાડીને (causing herself miscarriage), છોકરૂં મારી તેનેવિષે એવું બોલતી જે અમને આધાન નથી, અમે ગર્ભિણી નહી હતી." For आपणपारहइं see note on 18. 5. Some of the words are in the singular although the reference is to more than one woman as in 18. 1. The तणइं in 36. 7 seems to be only a form of the instrumental usually written तीणइं "by him." The तणइं in 36. 8 represents nothing in the Sanskrit and may have been inserted by mistake, or it may be meant for the locative तीणइ in the unusual sense of "about it," or for the genitive तीतणइ with विषइ understood.

37. 1. "Whose tongue is being cut and eyes are being taken out."

37. 2. The Gujerati means "One of (his) legs is suspended in hell," whereas the Pazand and Sanskrit mean "He is suspended in hell by one leg." The Gujerati would be in accord with the Sanskrit if the instrumental पगइ be read for पग; the mistake may be that of a copyist.

37. 3. See N. 62. (Sh. पसरडइ अछइ, ખવડેછે, He scratches). It is the same as घसरडइ of 23. 2 and 35. 1.

See Sheriarji's foot-note at page 14 about the gap in the manuscripts in this place. In H_1 after the Gujerati of 37. 3 there occurs the Pazand sentence "U mahê i ahînîn andar sar zat estât" followed by the Gujerati words "ई पानु नथी," and the rest of the page, about five lines, is blank, the Pazand of 38. 2 commencing with the next page. The state of Lakshmidhar's manuscript was originally similar he having left a blank space of about seven lines between the Pazand sentence just quoted and the Pazand of 38. 2. Some one else has tried to supply the missing matter later in a different handwriting both Pazand and Devanâgari. He has written this not only in the blank space but also in all the four margins filling them up so closely that parts have disappeared with the edges. This additional matter, without any correction, is as follows:—S. कीलकश्च लोहधातोः अंतःशीर्षे निहिता आस्ते P. Gôit srôs' u âdar yazda ki în ruã ôi darvanṭ marda drôzan marda ki pa Zandagã dâvar drôjanâ bût u pâr sitaṭ S. यत् अयं आत्मा तस्य दुर्ग्रतमतः असत्य मानुक्षस्य यो जीवतावस्छाया न्यायदृष्टा असत्यवादिनो बभूव लंचा च जग्राह। G. ए तेह दुर्गतमंत पापीतणु आत्मा जीणि जीवतावस्छा जीवाति थकि न्याय...... । S. ......लीकं चकार । G. न्याय कूडु कीधु । P. Avam dîṭ ruã i mardumã ki nigôsar andar dozakh âkusta istât । S. ततोऽहं ददर्श आत्मनो मनुक्षणां ये अधोमुखाः अंतर नरके अवलंबिताः सन्ति । G. ते दुर्गतिमंत पापीतणा आत्मा दीठा अंतर्नरकमाहि अवलंब झूंबाव्या छि । P. Va khûn u rûman ez dehã u vînî be âct । S. तेषां रुधिरं पूयंच दुर्ग्रंधि मुखेभ्यो नासिकेभ्य सदैव समायाति । G....लोहि अनि परू सदा आ...The missing portions seem to be a part of the

penultimate Gujerati section of Chapter 37, the last Pazand section, and part of the last Sanskrit section of the same Chapter, and parts of the second Gujerati section of Chapter 38. Chapters 37 and 38 of this Pazand version correspond with Chapters 79 and 80 of Haug's Pahlavi version, and it is possible the interpolator may have translated from the Pahlavi version although the last sentence of the above differs somewhat from the Pahlavi. The use in Pazand of the forms Avam, Yazda, and Ki in place of the usual forms of this text Aiginûm, Yazd, and Ku, the mistakes in the Sanskrit, and the use of the more modern Gujerati forms जीणि, अनि and especially छि in place of the usual जीणइ, अनइ and अछइ, render it improbable that the interpolation was copied from the original manuscript from which H_1 is descended or even any copy of it except a greatly altered one.

38. 3 and 4. The Gujerati as it stands means "Who made weights, measures, standards (प्रमाणा) small, and sold to men something less than proper." To accord with the Sanskrit the word प्रमाण should have the ablative termination तउ, and in the translation the words "standards small" should be replaced by "smaller than the standard."

39. 1. "Whose tongue is being cut, and eyes being burnt." One must read स्त्रीतणउ as आत्मा is masculine and not neuter; the same mistake occurs in other places.

39. 4. See N. 63. For correct construction the first मांस must be elided. The M. G. will then be "આપણું શરીર ઠારેઠારે દાંતેકરી ધરીને માંસ સદા ખાય છે."

39. 7. "Which woman in her living condition (when alive) went about practising witchcraft and sinful deeds."

40. 1. "Whose tongue is being uprooted".

40. 4. "Who when living was sharp-tongued and used to talk evil."

41. 1. See N. 64.

41. 4 and 5. જે સ્ત્રીએ જીવતી હતી (ત્યારે) બીજાની લક્ષ્મી ચોરી, અને જે ભોજન ભર્તાર માટે કીધું તે ભોજન બીજા કોઈ જોગું દીધું."

42. 1 to 3. "Whose bones are being continually burnt, belly torn, and whose marrow (fat) they are giving to dogs." See N. 65.

42. 6 and 7. "Who when living had prepared and kept poison (and) oil, and gave to men poison to eat and oil to apply to the body."

43 and 44. See footnote at page 16. Following Sheriarji this part of the text has been divided into two chapters on the supposition that some matter is missing. But it is doubtful whether there is anything really missing, for in the Pahlavi the whole matter forms only one chapter, Haug's Chapter 85. In H_1 the only indication of the loss is a note in the margin इ पानु नथी, there being no blank space as between Chapters 37 and 38, and in Lakshmidhar's manuscript there is neither a note nor any other indication. The marginal note in H_1 could have been added at any time, and might be due to wrong paging in the manuscript from which H_1 was copied. The manuscript E. M. U_{20}, in which according to Sheriarji there is a gap, is not available for reference at present.

43. 1 to 3. See N. 66 and 67. The Pazand means "Then I saw the soul of a woman from whose body they take back a Pas'te of iron, and they bring it to the body, and again they wish to place it in a heated oven." The Sanskrit seems to be to the same effect

the doubtful word Pas'te being translated as उपस्थ "sexual organ." The nature of the punishment is obscure as remarked by Haug whose Pahlavi reading of two or three important words is different from the Pazand giving a different sense to the whole. The Gujerati translator has added greatly to the obscurity by his misunderstanding of the Sanskrit. In addition to the mistakes pointed out by Sheriarji in Note 67, he has also misunderstood the relations of the Sanskrit words in the first section the proper translation of which would be जेह स्त्रीतणा शरीरतउ लोहधातुतणी योनि विभिन्न करइं अछइं

44. 2. निर्वाणज्ञानी means "Knowing the end, sagacious" for Pazand "Frazân."

44. 3. See N. 68. (Sh. पुरुष सरइसी, પુરૂપ સાથે, with the man).

45. 1. The Pazand means "By (way of) whose anus a serpent comes up through the body and comes out at the mouth." The Sanskrit probably meant the same originally but the word for "up" उपरिष्टात् seems to have been miscopied as उपस्थात् (possibly उपष्टात् at first) and the sense rendered obscure. The Gujerati translation has been made from this misreading, and to get the right sense the words "उपस्थ योनइं मार्गतउ" must be dropped, and अपान read for उपान.

45. 4. See N. 69. "Who destroyed the good deed called Khaetva-datha." The meaning usually assigned now to the last expression is the marriage of first cousins, and the sinner prevented such marriages.

46. 1 and 2. "Who is always scratching her body and face with an iron comb, and digging an iron mountain with her breasts" (સ્તને કરીને ખણે છે).

46. 5. Compare 16. 5. वांच्छां is instrumental or locative meaning "from (in) the desire of" (gain).

46 6. (Sh. पडपि, पडखि, ઠોભ, Wait, a misunderstanding of the Sanskrit प्रतिष्ठ "Stand thou.") The reason for calling this a misunderstanding is not apparent. The section means "Wait till I dig through this mountain and give thee milk."

46. 8. (Sh. अक्षत्व, अक्षयत्व, અખઈત્વ, આખાત્વ, Unimpairedness, wholeness, wholesomeness.). It means non-decay, or immortality, the reference being to the future body (Tan i Pasîn) which is undecaying. Compare 20. 13. The M G. of the last part is "ત્યાંસુધી એ સ્ત્રી એ પર્વત ખણે છે, પણ તે બાલકને નથી દેખતી".

47. 1 and 2. "Who is suspended from a stick head downwards. And they make bad smelling smoke under the man."

47. 5. જે માણસે જીવતો હતો (ત્યારે) રજસ્વલા સ્ત્રીસાથ સંભોગ કીધો".

48. 1 to 3. "Whose body is placed in a pot of copper; and one leg is suspended outside the pot; and the other parts are being cooked continually."

48. 6 to 8. (Sh. हल वाहीउ, हल पेडणहार, હલવાહી, હલખેડણાર, Tiller of the ground with plough.) "Who when alive had been a committer of sins with the whole of his body; (who) with one leg had given a bundle of grass to a cow to eat; which man was a tiller with the plough." जउ in 48. 7. must be regarded as a conjunction like the जउ in 48. 6.

49. 1. See N. 70. (Sh. कूच्छ, ગુચ્છા, Locks of hair). "Whose tongue is being cut, (who) is being dragged by the hair of (his) head, and the hairs of (whose) sidelocks are being twisted with a stick".

49. 4 and 5. See N. 71. "Who having stolen seed spoke thus 'I sowed seed but it did not grow', and (thus) made the earth (appear) false".

50. 1. "Whose tongues are being continually cut".

50. 4 and 5. "Which man and woman during life spoke much falsehood and untruth, and made their souls false". The Gujerati अणछतउं "non-existent, unreal, untrue" represents the Sanskrit अनास्तिक्य, which seems to have been used as equivalent to the Pazand Anâst, "profane" in place of the usual नास्तिक्य.

51. 1. "Who cuts (flesh) from her head, and eats (it)".

51. 4. See N. 72. "Who when living plucked much skin (ખાલ) from her face".

52. 1. "Whom several (persons) are taking into the lower hell". The Pazand and Sanskrit show that हेठइ must be regarded as an adjective here.

52. 4. વેહતાં પાણીમાં ઘણું બેઠી હતી, અને જે સ્ત્રીએ પાણીને, અગ્નિને, વનસ્પતીને, અને પૃથ્વીને ઘણી પીડા કીધી.

53. 1. આગલ થતા આધા ચાલ્યા, "Went forward in front". For थका see note on 18. 5.

53. 3. "I saw that which has been said about the fearful dark hell". The ablative नरकतु is due to the Pazand pronoun Ezh used here in the sense of "about". See note on 4. 30 for a similar case.

53. 4. See N. 73. મારા મનમાં એમ જણયું જે સાચે (આ) એક કુવો (છે), જે એક લાખ ભાલા જેવડો ઊંડો છે.

53. 5 and 6. See N. 74. મારાં મનમાં એમ માન્યું જે, જો સાચે પૃથ્વીમાહેલા સગળાંએ સુકાં લાકડાં અગ્નિપર મુકાય, તો એ પણ ઘોર અંધકાર નરકમાં એક મુઠી પ્રમાણ તેજ ન થાય; અથવા અંગુઠાથી નખ સુધી અજવાંલુ ન થાય. "There would not be even one handful of light, or as much as from the thumb to (its) nail". These are of course not actual measures of light, but small measures of other kinds meant merely to indicate smallness. For other small measures of light and smell see 53. 7, and 56. 26 and 27.

53. 7. અને મારા મનમાં ત્યાંનો ખરાબ ગંધ એવો માન્યો (જે), સાચે જો સાત દ્વીપવાલી પૃથ્વી માહેલી જે સુગંધી વસ્તુ (તે) અગ્નિપર નખાય (ધલાય), (અને) જે કાંઈ પૃથ્વીમાં સુગંધી ધૂપ (incense) છે તેનો પરિમલ (fragrance) કરાય તો પણ તે ઘોરાંધકાર નરકમાં એટલો પરિમલ ન થાય, જેટલો કાનના મૂળથી નાખસુધી આવે. એવો ખરાબ ગંધ નરકમાં છે. गंधत्ति seems to be a mistake for गंध, गंधता, or गंधतु. वस्त्र is a mistake for वस्तु. See preceding note about small measures.

53. 8. The Gujerati translator has misunderstood the Sanskrit, which agreeing with the Pazand simply means that the souls of the wicked are as thickly crowded in hell as the hairs in a horse's tail. The first part would mean the same as the Sanskrit if the words करीनइं and बाधइया were elided. The last part beginning with तेह केशवडइ corresponds to nothing in the Sanskrit or Pazand. It means "They are linked together by the hair and horses are made to walk above (them)". See Molesworth's Marathi Dictionary for जांगल.

53. 12 to 14. "And in that hell owing to the darkness, bad smell, and biting of evil creatures there is such insufferable punishment to the sinners, that when (only) five days have passed in that hell they shout, 'Are not the nine thousand years yet over so that we may be taken up from this hell?'. Hell will be destroyed, sinners pardoned, and the world renovated at the end of 9000

years from the time the Devil rushed upon the earth.

54. 4. See N. 75. (Sh. ख़ूनी, ખુની, Murderer).

54. 5 and 6. "Who destroyed holy men, and the fire Âtash-Bahirâm, (and) did not honour (it), and who broke the embankments of river-currents and other water-works". The Âtash-Bahirâm is the most sacred fire of the Parsis.

54. 8. See N. 76. "And which men had killed the water Sûsûâri and other creatures of the Lord Ahurmazd". The aquatic animal intended by the original writer seems to have been the Udra Upâpa of Vendidad 13 and 14, which it is a very great sin to kill. It is usually translated as Sagi Âbî or water-dog, and is probably the otter which is identified etymologically with Udra. Darmesteter conjectures it might be the same as the Bawri of the Âbân Yast 5. 129, and in his notes on Yast 5. 129 and Vendidad 13. 16 identifies it either as the otter or the beaver. The Pazand name Bawar in the present passage supports Darmesteter's conjecture. The creature has been wrongly identified with the સૂસૂઆર by which is meant the alligator, being the same as the સુસ્વર of Gujerati and Marathi dictionaries and the સુસ્વાલ of Parsi speech. The same word has been used in Sanskrit, but the correct Sanskrit word is शिशुमार which sometimes means an alligator, but usually a porpoise being the same as the Hindustani Sûsmâr. The correct Sanskrit word for otter is Udra same as the Avesta.

55. 2. "Aharman (the Devil) laughs at and mocks the sinners".

55. 5. and 6. "As you did not praise your creator (दादार) and master Ahurmazd and did my (Aharman's) work, so now holding insupportable despair in your minds for the deeds done receive this reward in the shape of punishment from the master till the rising (resurrection) of the dead."

56. 3. See N. 76 a. દાદાર is a Pazand word meaning "creator". It is often represented though not quite correctly by दाता in Sanskrit and દાતાર in Gujerati both meaning "giver."

56. 5. The Pazand means "Since the time for thy coming (to heaven) has not yet arrived", the proper time being after death. The Sanskrit means the same the literal translation being "Since (it is) not (न) thy (ते) time to come; by that (time) (तेन) thou hast come". The Gujerati translator has read the separate words ते न "thy not" as one word "तेन" "by that", and his translation is therefore wrong and unintelligible.

56. 8. नमतइं थकइं are participles in the instrumental case agreeing with मइं. "Then by me bowing (the head) to the place between the knees obeisance was made to the Lord (God)". For थकइं see note on 18. 5.

56. 10. (Sh. पाठवइउं अछउं, મોકલેલો છું, I am sent. Compare Sanskrit प्रस्थापितोऽस्मि, Avesta "Fraeshto ahmi", and Modern Persian "Firistâdeh am").

56. 11. See N. 77. Compare 1. 15.

56. 13. One must read देषाडउ without Anusvâra as it is the imperative second person plural "show". कर्मता means here the result of action.

56. 15. See N. 78. (Sh.*सषाईआ, સખા, Friends, comrades. Compare સખી).

56. 16. and 17. See N. 79 and 80. (Sh. compare पांहइ "than" with Marathi पेक्षां). The Pazand means "where Rashnu the true, the angel Mihir, the

angel Astát the triumphant, and the lord of the sphere were all seated, much more wonderful than creation, and much brighter than the sky". The Sanskrit means practically the same, the epithet मैत्रीलक्षणः (friendly) for Mihir being added and the Pazand "Awadtar vesh Dahishna" (much more wonderful than creation) being translated as गुरुतराः प्रचुरतराः सृष्टेः. The Gujerati translator has misunderstood the last mentioned words and construed "many angels were steated upon the whole creation". The translation of the same passage in the footnote to Haug's 101. 21 may be referred to.

56. 19. (Sh. मनुक्षतणइ वेरहइ, માણસ વીષયે, "Regarding, for, or about man". Compare, Gujerati વરે, and Modern Persian Barâe Behere, Az Barâe, or Az Behere).

56. 20. "Tell exactly (जउ) the truth, for the reason that this (Chinvat bridge) can be crossed by the truthful word". जउ represents the Sanskrit एव "exactly", being derived from the Sanskrit यद् which is sometimes used in a similar manner for emphasis. The Modern Gujerati emphatic particle જ (સત્યજ) seems to be derived from जउ. Compare एकुजि in 2. 7. and एहज in 20. 13.

56. 22. See N. 81. मुक्तात्मातणी वृद्धि is the usual translation of the Farsi Asho Farohar, the Fravashis (spirits) of the holy.

56. 23. (Sh. पाज પુલ, Bridge).

56. 24. The Sanskrit means, "When I reached the middle part of the bridge there where there is hell below inside the earth". Hell is below the middle of the bridge and inside the earth. To bring the Gujerati into accord with the Sanskrit पृथ्वीमांही should be read after हेठइ, and to make it still more accurate जिहां should be read in place of जेह सेतुतणइ.

56. 26 and 27. (Sh. इतिहइ, અતિ, Most). The word इसउं after कालउं and the last three words of section 26 are redundant, and the penultimate word is हउइ (हुइ). The ablative नरकतु is a literal translation of the Pazand and Sanskrit, but for the Gujerati idiom the case should be locative. With these corrections the M. G. is, "અને તેમ ત્યાં ધુમ સમાન (smoke-like) નરકમાં એવું અતિકાલુ અંધકાર છે, (કે) તે અંધારૂં દેખી મેં એમ જાણ્યું જે. સાચે પૃથ્વીમાં જેટલાં સુકાં લાકડાં છે તે લાકડાં સગલાંએ અગ્નિપર મુકાય (તો) પણ એટલું થોડું (બી) અજવાળું ન થાય જેટલું કાનના મૂળથી નાખ-સુધી. અથવા જેટલાં ત્રણ આંગલ તેટલું પણ ઉદ્યોત ન થાય. Compare 53. 5 to 7.

57. 1. The word मार्ग is necessary after तींनहइं, and the section consists of three separate sentences. The M. G. is, પછી તે પાપીઓના આત્મા દીઠા જે માણસો તે અંધકારમાથી હેઠે તણાય છે. (તેઓ) અતિનીચા (steep) અને અતિતીન્હા (sharp, narrow) માર્ગેકરી હેઠે જાયછે. ઊભી મુકેલી છરી, ઊપર અણી હેઠે મૂળ, (તેના) જેવો તીન્હો (તે) માર્ગ છે.

57. 2. જે આ પૃથ્વીમાં અતિવિરૂઉં (ભુંડું) અતિ મેલું અને અતિઅન્યાયિ જે વર્તેછે, ત્યાં નરકમાં સર્વ કોઈને સદા તેવોજ નિગ્રહ થાય છે.

57. 3. See N. 82.

57. 5. જે જો અમે પૃથ્વીમાં, જે પોતાનો બેટો (તેને) મારીને માથું ખાધું હોય, અથવા મર્ગર્જાન (deadly) પાપો હજાર કીધાં હોય, તોએ આ અન્યાયિ નિગ્રહ અતિધણો છે, જે નિગ્રહ આ માર્ગમાં થયો છે.

58. 1. The Sanskrit तस्मात् प्रकृष्टं "forward from there" has been rendered in Gujerati "from that very (प्रकृष्ट) bad road". See note on 4. 34 for a similar mistake. सखाइत means "companionship".

58. 4. (Sh. हूं बिहऊं बाहइ धरी गाढउ आलिंगउसाइं लीधउ. મને બેહુ બાંહે (બાનુએ) ધરી ગાઢો (મજબુત) આલીંગો (બગલ ગીરી) સહાઈ (પકડી) લીધો, Having held me by

both the arms, he firmly embraced me). आलिंगाउ is probably a verb meaning "embraced", साईं लीधउ being a paraphrase of the same.

58. 5. (Sh. मूसरसउ बोलइउ, મને (મારી તરફ મોહું કરીને) બોલ્યો, He said to me). See note on 3. 21.

58. 6. (Sh. मूझप्रतइं, મારી તરફ, to me).

58. 7. गरूआ अमर are the Amesha spentas, the archangels.

58. 8. (Sh. सन्नवेश, બેઠક, seat). See note on 56. 22.

58. 9. "And I will show you the well-being (peace) and happiness that are in heaven". The instrumental स्वर्गलोकिकरी is a literal translation of the Sanskrit स्वर्गलोकेन which is the actual reading of both manuscripts and is due to the Pazand preposition Pa which often means "by" and is followed by the instrumental although here it means 'in'".

58. 15. Gvahman is the same as the archangel Bahman or Vohumano, who as remarked by Darmesteter in his comment on Vendidad 19. 31 is the door-keeper of paradise. The Pazand means "I was led forward in front of Bahman beside the door of heaven." The Sanskrit seems to mean the same, save that the epithets उत्तममनोमूर्त्तैः (embodiment of the best mind) and अमिशास्पिन्तस्य (archangel) have been applied to Bahman, and the word for heaven has been put in the locative instead of the genitive giving the sense "door in heaven". The Gujerati translator probably misled by the last circumstance has construed "I was taken into heaven forward by the door of the archangels before the highest embodiment with the name Bahman". The actual entry into paradise is described in 59. 2, the previous meetings with celestial beings being either on the Chinvat bridge or just outside heaven, except perhaps the meeting with Ahurmazd in the beginning of Chapter 56 the locality of which is not clear.

59. 2. The Sanskrit means "I was led forward into heaven", whereas the Gujerati means "I was led near heaven". The Gujerati would be correct if माहि be inserted after स्वर्गलोक.

59. 3. Compare 4. 23 and 58. 9.

59. 5. "And I saw the places filled with very good perfume and the spotless clothes displayed for the pious".

59. 6. See N. 83. रूंप seems to be a mistake for रूंख, રૂંખ, Trees. "And I saw golden habitations and places (with) many trees very bright with very many fruits".

59. 7. "On seeing such good habitations of heaven I had no desire to come back to live on earth".

59. 11. "O Ardâ Virâf thy time for coming to this place has not arrived." The negative has been dropped by mistake from the Sanskrit and Gujerati. Campare 56. 5.

59. 12. युक्तं बूझीइ, યોગ્ય બુઝાયછે (જણાય છે), "It appears fit". The Pazand means "you should return. Carry truly the message according to what you have seen, and declare it to the Mazdayasnas." The Sanskrit accords with this save that दूतकार्यं (work of a messenger) is not an exact equivalent for "message". The Gujerati conveys on the whole the same sense but the accusative दूतपणउं is awkward; the locative दूतपणइ "in the state of, or as a messenger" would be better.

59. 14. "જે સર્વ પોતાના શરીરને રૂડું ન લાગે (ભાવે), તે બીજા કોઈ માણસને તેવું ભુંડું મા કરો" चित्त is used in the sense of the Sanskrit चित् meaning "any".

59. 16 to 18. "That a good deed cannot be taken away from any one (કોઈની કોએથી); that a good deed in every case (time) comes back; when the body comes to this place (heaven) at that time the good becomes its own". Compare 59. 22 and 23. The construction with जे तीवारि is awkward, जे having to be construed as the conjuction "that". जेडीवार or जेडीवारि meaning "when" would be much better, and perhaps the original was so.

59. 20 and 21. "Because goodness is the best prosperity (wealth) and that is the best collection which is of good deeds." धर्म is used here for पुण्य good deeds.

59. 24. "The soul of every thinker of good thoughts, speaker of good words, and doer of good deeds obtains increase, prosperity, and happiness in the endless lights". The Sanskrit means "Every one attains to the endless light by the increase of good thoughts, words, and deeds". The Pazand means "None attains to the endless light by the non-observance (Awînî) of good thoughts, words, and deeds". The "endless light" means the heaven called Anaghra Raochâo in the Avesta.

APPENDIX.

Ervad Sheriarji recommended that the whole of the manuscript H_1 be "photozincographed on account of its peculiar Avestan chirography, generally correct Sanskrit, and interesting old Gujerati". The Trustees could not incur the very heavy expenditure entailed by such a facsimile of the whole manuscript, but they have had a few pages photozincographed so that Ervad Sheriarji's object may be fulfilled to some extent, and a means for learning the characteristics of such manuscripts be placed within easy reach of Parsi students. The pages selected for this purpose are the first and second (Folios[1], 1 (b) and 2 (a)) of the Âs'îrvâd, and the last (Folio 160 (b)) of the Ardâ Vîrâf Nâma. This will enable scholars to compare the handwritings of the two parts of the manuscript. The first page contains the name of the Sanskrit translator Dînidâsa[2] Bahman, the second the Yazdejardi and Samvat dates, and the third the name of the copyist Rânâ Kâmdîn. Transcripts of the whole of the first two pages, and of the Pâzand of the last are given below ; the Sanskrit and Gujerati of the last are printed above in this book, the page beginning with the words "कोऽपि तस्मात् अपहर्त्तं [तुं] न शक्नोति" in 59. 22 of the Sanskrit version. A plate has been added showing those Pâzand and Nâgarî characters used in the manuscript H_1 which differ to some extent from the modern, assuming as modern Pâzand the characters used in Ervad Kanga's Avesta Grammar, and modern Nâgarî those used in printing this book.

When one of these pages is so held that the Sanskrit and Gujerati characters can be read in the usual way *i. e.* their lower parts are towards the reader, the Pâzand characters will appear upside down, and vice versa. Further it will be noticed that the Pâzand lines can be read from top to bottom in the usual way, but of the Sanskrit and Gujerati the lowest line has to be read first, then the one above it and so on to the topmost line. These peculiarities are to be found in other similar manuscripts, and are due to the fact that Pâzand has to be written

1. The folios correspond to the leaves of a book, and these folios are numbered in the manuscript, and not the pages. The front and back page of a folio are therefore designated by the number of the folio and the letters (a) and (b) respectively.

2. Sheriarji has given the name as Dînidâru in his version of the Sanskrit As'îrvâd at page 43 of Part I. of this Series. But as the facsimile will show the last syllable is not रु but स, and the word is not a proper name but an epithet meaning "servant of the religion" corresponding to the Dînbanda of Iranian writings.

from right to left and Sanskrit and Gujerati from left to right, and the writer desired to begin the latter exactly where the former ended; to do this, after writing each Pâzand section he turned the page half round and wrote the corresponding Sanskrit and Gujerati. The object may have been both to spare paper and prevent interpolation. The number of the folio is written in Nâgarî, but facing the same way as the Pâzand and on the margin which would be the top for the Pâzand; hence that was probably regarded as the proper top of the page, especially as the Pâzand was the main and commencing text.

Those characters both Pâzand and Nâgarî simple and conjunct which are not given in the table may be taken to be practically the same as the modern. The signs for the vowels आ इ ई and ऋ when appended to consonants are the same as the modern. The signs for the other appended vowels are exemplified with क in the table. Those for उ and ऊ differ slightly from the modern. ए is expressed by a vertical stroke before the consonant instead of a horizontal stroke (मात्रा) above it. ऐ is expressed by a vertical stroke before and a horizontal stroke above the consonant, ओ by a vertical stroke before and another after (કાનો) it, and औ by vertical strokes before and after and a horizontal one above. There is a minute turn to the right at the bottom of each vertical stroke in the Nâgarî in this manuscript, a characteristic more prominently expressed in modern Gujerati letters. The letter ध is always without the horizentai stroke at the top, and there is usually a gap between the two curves of ळ. The conjuncts of द with व and ध seen to be expressed by the same sign. स in combination sometimes takes the modern form. Some characters resemble each other and have to be carefully distinguished, such as उ and तु, ड and ह, ज and भ and their combinations, and स and रु.

Pahlavi figures are used for numbering the Pazand sections of the Âs'irvâd, while Nâgarî numerals are used in all other cases in the manuscript.

Besides the stops indicated in the plate, certain marks are used to divide words and sometimes even syllables, the latter possibly by mistake. The Pâzand words are almost invariably divided by small dots, while the Sanskrit and Gujerati are divided by small vertical strokes on a level with the top horizontal lines, *e. g.* after the words दातार, ऊफरउ, etc. on the first page. Sometimes an ornamental stop is inserted *e. g.* before देयाद्दो on the first page.

The whole of the Âs'îrvâd is written in blank ink, whereas in the rest of the manuscript both red and black inks have been employed, the Pâzand and Gujerati being usually in black and the Sanskrit in red in the Ardâ Vîrâf Nâma.

Notes to the Transcript.

(S)=Sanskrit, and (G)=Gujerati.

In page 1 line 2 the combination of ह्र with व in the second word may be noted, it having been omitted from the plate by oversight. Of course the correct words is वैवाह्र.

There is a note in the margin on page 2 consisting of the words "Sana 784 Îzdijardî" in modern Persian, probably made by some one in quite modern times, but it has not come out in the facsimile owing to its distance from the main text.

In page 2 line 14 the character between the words प्राक्र् and आदि looks like a प without the horizontal top stroke, written and cancelled.

In page 2 line 15 there is blot over the स of सहइरीआर.

The Sanskrit of the last page will be found at page 21 and Gujerati at page 52 beginning with Section 59. 22. In the original Sanskrit सुभ occurs for शुभ, सर्व्व for सर्व, वृह्या for वृद्ध्या, सौभाग्यसौमाश्चन for सौभाग्यसौमनस्येन, लिखिते: for लिखितः, and दीइते for दीयते.

Transcript.

Folio 1 (b).

LINE.

1 Panâmi Yazdā̃n.
2 (S) इयं वैह्वाहस्य पइमांनी संस्कृतभाषाया पहलवी भाषा—
3 यां दीनिदास वह्मनेन अवितारिता । yathâ a—
4 hû vairyô yak guftn dihâṭ tā̃ dâ—
5 dhâr hôrmizd 1 (S) देयाद्वो दाता सर्वज्ञानी स्वामी ।
6 (G) तह्मराहिं दातार तुष्टमान थई दीउ । ते दातार किसउ अ—
7 छइ । सर्वज्ञानी स्वामी ऽ छइ । ते ऊफरउ कोए हू—
8 उ न होसइ । १ Frihist farzanṭā̃n nar na—
9 bîrengā̃n 2 । (S) प्रभूतं पुत्रसंततिं । (G) घणा पुत्रनउ दे—
10 हणाहार हउ । २ Frâkh rôzî dôstî dal
11 rubâ tan az chihir rawâ dêrazî visnî
12 ô pâinṭaî 3 (S) विपुलं विभूतिं मानसीं प्री—
13 तिं तनो रूपप्रवर्त्तनिं दीर्घां च जीवितस्छितं । (G) घणी ल—
14 क्ष्मीनउ देहणाहार हउ मानस रूपणी प्रीति कहीइ गु—
15 ह्र वांच्छित तेहविपइ तह्मारउं तनु शरीर प्रवर्त्तउ व—
16 ली अनइ घणा आयुनउ देहणाहार हउ । ३ । Saṭ
17 panzhâh sâl ba rôz i vahmā̃ ba mâh

Folio 2 (a).

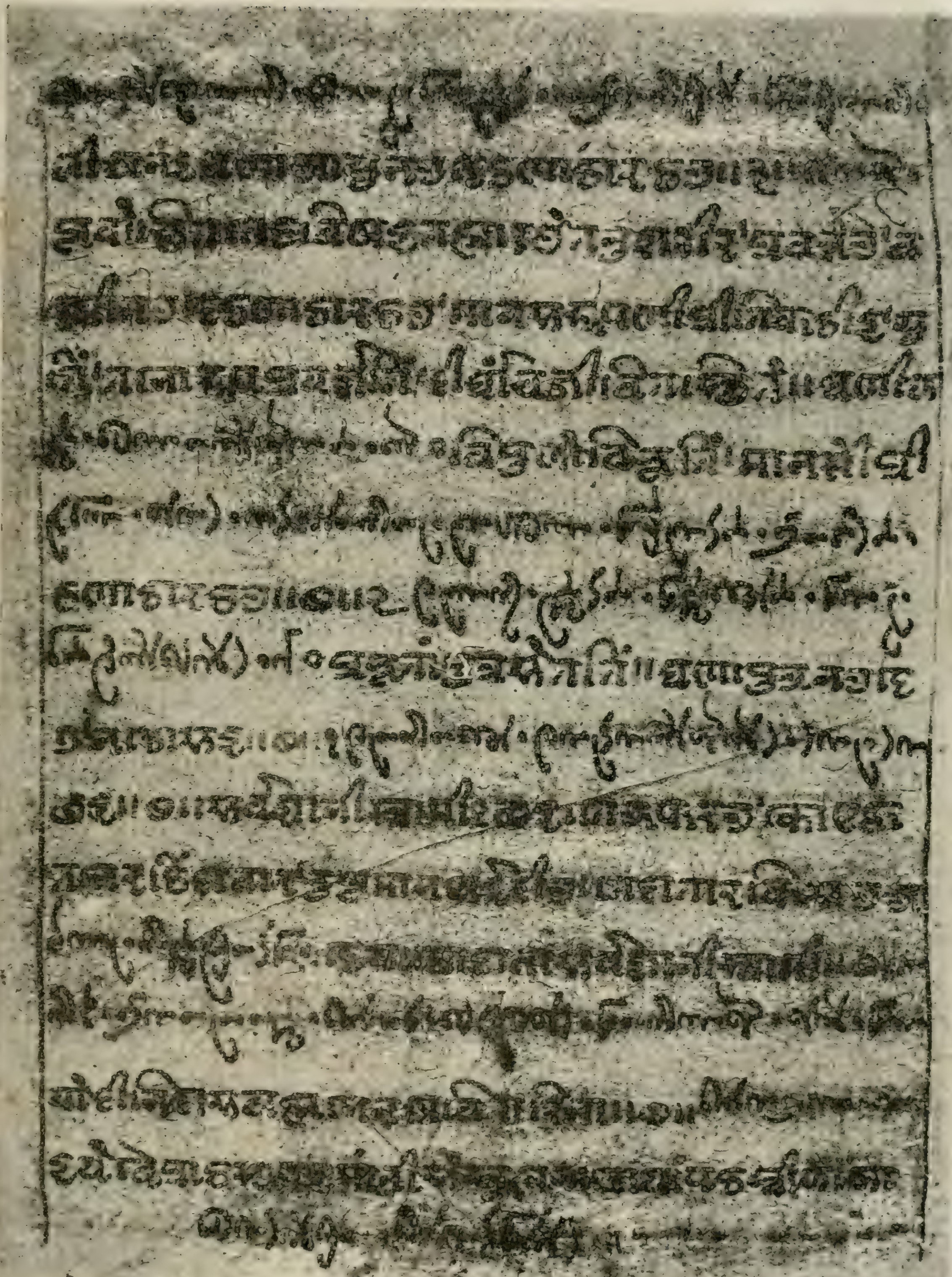
1 i vahmã sâl awar hafs'aṭ hastâ—
2 ṭ chihâr 4 । (S) संवत्सरेपु चतुर्दशतेपु संवत्सर ७१
3 वर्षे अमुक् रोजे अमुक् मासे अमुक् नगरे । Azh
4 s'ahan s'ah Îzaṭ zharṭ s'ahriâr
5 sâsân tukhma ba s'aharsṭãn khal zha—
6 sta vahmân êrã anzhaman jast istêṭ
7 awar dâṭ âîn dîn mâzdayasnî bak—
8 aṭ khadhâî i zanî dukht dihisnî यदि कु—
9 मारी भवति în kanîk यदि द्वितीयवरा भवति în za—
10 n vahmãn nâmvar ba paimãn du hazâr d—
11 înâr zar nas'âorî padî u ruftan u bûdan
12 5 । (S) प्राक् ईजिदयरद सहइरीआर वाग्भिराशीर्वादभिरे—
13 भिः विंशति शत जर नसाउरी सुवर्णाभिः पूर्वाचार्या आ—
14 शी अतीता वो ब्रुवीमि । (G) प्राक् आदि पहिलउं ईजिदय—
15 ई सहइरीआर तीणइं समइ पहिल्वी पइमानी प्रगट हू—
16 ई तु पण सुवर्णादि बि हजार दीनार जर नसाउरी समुच्च—
17 यक पूर्वाचार्यइं पइमानी आशीर्वादमांहि कहिया अच्छइं

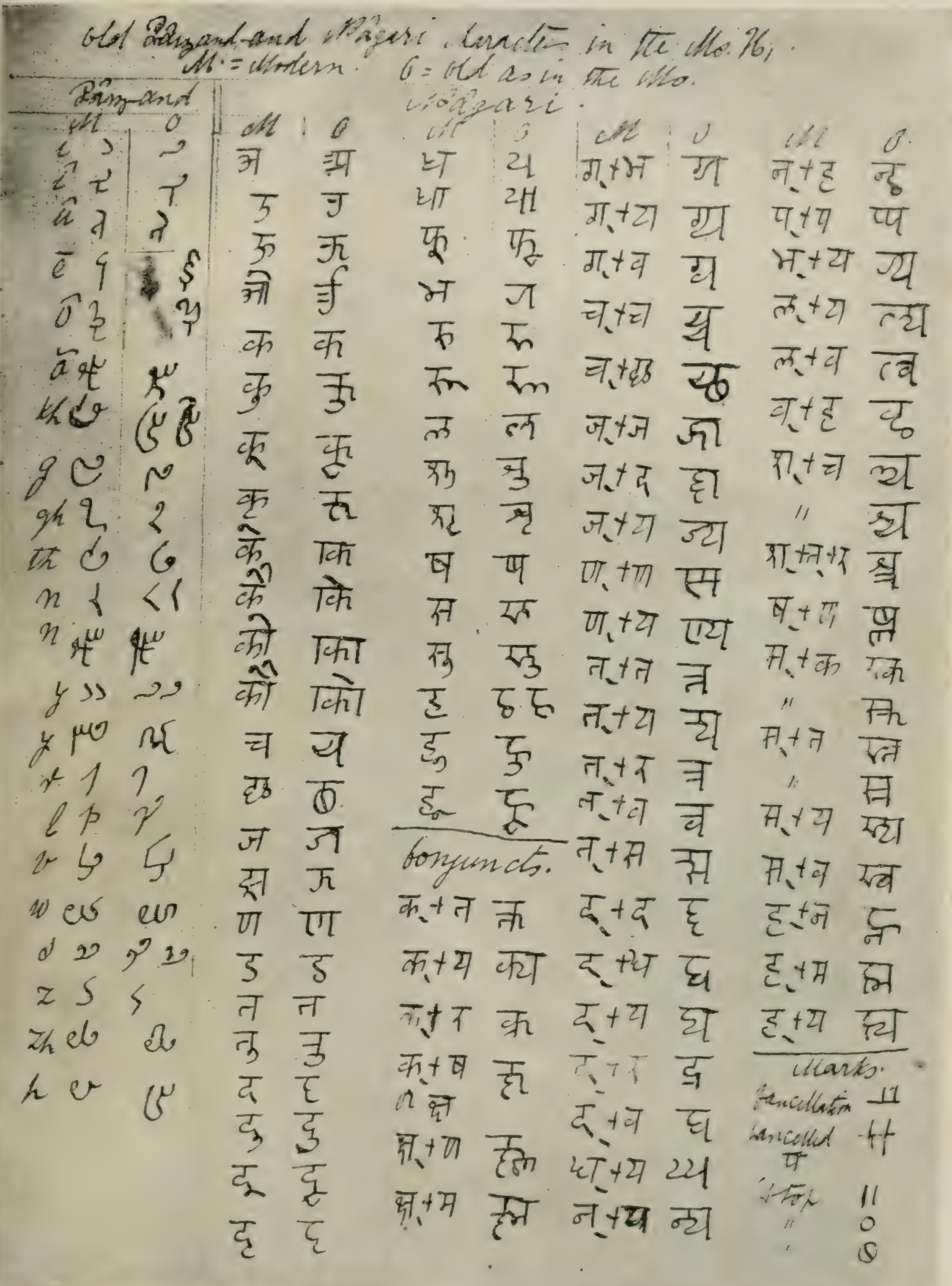
Folio 2 (b).

1 ती तह्मइं पतिगरउं ।

Folio 160 (b)

Har nêkî i kuneṭ ânô gavâh bahôt ।
Har kas nê raseṭ rvã ô asar rôs'anî pa
awînî i humatanâm hûkhtanã hvares'tanã ।
Ardâ vîrâ s'uṭ ।

Old Bāzgand and Nāgarī characters in the MS. 76;
M = Modern. O = Old as in the MS.
Bāzgand
Nāgarī
M
O
Conjuncts.
Marks.
Cancellation
Cancelled
Stop

CORRECTIONS AND ADDITIONS.

INTRODUCTION.

Page.	Line.	For.	Read.
I	1	अर्दाग्वीरा	अद्दीग्वीरा
VII footnote	3	pase	page
XV	28	तमहई as	तहमई as
XXI	8	लई	लेई
XXVII	11	आवाचा	आवाधा
XXI	2	Elide 'and लई (59·22)'	
XXV	18	Add 'अइसबोई fuel and incense,	

Sanskrit Text

Chapter and para.	Line.	For.	Read.
1·1	14	कुर्मो हि	कुर्म्महे
2·3	4	अस्म	अस्मि
,,	,,	सप्तणं	सप्तक्षणं
3·4	2	प्रमाण:	प्रणाम:
4·1	3	उषीर्षके	उशीर्षके [उच्छीर्षके]
6·2	1	मनुभि:	तनुभि:
11·2	2	विग्रह:	निग्रह:
13·1	2	स्वादति	खादति
26·3	1	दुर्मति	दुर्गति
37·3	1	एते	तते
,,	After	Add	
21·3	3	नाभिलषिरे	[नाभिलेषिरे]
25·2	3	निंदां	[निंदा]
	5	,,	,,
39·3	3	प्रचरे	[प्रचेरे]

Notes on the Sanskrit Text

Number of Note.	Line.	For.	Read.
13	1	Pazond	Pazend
14	2	आस्फालयत	आष्फालयन्
18	2	Weather	Whether
19	1	सप्तणं	सप्तक्षणं
,,	2	णानां	क्षणानां
,,	4	णां	क्षणा
28	1	existance	existence
,,	2	,,	,,
57	1	texts	text
,,	2	bavahenid	bawâhinîd
64	2	vains	veins

Gujerati Text

In this case the amended readings only represent the actual text of H_1 and that is not always correct. Cases in which अनइ is printed for अनइं and vice versa are not noted.

Chapter and Section.	Line.	For.	Read.
1·8	2	सोधउं	सोधउ
1·12	1	गुरुआतणउं	गरुआतणउं
1·20	1	मज्दईअस्नी	मअज्दईअस्नी
,,	,,	पुरुष	पुरष
1·21	1	पुरुष:	पुरष:
1·22	2	बोलिउ	बोलिउं
1·25	2	नीपजावउं	नींपजावउं
,,	,,	आवउ	आवउं
2·8	1	भर्त्तारतणी	भर्त्तारितणी
2·9	1	सातपणउं	सतपणउं
3·4	1	ऊध्यउ	ऊव्यउ
3·5	1	ऊध्य:	ऊव्य:
3·23	2	तींउ	तीउं
3·26	2	साचणपणइं	साचपणइं
3·31	2	शाकु	शाकू

Chapter and Section.	Line.	For.	Read.
3·35	2	करि	करी
3·36	3	पुहारइत	पुहराइत
4·13	1	भलऊं	भलउं
4·20	1	जिणइ	जींणइ
4·22	3	तेहरहइ	तेहरहइं
4·24	2	पउहउलइ	पउहलइ
4·25	2	हलीआतपणउं	हलीआइतपणउं
,,	,,	तुझरहइ	तउझरहइ
4·30	3	नइग्रहतउ	नइग्रहउतउ
,,	,,	अक्षयत्वतणउ	अक्षयत्वतणउं
,,	,,	सुहए	सहूए
4·31	2	देषाडउं	देषाडऊं
4·32	1	द्रउगेतिमंत	द्रउग्रेतिमंत
,,	,,	पापीया	पापीयां
,,	2	दोषाडउं	देषाडऊं
4·38	2	सांभलय	सांभलयं
5·1	2	हीमतणउ	हीमतणइ
,,	3	पाहउन	पाहउण
,,	,,	रउद्र	बीहामइ रऊद्र
6·3	1	ईहत्रणे	ईहतणे
6·5	1	तींह	तींह
,,	2	आत्मा	आत्मां
7·5	1	विरूइ	विरूई
9·3	1	शरीर	तनउ शरीर
,,	1	कइसउ	कइसउं
10·5	2	स्त्रीसउ	स्त्रीसउं
11·1	1	अनाथइकरी	अणाथइकरी
11·3	2	भेदीउ	भेदीइ
11·10	1	मनुष्य	मनउष्य माणउस
12·4	2	समाचारइता	समाचरइता
13·6	1	तीणइ	जीणइ
14·1	1	दष्टि	द्दष्टि
14·3	1	श्रोश	श्रोस
15·6	2	कनुइ	कन्हइ
17·1	1	स्तनवनी	स्तनकरी
18·5	1	नीपजाविवा	नींपजाविवा
19·1	2	ऊंपरी	ऊपरि
,,	,,	सदइव	सदईव
19·5	2	भत्तार	भर्त्तार
,,	3	हुती	हूती
20·3	2	मऊहुं	मऊहूं
20·6	3	हुंतउ	हूंतउ
20·10	1	तेह	तेहे
21·2	1	तींन्हा	तींह्वा
21·7	1	शीषामण	सीषामण
22·4	3	विढाडी	विढाडि
23·2	1	तीन्हि	तीहिं
24·1	2	घांलि	घालिं
25·2	2	स्त्रीइं	स्त्रींइं
25·15	1	बुझीइ	बूझीइ
,,	2	कांइ	काइं
25·17	1	गई	गेई
25·18	2	ते	तेह
26·6	1	स्त्रीतांणा	स्त्रीतणा
27·4	1	थकु	थकुं
28·2	2	दांस	डांस
29·6	2	ऊपरी	ऊपरि
29·7	2	परज्या	परज्यां
31·1	1	हेठइं	हेठइ
32·1	2	मोटउं	मोटउ
33·9	1	छेद	छेह
36·2	1	पर्वतणइ	पर्वततणइ
36·5	1	जीणइ	जीणइं
,,	,,	दोहिलउ	दोहेलउ
38·4	1	कांइ	कांई
39·4	2	ठाहरइ	ठाहरइ ठाहरइ
,,	,,	मास	मांस
40·4	1	स्त्रीतणुं	स्त्रीतणउं
42·1	1	स्त्रीतणा	स्त्रीतणां
42·6	1	एह	एउ
45·2	2	दोहइलउ	दोहिलउ
46·5	1	स्त्रीतणउं	पापइणी स्त्रीतणउं
46·6	2	एह	एउ
48·6	3	करणहार	करणाहार
49·1	2	आकर्षीइ	आकर्षइ
49·4	2	अपहरी	अपहइरी

Chapter and Section.	Line.	For.	Read.
50·2	1	इं	ई
52·1	1	केटलाएक	केतलाएक
52·5	1	पाणि	पाणी
53·5	3	मूंठी	मूंठि
53·7	3	निक्षेपीइ	नेक्षेपीइ
,,	,,	जेकांइं	जेकाईं
,,	5	कान नाक	कांन नांक
54·1	2	परी	परि
54·6	2	पाली	पालि
54·7	1	साक्षी	साक्षि
54·8	1	सृष्टी	सृष्टि
55·3	1	आहाम्र्मन	आहरम्र्मन
55·4,5,6	4,5,6		5,6,7
56·7	1	स्वमी	स्वामी
56·8	1	महि	माहि
56·11	2	कांइ	कांई
56·18	1	सवइहउ	सवइहउं
51·23	1	उतरइउ	ऊतरइउ
56·26	3	मूकीइ	मूकीइं
58·2,3,4,6,18		जरथुश्र	जरथुश्त
58·13	2	कीधऊ	कीधउ
59·5	1	रूडउं	रूडइं
59·9	2	भलउउद्योतद्योत	उद्योत
59·10	1	जरथुश्र	जरथुश्त
59·12	1	कांइ	कांई
59·16	2	थकु	थकुं
59·22	2	तेहतणउ	तेहतणउ
,,	,,	लई	लेई
59·23	1	जीकांइ	जीकांई
59·24	1	सुक्त	सूक्त
,,	2	करणहार	करणाहार

Notes on the Gujerati Text

Note on.	Line.	For.	Read.
1·1	4	and	nor
1·3	5,6	large	larger
4·43	4	these	there
8·6	1	अच्छा	Sh. अच्छा
15·6	2	तेसोकणे	तेओकणे
18·1	15	duel	dual
18·5	3	See	She
23·3	1,2	in in	in
56·16	17	steated	seated